هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

61

سالّی/ 2010 – بەرگی شەست ویەك

چاپی یەکەم/ سالّی 2010

پێڕیست

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (10) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/11/2 ل 5

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (11) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2010/11/3 ل 115

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (12) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2010/11/8 ل 259

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (13) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2010/11/9 ل 333

7- شێردڵ تحسین.

8- ایوب نعمت قادر(ئارام).

9- گۆران ئازاد محمد.

10- سالار محمود مراد.

11- محمد احمد علی(شارەزووری).

12- عبدالله محمد نوری.

13- پێشەوا تۆفیق مغدید.

14- سالم تۆما.

15- پەیام احمد.

16- عبدالرحمن حسین.

17- پەیمان عبدالکریم.

18- د.احمد ابراهیم علی.

19- د.دانا سعید صۆفی.

ئەم پرۆژە یاسایە بریتییە لە دە ماددە، ئێستا داوا لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەین، کە ئەم پرۆژەیە ئیحالەی لیژنەی پەیوەندیدار بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەم پرۆژە یاسایە بەپێی تایبەتمەندی پرۆژەکە تەحویل دەکرێت بۆ لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی و لیژنەی شارەوانی، هەروەها بۆ هەر یەکێك لە ئەندامەکان دەچێت، فەرموو بۆ خاڵی تر، فەرموو ناسك خان.

بەڕێز ناسك تۆفیق عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەو یاسایە دەبێت ئاراستەی لیژنەی پیشەسازی و وزەش بکرێت، چونکە دەزگای وەبەرهێنان عایدی لیژنەی ئێمەشە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

هەر ئەندام پەرلەمانتارێکیش بۆی دەچێت، ئەوان دەتوانن مولاحەزەی خۆیان بدەن، فەرموو لیژنەی یاسایی، فەرموو کاك عەونی.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خاڵی شەشەمی بەرنامەی کاری ئەمڕۆمان/ خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای ڕێکخستنی پشووە فەرمیەکان لە هەرێمی کوردستان – عێراق.

ئەم پرۆژە یاسایە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە واژووییان کردووە لەسەر ئەم پێشنیارە:

1- **د.سەروەر عبدالرحمن.**

2- **گەشە دارا جلال.**

3- **کەیلی اکرم مەنتك.**

4- **د. تارا عبدالرزاق محمد.**

5- **بکر کریم محمد (ئاسۆ).**

6- **خلیل عثمان حمدامین.**

7- **ئاواز عبدالواحد.**

8-**صبیحە احمد مصطفی.**

9- **بێریڤان سەرهەنگ.**

10- **عبدالسلام بەرواری.**

11- **سالم تۆما کاکۆ.**

12- **محمد احمد علی(شارەزووری).**

ئەم پرۆژە یاسایە لە شازدە ماددە پێکهاتووە، لەگەڵ هۆکاری دەرکردنی یاسایەکە، داوا لە سەرۆکایەتی پەرلەمان دەکەین، ئیحالەی لیژنەکانی تاتبەتمەندو ئەندامانی پەرلەمانی بەڕێزی بکات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ئەم پرۆژە یاسایە تەحویل دەکەین بۆ لیژنەی یاسایی و سەرجەم ئەندام پەرلەمانتارەکان، فەرموون بۆ خاڵێکی تر.

بەڕێز عونی کمال سعید بەزاز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خاڵی حەوتەم لە بەرنامەی کار/ خوێندنەوەی یەکەمی پێشنیاری یاسای هەژمار کردنی پلەی زانستی بۆ هەلگرانی بڕوانامەی (ماستەرو دکتۆرا) کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاّدا خزمەت دەکەن.

ئەم پرۆژە یاسایە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمانەوە پێشکەش کراوە، ئەو ئەندامە بەڕێزانەی کە واژووییان کردووە لەسەر ئەم پێشنیارە:

1- **د.سەروەر عبدالرحمن عمر.**

2- **گەشە دارا جلال.**

3- **عماد محمد حسین.**

4- **عمر حمد امین خدر(نورەدینی).**

5- **شڤان احمد عبدالقادر.**

هەرێمی کوردستان - عێراق
پەرلەمانی
کوردستان - عێراق

پرۆتۆکۆلەکان

82

سالّی/ 2012 – بەرگی هەشتاو دوو

چاپی یەکەم/ سالّی 2013

پێڕیست

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی دەسپێك خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوارشەممە 2012/9/5 ل 5

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (1) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/9/11 ل 11

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (2) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2012/9/12 ل 67

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (3) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دووشەممە 2012/9/17 ل 115

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (4) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/9/18 ل 181

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (5) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – چوار شەممە 2012/9/19 ل 245

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (6) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – دوو شەممە 2012/9/24 ل 295

پرۆتۆکۆڵی دانیشتنی ژمارە (7) خولی سێیەمی هەڵبژاردن – سێ شەممە 2012/9/25 ل 365

پرۆژەکە لە 33 ماددە پێك هاتووە، لەگەڵ هۆیەکانی دەرچووانـدنی، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سەردار فەرموو.

بەڕێز سەردار رشید محمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماوەیەك پێش ئێستا ئەو پـرۆژە یاسایە کـە یاسای(39)ی سـاڵی 1970ی عێراقـە، ئێمـە لـەم پەرلەمانـە بەڕاستی هەموارمان کردو کۆتایی پێهات، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/سەرۆکی پەرلەمان:

خـاڵی سـێیەم بـەپێی تایبەتمەنـدی خـۆی ئاراسـتەی لیژنـەکانی یاسـایی، کۆمەڵایـەتی، حکومـەت، سـەرجەم ئەندامانی بەڕێز دەکرێت، فەرموو بۆ خاڵی چوارەم.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خـاڵی چـوارەم: خسـتنەڕوو وگفتوگـۆکردنی پێشـنیاری یاسـای ئـەژمارکردنی پلـەی زانسـتی بـۆ هـەڵگرانی بڕوانامـەی ماسـتەر و دکتـۆرا کـە لـەدەرەوەی وەزارەتـی خوێنـدنی بـاڵادا خزمـەت دەکـەن. داوا لەدەسـتەی سەرۆکایەتی دەکەم، کەداوا لەلیژنەی پەیوەندیدار بکات بۆ ئەوەی ئامادە بن لەسەر مەنەصە، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنـەی پەیوەندیـدار فـەرموو ئامـادە بـن لەسـەر مەنەصـە، بـەناوی سـەرۆکایەتیەوە بـەخێرهاتنی بـەڕێز وەزیری خوێندنی باڵاو ڕێکخەری نێوان پەرلەمان و حکومەت دەکەین بەخێر بێن، لیژنەی یاسایی فەرموو دەست بکەن بە خوێندنەوەی یاساکە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرۆژە یاسای ئەژمارکردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا کە لەدەرەوەی وەزارەتـی خوێندنی باڵادا خزمەت دەکەن

ماددەی یەکەم:

ئەو ماوەیەی کە ماموّستای زانکۆ هەلگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا لە ئەندامێتی پەرلەمانی کوردستان – عێراقدا بەسەری دەبات بە خزمەتی زانکۆیی بەکردار بەمەبەستی دامەزراندن و بەرزکردنەوەی پلەی زانستی (ترقیه وترفیع) بۆی حساب دەکرێت.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولى:

المدة التي تقضيها استاذ الجامعة (حاملة شهادة الماجستير والدكتورا) في عضوية برلمان كوردستان – العراق تحتسب كخدمة جامعية فعلية لاغراض التعيين والترقية العلمية والترفيع.

بەڕێز . حسن محمد سورە(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی پەروەردەو خوێندنی بالا هیچ تێبینیەکتان هەیە لەسەر ئەو ماددەیە، باشە لیژنەی دارایش ڕاپۆرتی هەیە لەسەر ئەم پرۆژە یاسایە، فەرموو ئێوەش وەرنە سەر مەنەصە، فەرموو لیژنەی پەروەردە ڕاپۆرتەکەتان بخوێننەوە.

بەڕێز د. عمر محمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

سەرەتا دەمانەوێت ئەوە بڵێین وەك لیژنەی پەروەردەو خوێندنی بالا، کە ئەم پرۆژە یاسایە لە 2010/11//10 ئاراستەی لیژنەکەمان کراوە، ئێمەش لە 2011/1/4 کۆنووسمان لەسەر ئامادە کردووە، ئەمەی خوارەوە بیروبۆچوونی لیژنەی پەروەردەو خوێندنی بالایە لەسەر کۆی پرۆژە یاساکە.

سەبارەت بە ماددەی یەکەم: ئێمە پێمان وایە هەم لەڕووی ناوەڕۆك و هەم لەڕووی شێوەوە، بەم شێوەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە، سەرەڕای ئەوەی کە سەبارەت بەناونیشانەکەی پێمان وایە ناونیشانەکەی کورت بکرێتەوە بۆ (ئەژمارکردنی پلەی زانستی و ڕاژەی زانکۆیی)واتە ناوی پرۆژە یاساکە وای لێبکرێت، سەبارەت بە ماددەی یەکەم، بۆ پێناسەی چوارچێوەی یاساکە ئێمە پێمان وایە کە بەم شێوەیە بێت، ئەم یاسایە هەلگری بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا دەگرێتەوە، کەلەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاو تویژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان خزمەتیان کردووەو دەکەن.

سەبارەت بەماددەی دووەم: کە تایبەتە بە پلەی زانستی کە لە ئەصڵی پڕۆژە یاساکەدا وا هاتووە کە مامۆستایانی زانکۆ یان هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا کە ئەندامی پەرلەمانن، بۆیان حساب بکرێت، ئێمە مەسەلەکەمان گشتاندووە، واتە تەنها حەسرمان نەکردووە لە ئەندامی پەرلەمان، بەڵکو پێمان وایە کە دەبێت هەموو ئەوانە بگرێتەوە کە هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆران ولەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا خزمەت دەکەن، ماددەکە بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە(هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا کە لەیەکێك لەدامودەزگاکانی هەرێمی کوردستان یان کەرتی تایبەت خزمەت دەکەن مافی پێدان و بەرزکردنەوەی پلەی زانستیان دەبێت، بەگوێرەی رێکارە یاساییەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی کەلەلایەن وەزارەتی خوێندنی باڵا کاری پێ دەکرێت).

سەبارەت بەماددەی سێیەم: کە لەڕاپۆرتی لیژنەی ئێمەدا هاتووە دەربارەی هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر ودکتۆرایە بەم شێوەیەیە(ڕاژەی خزمەتی ئەم کەسانەی خوارەوە لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا بەڕاژەی زانکۆیی ئەژمار دەکرێت، بەمەبەستی خانەنشینی، هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا کە لەزانکۆیەکی دەرەوەی وڵات خزمەتیان کردووە، هەڵگرانی ماستەر ودکتۆرا کە لەسەردەمی ڕژێمی پێشوو بێبەش کراون لەوەی ببنە مامۆستای زانکۆ یاخود دوور خراونەتەوە لەزانکۆ و پەیمانگاکان، هەڵگرانی ماستەرو دکتۆرا کە خزمەتی پێشمەرگایەتیان هەیە).

سەبارەت بە ماددەی چوارەم: لەڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا، مامۆستایانی سەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە کە هەڵگری ماستەرو دکتۆران، هەمان ماف وجیاوکی ماددیان دەبێت کاهاوشێوەکانیان لەوەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەیانە.

سەبارەت بە ماددەکانی تر ئێمە تێبینیمان نیە، تەنها بەڕەچاوکردنی گۆڕینی زنجیرەکانیان نەبێت، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی تکایە ڕاپۆرتی خۆتان بخوێننەوە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ/ سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان_عێراق

بابەت/ ڕاپۆرت دەربارەی دەقی پڕۆژە یاسای (ئەژمارکردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا خزمەت دەکەن

لێژنەی کاروباری یاسایی ڕۆژی 9 / سەرماوەز / 2711ی کوردی بەرامبەر بە 30 / 11 / 2011 ی زایینی کۆبوونەوە بۆ دیراسەت کردنی پڕۆژە یاسای (ئەژمارکردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی

ماستەر و دکتۆرا کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاْ خزمەت دەکەن) لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێشکەش کراوە و لە دوای خوێندنەوەی یەکەمی لە پەرلەمان لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (12) لە 8/ 11 / 2010 ڕەوانەی لێژنە پەیوەندیدارەکان کراوە. دوای گفتوگۆ و تاوتوێ کردن گەیشتینە ئەم دەرئەنجامەی خوارەوە:

یەکەم: ناونیشانەکە کورت بکرێتەوە بۆ (ئەژمارکردنی پلەی زانستی ڕاژەی زانکۆیی).

دووەم: زیادکردنی ماددەیەك بە زنجیرەی (ماددەی چوارەم) و گۆڕینی زنجیرەی ماددەکان بەو پێیە.

ماددەی یەکەم: پێشنیار دەکەین کە بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

(ئەم یاساییە هەلگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا دەگرێتەوە کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاْ و تویژینەوەی زانستنی هەرێمی کوردستان خزمەتییان کردووە و دەکەن).

ماددەی دووەم: پشتگیری ماددەکە دەکەین و پێشنیاری لابردنی دەستەواژەی (بە هەمان شێوەی کارمەندانی) لە دوای دەستەواژەی (پلەی زانستی) و داڕشتنەوەی ماددەکە بەم شێوەیەی خوارەوە:

(هەلگرانی بڕوانامەی (ماستەرو و دکتۆرا)، کە لە یەکێك لە دام و دەزگا حکومیەکاندا خزمەت دەکەن، لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاْ، مافی بەرزکردنەوەی پلەی زانستیان هەبێ، بە گوێرەی ڕێکارە یاساییەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی لە وەزارەتی خوێندنی بالاْ).

ماددەی سێیەم: پشتگیری ڕاپۆرتی لێژنەی پەروەردە و خوێندنی بالاْ و تویژینەوەی زانستی دەکەین بە زیادکردنی دوو ماددە بە ڕیزبەندی ماددەی (سێیەم) و (چوارەم) بەم شێوەیەی خوارەوە و ڕیزبەندی ماددەکان بگۆڕدرێت:

ماددەی سێیەم: ڕاژەی خزمەتی ئەم کەسانەی خوارەوە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاْ بە ڕاژەی زانکۆیی ئەژماردەکرێت بە مەبەستی خانەنشینی:

أ- هەلگرانی ماستەر و دکتۆرا کە لە زانکۆیەکی بڕواپێکراوی دەرەوەی ولاّت خزمەتیان کردووە.

ب- هەلگرانی ماستەر و دکتۆرا کە لە سەردەمی ڕژێمی پێشوو بێ بەش کراون لەوەی ببنە مامۆستای زانکۆ یاخود دوورخراونەتەوە لە زانکۆ و پەیمانگاکان.

ج- هەلگرانی ماستەر و دکتۆرا کە خزمەتی پێشمەرگایەتیان هەیە.

ماددەی چوارەم:مامۆستایانی سەر بە میلاکی وەزارەتی پەروەردە کە هەلگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆران هەمان ماف و تایبەتمەندیان دەبێت کە هاوشێوەکانیان لە وەزارەتی خوێندنی بالاْ و تویژینەوەی زانستی هەیانە).

ماددەی (چوارەم) دەبێتە ماددەی (پێنجەم): تێبینیمان نییە:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یا بڕیارێك ناکرێت کە پێچەوانە بێت لەگەلّ حوکمەکانی ئەم یاسایە.

ماددەی (پێنجەم) دەبێتە ماددەی (شەشەم): تێبینیمان نییە:

پێویستە لەسەر ئەنجوومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدراەکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکات.
ماددەی (شەشەم) دەبێتە ماددەی (حەوتەم): پشتگیری ماددەکە دەکەین وەکو خۆی:

ئەم یاسایە لە ڕۆژی بلاّوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان) دا کاری پێ دەکرێت.

هۆکاری دەرچوونی ئەم یاسایە

بۆ هاندانی بەرزکردنەوەی ئاستی داهێنان و زانستی هەڵگرانی بڕوانامەی خوێندنی بالاّ کە لە هەر ناوەندێك کاربکەن و هێنانەوەی یەکسانی لە نێوان هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا لە دەرەوە و ناوەوەی زانکۆ، ئەم یاسایە دەرچوێنرا. سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

سوپاس، لیژنەی دارایی تکایە ڕاپۆرتی خۆتان بخوێننەوە، فەرموو.

بەڕێز د. ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەروەکو هاوکارانم لە هەردوو لیژنەی یاسایی و پەروەردە و خوێندنی بالاّ ئاماژەیان پێدا، ئەم پرۆژە یاسایە کە هاتووە، پێش دوو ساڵ لەمەوبەر هاتووە، بەنووسراوی بەڕێوەبەرایەتی پەرلەمان، ك 844، لە 2010/11/10، لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری کۆنووسی خۆی لەسەر ئامادە کردووە، بەس لێرەدا دەمەوێت ئاماژە بەخاڵێك بکەم، ئێمە وەکو لیژنەی دارایی تەنها کارمان لەسەر 6 ماددە یاساییەکە کردووە کە لەپرۆژە یاساکەدا هاتووە، چونکە بەپێی بۆچوونی ئێمە هەندێك لەو زیادانەی کەئێستا هاوکارانم لەهەردوو لیژنە ئاماژەیان پێکرد، هەندێکی ئەگەر ئەوە هەیە بەڕێنمایی چارەسەرکرابێت لەلایەن وەزارەتی خوێندنی بالاّوە، جەنابی وەزیریش لێرەیە دەتوانێت ئاماژە بەوە بکات، بێجگە لەوە لەڕاستیدا پاش دوو ساڵ لەدوای هەندێ گۆڕانکاری لە یاساو ڕێنماییەکان، بۆچوونێك هاتووەتە کایەوە کە هەندێك لەهاوەڵانم لە لیژنەی دارایی ئەمڕۆ تێڕوانینمان هەبوو، کە یەکێك لەماددەکان ئێمە وتوومانە لاببرێت، ئێستا پاش دووساڵ وپاش ئەو گۆڕانکارییانەی کە لەڕێنماییەکانی خوێندنی بالاّدا هاتووە، داوا دەکەین وەکو خۆی بمێنێتەوە، وە بۆ تەوسیقیش ئێستا کۆنووسەکەمان دەخوێنمەوە.

بۆ /بەڕێز سەرۆکایەتی پەرلەمان

ب/ کۆنووسی ژمارە (39)

بەنووسراوی ژمارە(75) لە 2010/11/24، بۆ بەڕێز سەرۆکایەتی پەرلەمان، لەگەڵ نووسراوماندا کۆنووسی کۆبوونەوەی لیژنەکەمان بەرزدەکەینەوە بۆتان، کە لە بەرواری (2010/11/22) ئەنجامدرا. تکایە بۆ وەرگرتنی و وەڵامدانەوەمان.

دەقی کۆنووس

ئاماژە بەنوسراوی بەڕێوەبەرایەتی کاروباری پەرلەمان ژمارە (ك844) لە(2010/11/10) دەربارەی دەقی پرۆژە یاسای (ئەژمارکردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵادا خزمەت ئەکەن)، کە لەلایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێشنیار کراوەو، لە دانیشتنی ژمارە (12)ی ڕۆژی دووشەممە ڕێکەوتی (2010/11/8)، لەلایەن پەرلەمانی کوردستانەوە خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە، لیژنەکەمان بەزۆرینەی ئەندامانی، کۆبوونەوەی ئاسایی خۆی ئەنجامدا، لە بەرواری (2010/11/22)، وە دوای لێکۆڵینەوە لیژنەکەمان بەزۆرینەی دەنگ گەیشتە ئەم بڕیارانەی خوارەوە:

(1): دەربارەی مادەی یەکەم، ئێمە لە ئەصڵی کۆنووسەکە پێش 2 ساڵ وتوومانە لابېرێت، بەڵام وەك پێشتر ئاماژەم پێکرد، لەدەرئەنجامی ئەو گۆڕانکارییانەی کە لە ڕێنماییەکانی وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوە زانستی هاتووەتە کایەوە، لەگەڵ حکومەتدا داوا دەکەین کە ماددەی یەکەم وەك خۆی بمێنێتەوە.

(2): دەربارەی مادەی دووەم، بەم شێوەیەی خوارەوە دابڕێژرێتەوە:

مادەی دووەم: هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا کە پێشتر نازناوی زانستیان هەبووە لەوەزارەتی خوێندنی باڵا، کە لە یەکێك لە دام و دەزگاکانی هەرێمدا خزمەت دەکەن لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، مافی بەرز کردنەوەی پلەی زانستیان هەبێت بەگوێرەی ڕێکارە یاساییەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی بەهەمان شێوەی کارمەندانی وەزارەتی خوێندنی باڵا.

(3): دەربارەی مادەکانی (سێیەم، چوارەم، پێنجەم، شەشەم) لە پرۆژەکە، لیژنە ڕەزامەندە لەسەریان و وەکو خۆیان بمێننەوە، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە(جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

سوپاس بۆ هەموولایەك، ئەمە ڕای لیژنەکانە کە لە ئەنجامی دیراسەکردنی چەندین مانگ ئامادەیان کردبوو، ئێستا دێینە سەر ئەصڵی پرۆژەکەو ماددە بە ماددە دەیخوێنینەوە، بۆ ئەوەی گفتوگۆی لەسەر بکەین. ئێستا پرۆژەکە ماددە بە ماددە دەخوێنینەوە بۆ ئەوەی کە بیکەینە موناقەشە، سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان:

مشروع قانون احتساب الدرجة العلمية لحاملى شهادة (الماجستير والدكتوراه) للذين يخدمون خارج وزارة التعليم العالى

المادة الاولى: المدة التى يقضيها الاستاذ الجامعى (حملة شهادتى الماجستير والدكتوراه) فى عضوية برلمان كوردستان ـ العراق تحتسب كالخدمة الجامعية الفعلية لاغراض التعيين والترقية العلمية والترفيع.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

به کوردیەکەی، د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم/ ئەو ماوەیەی کە مامۆستای زانکۆ (هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا) لە ئەندامیەتی پەرلەمانی کوردستان ـ عیراق دا بەسەری دەبات بە خزمەتی زانکۆیی بە کردار بۆ مەبەستی دامەزارندن و بەرز کردنەوەی پلەی زانستی (تەرقیە و تەرفیع) بۆی حساب دەکرێت.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئەو ئەندامانەی کە تێبینیان هەیە فەرموون؟ لیژنەی پەروەردە لەسەر ماددەیەك ڕەئی خۆتان جارێکی تر دووبارە بکەنەوە، د.عمر فەرموو.

بەڕێز د.عمر حمدامین(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لەسەر عینوانەکە پێمانوایە کە عینوانەکەی بەم شێوەیەی لێ بێت: یاسای ئەژمارکردنی پلەی زانستی و ڕاژەی زانکۆیی، سەبارەت بە ماددەی یەکەم ئێمە پێمان وایە کە چوارچێوەی یاسایەکە فراوان بکرێت هەتاوەکو تەنها ئەوانە نەگرێتەوە کە لە پەرلەمانن، بەڵکو وای لێ بکرێت کە ئەم یاسایە هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆراش بگرێتەوە کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی هەرێمی کوردستان خزمەتیان کردووە و دەکەن، هەم لە باری پێدانی لەقەبی علمی و هەم لە باری ئەوەش کە هەندێ خزمەت هەیە بۆ مەبەستی خانەنیشینی بۆیان حساب بکرێت.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی یاسایی، د.ڕۆژان فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشانی یاسایەکە ئێمە پشتگیری لە پێشنیاری لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا دەکەین سەبارەت بە ماددەی یەکەم پشتگیریان لێ دەکەین لەبەرئەوەی تەنها بۆ ئەو کەسانە نەبێت کە بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرایان هەیە و ئەندام پەرلەمانن، بۆ ئەوەی هەموو ئەو کەسانە بگرێتەوە کە ئەو دوو جۆرە شەهادەیان هەیە لە هەر دامودەزگایەك تەکلیف بکرێن و پۆستێك وەربگرن کارێکیان پێ ڕاسپێردرێ سوود لەو یاسایە وەربگرن، کە تەنها بۆ بەرزکردنەوەی پلەی زانستیە و سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

لیژنەی دارایی؟ د.ئاراس فەرموو.

بەڕێز د.ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لەگەڵ ئەو بەشەین کە ئەو یاسایە ئەوانەش بگرێتەوە کە لە پەرلەمان و لە دەزگاکانی دیکەش کار دەکەن، بەس لێرە لەڕاستی دا گرفتی پلەی زانستی هەیە، پلەی زانستی تەنها لە وەزارەتی خوێندنی بالا هەیە و ئەو کەسانەش دەگرێتەوە کە پێشتر لە وەزارەتی خوێندنی بالا پلەی زانیستیان بووە و چوونەتە دەزگایەکی دیکە و دوایی دەگەڕێنەوە وەزارەتی خوێندنی بالا لە ڕێگەی بەڕێزیشتانەوە ئەگەر بکرێت دواتر بەڕێز وەزیری خوێندنی بالا ئەو خاڵەمان بۆ ڕوون بکاتەوە؟ سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ناوی ئەو ئەندامانەی کە دەیانەوێ قسە بکەن، کاك برهان، د.بشیر، م.عمر عبدالعزیز، کاك دانا، کاك جلال، کاك جمال، ئەڤین خان، بێریڤان خان، کاك ئاسۆ، د.ڕێباز، کاك کاردۆ، سیوەیل خان، شلێر خان، کاك شڤان، د.سەروەر، کاك سەردار، سمیرە خان، د.صباح، د.احمد، ڕازاو خان، کاك عبدالسلام، لیلی خان، تارا خان، کاك عبدالرحمن، ناسکە خان، کاك برهان فەرموو.

بەڕێز برهان رشید حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەربارەی ماددەی یەکەمی ئەم پرۆژە یاسایە، بەڕاستی ئەوەی کە باسی ئەندامی پەرلەمان دەکات من هەندێ تەعقیب و..... .

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی پەیڕەوی ناوخۆ کاتێ کە سەرۆکی پەرلەمان لێرە نابێ بەڕێز جێگرەکەی کە بە ئیدارەی جەلسە هەڵدەستێ، دەبێ بوترێ بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك برهان فەرموو.

بەڕێز برهان رشید حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من داوای لێ بوردن لە جەنابت دەکەم، بەڵام مەنسەبەکەی جێگری سەرۆکی پەرلەمانە، جێگری سەرۆك جەلسە بەڕێوەبەرێ، ..... .

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

مەبەست مەنسەب نیە، مەبەست سەرۆکی جەلسەکەیە، کاك برهان فەرموو.

بەڕێز برهان رشید حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوە موشکیلەیەکی جەوهەری نیە بەلامەوە با قسەکانی خۆم بکەم، ببووڕە، دەربارەی ماددەی یەکەم کە باسی ئەندامیەتی پەرلەمان دەکات، من هەندێ تەعقیبم هەیە لەسەر ئەوە، باشە ئەمە ئەگەر بە خزمەت و بۆ مەوزوعی دامەزراندن و بەرزکردنەوە تەرقیە و پلەی زانستی بۆ تەرفیع حساب بێت، بۆ خەڵکی تر حساب نەبێ، ئەمە یەکەم، دووەم/ ئەمە ئەوە ئەگەر بۆ هەموو خەڵکیشی حساب بکەی ئەوەی وەکو ئەندامی پەرلەمان کە بۆی حساب بێت، هەیە لە کەرتی تایبەت ئیش دەکات و هەیە لە کەرتی گشتی ئیش دەکات، ئایا دەبێت ئەوەی لە کەرتی گشتی ئیشی کردووە لەگەڵ ئەوەی کە لە کەرتی تایبەت ئیشی کردووە یەك حسابی بۆ بکرێت؟بۆیە نوقتەیەکی ئەساسی تریش هەیە، بۆ مەوزوعی پلەی زانستی، پلەی زانستی بە مومارەسەی میهنەکەی خۆت فێر دەبیت و مومارەسە وەردەگری، ئێستا ئەوەی کە خەریجی قانونە با بەخۆی بڵێ محامی مومارەسەی نەکردبێت ئایا فیعلەن مەحامییە، ئایا بەیانی بگەڕێتەوە بۆ ئەو شوێنەی خۆی مامۆستای جامعەیە و یان مەحامیە ئایا دەتوانێ هیچ لە فێربوونی لائیحە نووسین و لە دفوعات و لە دەعوا زیاتر فێربووە؟ لەبەرئەوە بەڕاستی پلەی زانستیان پەیوەندی بە مومارەسەی عەمەلی و فعلیە لە ئەسنای ئەو وەزیفەیەی کە بە ڕەسمی ئەسڵی وەزیفەکەی خۆتە، بەرزکردنەوەی پلەی خۆتە، پلەی زانیستی بەڕای من شتێکی قورسە و پێویستە لیژنە تایبەتمەندەکان بەدوایدا بچنەوە و پلەی زانستی بەڕای من بە مومارەسەی فعلی دەتوانێ پلەی زانستی وەربگرێ نەوەکو بڵێین هەشت ساڵە وا لە پەرلەمان بوو و گەڕایەوە ئایا ئەوە تەئسیری ئەوەی لێ دەکات کە ئەم زەلامە توانای تەدریس و توانای خۆی بەرز بکاتەوە، من زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك د.بشیر فەرموو.

بەڕێز د.بشیر خلیل حداد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە ڕاپۆرتی هەر دوو لیژنەی خوێندنی باڵا و یاسایی دەکەم، لەبەرئەو ماددەیە، بە نیسبەتی ناونیشانەکە پشتگیریان دەکەم کە ناونیشانەکە کورت بکرێتەوە بۆ (ئەژمارکردنی پلەی زانستی و ڕاژەی زانکۆیی) بە نیسبەتی ماددەی یەکەم منیش ڕامواید لەم چوارچێوە تەسکە دەربچێت و تەنها بۆ ئەندامانی پەرلەمان نەبێ بەڵکو گشتگیر بکرێت بۆ هەموو ئەوانەی لە دامودەزگاکانی حکومەت کاردەکەن یان لە دامودەزگاکانی کەرتی تایبەتیش کار دەکەین، بەڵام من پێمواید دوو مەرجی بۆ زیاد بکرێت، یەکەمیان بە مەرجێك کە بە پێی ڕێنمایەکانی وەزارەتی خوێندنی باڵا بێ و دووەم/ ئەو لیژنەیەی کەوا پلەی زانستی دەدات دەبێ لیژنەیەك بێت لە وەزارەتی خوێندنی باڵا، نابێ لەو دەزگایەی کە هەڵگری خوێندنەکە لێیەتی

نا، بەڵکو دەبێ لەهەر کوێیەك بێت، ئەوە بکات، دەبێ بگەڕێتەوە بۆ وەزارەتی خوێندنی باڵا ئەوان بـە پێـی ڕێنماییەکانی خۆیان لیژنەیەك دروست دەکەن بۆ پێدانی نازناوی زانستی و، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ماموستا عمر فەرموو.

بەڕێز عمر عبدالعزیز:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوو تێبینی شکلیم هەیە، یەکیان باسی ناونیشانەکەیە لەسەر ئەو پێشنیارەی بەڕێز لیژنـەی پـەروەردە ئەگەر باس لە بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا لەگەڵی باسی ڕاژەشی بۆ زیاد بکـەین، دەبـێ باسـی ئـەوە بکـەین کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵای تیایە، چونکە ئەگەر وانەبێ ئەوانە تەعمیم دەبێ کە پرۆژە یاسا یان یاسا دەبێ موحەدەد بێت باسی چی دەکەین وەکو تێبینیەك بـۆ بـەڕێز کـاك د.عمـر کەباسـی کـرد، یـان دەبـێ وای لێ بکـەین ئـەژمارکردنی پلـەی زانسـتی و ڕاژەی زانکـۆیی هـەڵگرانی بڕوانامـەی دەرەوە یـان نـاو وەزارەتـی خوێنـدنی بـاڵا، ئەگـەر ئـەوەی تیـا نـەبێ کەواتـە ئێمـە تـەعمیمان کـرد و لەگـەڵ ناوەڕۆکەکـەی ناگونجێ، بە نیسبەتی ئەو دەقـە عەرەبیـەش ئـەوەی کـە سـۆزان خـان خوێندیـەوە، ئـەو تـەعبیرەی کـە لای ئێمەیە ڕەشنووسە ئەسڵیەکە نازانم گۆڕانێکی تیایە هەر ئەوە دروستە کە لای ئێمەیـە نـەك بـەو شـێوەیەی مودەکە پێش بخرێت، بەم شێوەیە فیعلەکە پێش بخرێـت لـەڕووی داڕشـتنی عەرەبیـەوە، مـادام عەرەبیـەکـە دەکەینە ئەسڵ، (تحتسب فترة قضاء اساتذة الجامعـة حملـة شـهادة الماجسـتير والـدكتوراه فـى عضـوية برلـمان كوردستان ـ العراق خدمة جامعية فعلية لغرض التعـيين والترقيـة العلميـة والترفيـع) ئـەو داڕشـتنە دروسـت تـرە تا ئەو داڕشتنەی کە خوێندرایـەوە، نـەخێر جـەنابت وات نـەخوێنـدەوە، بۆیـە مـن ڕاسـتی دەکەمـەوە (تحتسب اساتذة الجامعة.....) جەنابت بەو شێوەیە نەتخوێندەوە.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

د.دانا فەرموو.

بەڕێز د.دانا سعید سۆفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشانی پرۆژە یاسایەکە منیش بە هەمان شـێوە پشـتیوانی لـەو پێشـنیارە دەکـەم کـە کـورت بکرێتـەوە ئـەوەی کـە پێشـنیار کـرا، هـەروەها پشـتیوانی لـە نـاوەڕۆکی بـا بڵـێین پـرۆژە یاسـایەکە دەکـەم، لەبەرئەوەی کە پێموایە ئەو پرۆژە یاسایە دەبێتە هۆی هاندانی ئەوانەی کە لە دەرەوەی با بڵێین وەزارەتـی خوێندنی باڵا و زانکۆکان دا کاردەکـەن، دووبـارە خـەریکی کـاری تـوێژینـەوە و کـاری ئـەکادیمین هەرچـەندە ئەوەی کە با بڵێین لە زانکۆکان دا کار ناکەن، ئەمە لە کاتێك دا پێویستە، لەبەرئـەوەی ئێمـە لـە کوردسـتان لەڕاسـتی دا تـوێژینـەوەی زانسـتی زۆر کەمـە، تـوێژینـەوەی ئـەکادیمی زۆر کەمـە، جـا ئـەو بـا بڵـێین ئـەو کادیرانەی کە لە دەرەوەی زانکۆکان کار دەکەن، یان لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا کار دەکەن پێمواید

کاتیان زیاتر دەوێت بۆ ئەوەی بتوانن خەریکی کاری توێژینەوە بن، بەهەمان شێوەش دەبێتە لێك نزیك کردنەوەی با بڵێین دوو دونیای جیاواز دونیای ئەکادیمی و دنیای با بڵێن لە دامودەزگاکانی تر کە هەریەکە و ئەوەیەکی تر، بۆ خۆی لە خۆیدا وا دەکات کە توێژینەوەکان بەشێوەیەکی باشتر و هەروەها زیاتر نزیك تر لە واقع بکرێن و بنووسرێنەوە، بەڵام یەك شت ئەوەی من دەیبینم ئاماژەی پێ نەدراوە یاخود ئەوانەی کە پێشنیاریش کرا باس لەوە دەکرێت کە هەموو دامودەزگاکانی وڵات با بڵێین ئەوانەی کە لە دامودەزگاکانی وڵات ئیش دەکەن، ئەوانە بگرێتەوە، مەسەلەی خزمەتی زانکۆیی و مەسەلەی پلەی زانستی، ئەی ئەوانەی کە لە کەرتی تایبەت ئیش دەکەن، بۆ ئەوانیش نەگرێتەوە، بەڕاستی ئەوە بەڕای من پێویستە مەسەلەی کەرتی تایبەتیش ئیزافە بکرێت و لەزۆر لە وڵاتانی دنیادا بە هەمان شێوەیە، چ کەرتی تایبەت بێت چ کەرتی گشتی بێت بە هەمان شێوە حسابی لەگەڵ دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك جلال فەرموو.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەڵڵا من پێش قسەکردنەکەم دوو ئیستفسارم هەیە، یەکەمیان مەشروعی قانون، ئایا ئەم پرۆژە یاسایە لەگەڵ یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا و پەروەردە جیاوازی و تەناقوز دروست ناکات؟ ئەمە یاسایەك بێ و ئەویش یاسایەکە کە وای تێ دەگەم لە هەندێ خاڵ دا تەناقوز هەیە، لەبەرئەوە پێشنیار دەکەم ببێ بە پرۆژە بڕیار، دوو/ بەڕاستی تەسائولێکی دیکەم هەیە، ئەندام پەرلەمان کە بوو بە ئەندام پەرلەمان موستەقیل دەبێ لە وەزیفەی، هەر چی خزمەتێك هەیە و هەرچی شوێنێکت دەوێ تۆ موستەقیلی، ئایا ئەوە یاساییە داوای حساب کردنی ئەو خزمەتە بکرێ وەکو ئەندام پەرلەمان؟ هەر ئەو سوئالەم هەیە و، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك جمال فەرموو.

بەڕێزجمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەڵەن من لەوە دەست پێ دەکەم لە سەرەتادا عینوانی پرۆژەکەیە، پرۆژەکە دەڵێ (المشغولی فی الدوائر أو خارج التعلیم العالی) ئەوەڵەن ئەوە غەڵەتە، لازمە بیکەنە (احتساب الدرجة العلمیة للعاملین فی مؤسسات غیر التعلیم العالی) ئەمە یەك، ئەم پرۆژە یاسایە ئەگەر بێتو سەیری بکەی تەنها لەقەبی علمی نیە، لەقەبی عیلمی بەدوای دانی لەقەبی علمی تەبیعاتی دارایی دەبێت، ئەگەر بێی ئێستا ئەجری موحازەرەی مامۆستای موساعد یان مودەرس موساعد حساب بکەی فەرقە لەگەڵ مامۆستا و مامۆستا فەرقە لەگەڵ ئوستازی موساعد و ئوستازی موساعد فەرقە لەگەڵ ئوستاز، یەعنی هەر یەك بە شێوەیەکە، دانی ئەم

لەقەبـە تـەبیعاتی دارایـی لەسـەر دەکـەوێ، ئەمـە یـەك، دەبووایـە ڕەئـی حکومـەتی لـەم بابەتـە وەربگـرین، چونکە ئەوە تەبیعاتی دارایی دەکرێ، دووەم/ ئـەم یاسـایە وابـزانم مەبەسـتی ئەوەیـە زیـاتر (مـنح حقـوق وامتیازات العاملین فی مؤسسات التعلیم العالی لاقرانهم العاملین فی غیر مؤسسات التعلیم العالی) ئەگەر بێتـو سەیری پـرۆژە بکەین یـان بـە مـەوادەکانی دەبیـنن ناکۆکیـەك پەیـدا دەکـات لەگـەڵ یاسـای خوێنـدنی بـاڵو تـوێژینـەوەی زانستی، (قانون التعلیم العالی والبحث العلمی) ژمـارە 10 بـۆ سـاڵی 2008 بەتایبـەتی لەگـەڵ مەوادی 19 و 20 و 21 و 22 و 23 بۆ نموونە دەڵێت (یشتمل في من یعین أو یمنح مدرس ان یتوافر فیـه احـد الشـرطین التـالیین، ان یکـون حـائزاً علـی الشـهادة العلمیـة أو الفنیـة..... الخ، ثـلاث سـنوات مـثلاً في الدراسـة الجامعیـة) بڵـێـت، لازمـە ئەوەنـدە سـاڵی هـەبێت لـە تـەدریس کـردن لـە جامعـە، ئـەوەی لـە موئەسەسەیەکی تر بێت تەدریس ناکات، لەقەبی علمی وەك ئێمە تـێ گەیشـتووین و ئیشـمان کـردووە، 15 سـاڵ مـن عەمیـدی مەعهـەدی دهـۆك بـووم لەقـەبی علمـی بـەو کەسـانە دەدرێـت ئـەوەی لـە موئەسەسـاتی تەعلیمی عالی ئیش دەکات، بۆیە من پێشنیار دەکەم ئەو پرۆژە ڕەد بکرێـت و بکرێـت بـە شـێوەی بڕیارێـك بڕیارەکەش ئـەوە بێـت دانـی مـاف و ئیمتیـازاتی شـەهادە بـۆ ئـەو کەسـانەی کـە لـە دەرەوەی موئەسەسـاتی تەعلیمی عالی ئیش دەکەن، ئەگەر سەیریش بکەن هەتا ئەوە لەگەڵ قانونی خدمـەی جامعی هەیـە، قـانون خدمـەی جـامعی فەرقـە لەگـەڵ قـانونی خدمـەی مـەدەنی، یـەعنی ئیشـەکە تووشـی موشـکیلەمان دەکـات، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

سوپاس، ئەڤین خان فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بێتو ئێمە خوێندنەوەیەکی یاسایی بۆ ئەم بابەتە بکەین، من لەگـەڵ ڕێزێکـی زۆرەوە لیژنەکـەی کـە ئەم ڕەئیەیان داوە لەسەر ئەم بابەتە، بەڵام ئەگەر خوێندنەوەیەکی یاسایی بۆ ئەم بابەتـە بکـەین دەبیـنین تەناقوزێکی زۆر هەیـە لەگـەڵ ئـەم یاسـایەی کـە ئێستا پێشکەش دەکرێـت لەگـەڵ یاسـای خوێنـدنی بـاڵ و تـوێژنـەوەی زانستی، ئەمە لـە لایەکـەوە خیلافێکـی قانونیـە لەبەرئـەوەی تـەناقوز هەیـە و دەبـێ یـەکێکیان لەسەر ئەوەی تر هین بکەین، دووەم خاڵم ئەوەیە وەکو کاك جمال بـەڕێزیان باسـی کـرد دوو خدمـە هەیـە خدمـەی جامعی جیایە لەگـەڵ خدمـەی ئیداری یاخود ئەو خدمە مەدەنیـەی کـە مەعمولـە لـەناو دەوائیر دا کە کاری پێ دەکرێت، بۆ نموونە من لەسەر خۆم میسال دەهێنمەوە، من هـەڵگری ماجستیرم، بـەڵام دەرسـم نـەوتووەتـەوە، بـە چ شـێوەیەك مـن لەقـەبی مـودەریس موسـاعیدم دەدەنـێ یـاخود مودەرەسـم دەدەنـێ هەرچەندە خزمەتیشم هەیە، لەبەرئەوە خزمەتی ئیداریم هەیە، بەڵام خزمەتی جامعیم نیە، باشە من بە چ مافێك دەڕۆم لەقـەبێکی علمـی وەردەگـرم کـە مومارەسـەی ئـەو کـارەم نـەکردووە، چـونکە بـەڕێزان ئـەم لەقەبانـە کـە دراون ئەمـە مومارەسـەی ئەکادیمیـە، ئەگـەر مەسـەلەی ئیمتیازاتـە ودانـی حقوقـە و دانـی

موخەسەساتە و هەندێ شتە بۆ ئەو بەڕێزانەی حەملەی ماجستیر و دکتۆرا ئەوە بابێکی تر، دەبێ لە پرۆژە بڕیارێك دا یاخود یاسایەك ئیزافەی بکەین بۆ یاسای خوێندنی بالا بڵێین ئەمانە ئەتوانن ئەم ئیمتیازاتانە و ئەو بڕە پارەیەی کە زیاتر دەدرێت با وەری بگرن، بەڵام غەیری ئەمە بەڕاستی بە فکری من ئەوە دیسانەوە شتێکی نایاساییە و دەبێتە خیلافی یاسا، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

بێریڤان خان فەرموو.

بەڕێز بێریڤان اسماعیل سەرهەنگ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یەکەم جار بە ناوی پرۆژەکە دەست پێ دەکەم، ناوی پرۆژە یاسایەکە زۆر دوورودرێژە، لە پرۆژەکە گەورەترە، پێویست ناکات پرۆژەیەك ناوی هەبێ و هەموو ناوەڕۆکی پرۆژەکە لەسەر ناوەکەی دەرچێت، چونکە زۆرجار پرۆژەکە دیارە لە ناوەوە، بە نیسبەت ماددەی یەکەم من لەگەڵ ئەوە نیم ئەو ماددەیە داوا دەکەم ئیلغا بکرێت، چونکە زۆر تایبەتە بە پەرلەمان و پەرلەمانتار پێویست ناکات یاسایەك دەربکەین بۆ توێژینەوەی زانستی کە باسی خۆمانی تێدا بێت، ئەگەر پەرلەمان دەیویست ئەو خزمەتەی بۆ حساب بکرێت پێشتر دەیزانی خۆی هەڵنەبژاردبا بۆ پەرلەمان و چووبا خزمەتی خۆی کردبا، خزمەت کردن لە ناو حکومەت و لەناو دەرس گوتنەوە جیاوازە، وەکو خزمەت کردن لەناو پەرلەمان، بۆیە داوا دەکەم ئەو ماددەیە نەبێت کە تایبەت بێت بە پەرلەمانتار، چونکە لە ماددەی دووەم دا ڕوون کراوەتەوە کە هەموو ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە لە دەرەوەی خوێندنی بالا کار دەکەن، لە هەموو دنیا کە دەڵێن وایە بە ڕەئی من وانیە لە هەندەك دنیا وایە کە کارکردن لەناو پەرلەمان بۆی حساب بکرێت.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك ئاسۆ فەرموو.

بەڕێز بکر کریم محمد(ئاسۆ):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێشەکی من لەگەڵ سەر لەبەری ئەو قانونە نیم، پشتگیری لە ڕای خوشکی بەڕێز ئەڤین خان دەکەم، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك د.ڕێباز فەرموو.

بەڕێز ڕێباز فتاح محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئەو ماددەیە تایبەت بێت بە خزمەت کردن و ئەوەی کە باسکراوە تەرفیع کردن، ئەوە پێویست ناکات تەنها تایبەت بکرێت بەو کەسانەی کە ماستەر و دکتۆرایان هەیە و لە پەیڕەوی ناوخۆش هاتووە،

لەبەرئەوە پێویست ناکات لێرە تیکرار بکرێتەوە، بەڵام ئەگەر ئەوەی پەیوەندی بە بەرزکردنەوەی پلەی زانستییەوە هەیە پێموایە ئەوە هەم نایاساییە و هەم نازانستیشە، لەبەرئەوەی کەسێك وەك پێشتریش باسیان کرد ئەگەر کەسیك لە میهنەکەی خۆی مومارەسەی نەکردبێت، چۆن دەکرێت پلەی زانستی پێ بدرێت؟، باسی ئەوە دەکرێت کە ئەم کەسە توێژینەوە بکات لە پەرلەمان، ئەو کەسە کە دێت و دەبێتە ئەندامی پەرلەمان، یەکێك لە مەرجەکانی ئەوەیە کە دەبێ تەفەروغ بکات، موستەقیل بێت لە ئیشەکەی خۆی، باشە ئەگەر سەرقاڵی توێژینەوە بێت ئەی کارەکانی خۆی لە پەرلەمان؟ لەبەرئەوە منیش بە هەمان شێوە لەگەڵ ئەوماددەیە نیم و پێموایە ئەو ماددەیە ئاڕاستە کردنی پەرلەمانە بە ئاڕاستەی بەرژەوەندی شەخسی و بەرژەوەندی چەند کەسێکی تایبەتی تیایە و سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك کاردۆ فەرموو.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵای منەوە پێوانەکە دەبێ پێوانەیەکی زانستی بێت، پەیوەندی بە خزمەت و هەژمارکردنی خزمەتەوە نەبێت، پشتیوانی بۆچوونەکەی کاك ڕێباز دەکەم و سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە نیسبەتی ئەو پرۆژە یاسایەوە، نەدەبووایە پرۆژە یاسا بێت، لەبەرئەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا یاسای تایبەتی خۆی هەیە، ئەوە یەك، دوو/ دەبووایە ئەو پرۆژە یاسایە ڕێزم هەیە بۆ لیژنەکان، یەعنی ئیلغایان بکردباوە و ڕەدیان بکردباوە، لەبەرچی؟ لەبەرئەوەی ئەوە دەکرا بە ڕێنمایی وەزارەتی خوێندنی باڵا لەگەڵ ئەنجومەنی وەزیران چەند ڕێنماییەکیان دەکردبا بۆ پێدانی پلەی زانستی و بە پێی پلەی زانستیش کە دەدرێتە هەر مامۆستایەك و هەر کەسێك دەبووایە بە پێی مومارەسە بێت و نەك هەروا لە کەرتێك و لە کەرتی گشتی بێت یان تایبەتی بێت لە دامودەزگایەك بێت ئیش بکات، هەمان کاری مامۆستایەکەی زانکۆ ناکات، بەحسی نیە یان لێکۆڵینەوە و شتی وای نیە، کەچی پلەیەکی زانستی پێ دەدرێت، ئەوە یەك، دوو/ ئەگەر ئەو یاسایە ڕەفز نەکراوە، پێم باشە ماددەی یەکەم هەر ڕەفز بکرێتەوە، لەبەرئەوەی ماددەی یەکەم زۆر بە زەقی هاتووە بەرژەوەندی ئەندامانی پەرلەمانی تێدا هەیە، لەدوای تەواو کردنی خزمەتیان، یەعنی ئەوە زۆر زۆر زەقە و زۆر بە قورسیش دەوەستی لەسەر پەرلەمانی کوردستان لەسەرەتا بەرژەوەندی ئەندامانی پەرلەمان لەسەرووی مامۆستایانی تر بێت و سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محی الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لە ڕاپۆرتی پەروەردە و خوێندنی باڵا دەکەم بۆ ماددەی یەکەم و قسەکانم کرا، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك شڤان فەرموو.

بەڕێز شڤان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا دەکەم، عینوانەکەی منیش پێم باشە دەرەوەی زانکۆ بگرێتەوە بەوەی لە عینوان دا دیار بێت، لە دەرەوەی زانکۆش، بێ گومان دەرەوەی زانکۆ کەرتی تایبەتیش دەگرێتەوە، کەرتی تایبەت دەگرێتەوە بێ ئەوەی ناوی بهێندرێت، دووەم/ من پشتگیری لەوە دەکەم کە ماددەی یەکەم ئەندامانی پەرلەمان نەبێت بۆ ئەوانە کە لە دەرەوەی زانکۆ تەنها ناوی ئەندامی پەرلەمان نەدەن، کە گوتمان ئەوە پێویست بە ناوی ئەندام پەرلەمان ناکات لێرە، من پێموایە ئەم یاسایە تەواوکەری یاسای خوێندنی باڵایە و دەروازەیەکی تر بۆ پێشخستنی زانست و خزمەت کردنی گەل و وڵات لەسەر ئەساسێکی علمی و پشتگیری لە پرۆژە یاسایەکە دەکەم سەرلەبەری پێویست بە پێداچوونەوەی بەلگەکان دەکات، من تەنیا مولاحەزەم هەیە، ئەو ماف و ئیمتیازاتی لە خدمەی جامعی بەدەرەجەیەکی علمی دەدرێ، لەڕووی موخەسەسات و رەواتبەوە هاوشانی نەبێت، بەڵام لەڕووی تەرقیە و لەڕووی خزمەت کردن وەکو دەڵێن من لە پەرلەمان نەمام و چوومە دائیرەیەك ئێستا لە پەرلەمانم و یەك لە دەزگاکانی خوێندنی باڵا لەو زانکۆ تایبەتانە دەرەجەی علمی ئەگەر دەرەجەی علمی ئەو لەقەبە علمیە بێت بتوانم موشارەکە بکەم، بۆ خزمەت بەرەفز حساب بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

کاك د.سەوەر فەرموو.

بەڕێزد.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم خۆشە لەوە زیاتر تۆزێك لەسەر ئەو پرۆژە یاسایە قسە بکەن کە گفتوگۆی لەسەر دەکەین، بمبوری بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، یەکەم/ من پشتگیری لە ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی دەکەم و هەروەها لە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵاش ئێمە ئەو بابەتەمان زیاتر ڕوون کردووەتەوە، بە تایبەتی کە هاتووین و دوو ماددەمان لێك داوەتەوە، مەبەست لەم پرۆژە یاسایە هەموو ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵادان نەوەکا بەس بۆ پەرلەمان نووسرابێت، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان هەست دەکەم بەلا ڕێیەك دادەبردرێت و باس لەوە دەکرێت کە بۆ ئەندامی پەرلەمان نووسراوە، ئەمە بۆ ئەندامی

پەرلەمان نەنووسراوە، ئێمە لە پەرلەماندا لەو بابەتە دوو جۆر کەسمان هەیە کە بیگرێتەوە، یەکێکیان ئەو کەسانەن و ئەو بەڕێزانەن کە لە پەرلەمانن و پێشتر لەقەبی زانستیان هەبووە، ئەمە حەقێکی موکتەسەبە کەس ناتوانێ لێیان بسێنێتەوە، بە پێی قانون ئەوە بەڕێز وەزیری خوێندنی بالاش دانیشتووە، دەتوانن مومارەسەی بکەن و دەتوانن پلەی زانستیشیان بەرز بکەنەوە و دەتوانن بەحسیش پێشکەش بکەن، بە پێی ئەو ڕێکارە زانستیانەی کەوا بڕوانامەکەیان پێ وەرگرتووە و بە پێی ئەو ڕێکارە زانستیانەی کەوا لە یاسای وەزارەتی خوێندنی بالا دا هەیە، بەڵام جۆرێکی ترمان هەیە و هەندێ لەبەڕێزان کە لە پەرلەمانی کوردستانن لەوانەیە لەو سەردەمەی لێرە بێ و پێشتر خوێندکاری ماستەر بووبێ و قوتابی ماستەر بووبێ هاتووە بڕوانامەی بەدەست هێناوە و ئەویش حەقێکی هەیە، بۆ ئەندامی پەرلەمان تاکێکی ئەو کۆمەڵگەیە نیە؟ بۆ ئێمە بێین بەو جۆرە سەیری بکەین، دوای ئەوە ئەگەر سەیری پڕۆژە یاسایەکە بکەین لە پڕۆژە یاسایەکەدا ماددەی دووەم بە هەمان شێوە بە هەموو ئەو کەسانەی تری باس کردووە کە دەیانگرێتەوە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالا نەك هەر ئەندامی پەرلەمان، ئەندامی پەرلەمان تاکێکە لەوان، بۆ ئاگاداری بەڕێزیشتان ئەگەر بڵێین ئەمە بۆ ئەندامی پەرلەمانە پێم خۆشە هەموو بەڕێزان پەیڕەوی ناوخۆی پەرلەمان بخوێننەوە کە لە ماددەی 29 لە بڕگەی أ دا هاتووە دەڵێت (خزمەتی ئەندام لە پەرلەمان دا بۆ مەبەستی زیادەی سالانە و پلە بەرزی و خانەنیشینی دەژمێردرێت) واتە ئەندامی پەرلەمان بۆ خۆی ئەو حسابەی بۆ دەکرێت، پێویست بەوە ناکات ئێمە ناو لەوە بنێین و بڵێین ئەندامی پەرلەمان نووسراوە، ئەندامی پەرلەمان ئەگەر ئەم یاسایەش نەبێ هەر لێی دەردێنین، دەیگرێتەوە و پێویست بەمە ناکات، ئەمە کە نووسراوە بۆ ئەو کەسانە نووسراوە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالا بە دوو مەبەست، یەکێکیان مەبەست لێی هاندانی توێژینەوەیە، یەکێك لەو بابەتانەی کەوا لەم ولاتە دا حسابی بۆ ناکرێت توێژینەوەی زانستیە، هاندانی توێژینەوەیە و هاندانی ئەو کەسانەیە کە توێژەرن و بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرایان بە دەست هێناوە، بۆ ئەوەی کاتێك ئەو توێژینەوانە دەکەن لە پاڵ ئەوەدا پێویستە تەشجیعێك هەبێ بۆ ئەوە، ئەمیش ئەوەیە پلەی بەرز بێتەوە، دووەمیان/ بەهێز کردنی دامودەزگاکانە، دامودەزگاکانی تری هەرێمی کوردستان لە وەزارەتەکانی تردا بۆ ئەوەی ئەو خاوەن بڕوانامە بەرزانە بە جێی نەهێڵن و داوا نەکەن کەوا ئەوێ بەجێ بهێڵن و لەو شوێنەدا خزمەت بکەن و لە هەمان کات فشار نەخەنە سەر وەزارەتی خوێندنی بالا کە داوا دەکەن بەڕێز وەزیری خوێندنی بالا دانیشتووە و دەزانێ چ فشارێك لەسەر وەزارەتی خوێندنی بالا هەیە، لە هەندێ پسپۆریش لەوانەیە پێویستی پێی هەبێ، بەڵام بۆی نایە، بۆیە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، من داوای ئەوە دەکەم کەوا لێرە ئەگەر کەموکوڕیەك هەیە لەم پڕۆژە یاسایە با بێین چاکی بکەین و بە تایبەت تر ئەوانەی وەزارەتی پەرەوەردە، ئێمە هەرچەندە ئێستا ئەگەر بێینە سەر ماددەکانی تر لێرە قسەی لەسەر ناکەم و لە ماددەکانی تر قسەی لەسەر دەکەم کەوا بە پێی یاساش ئێمە خۆمان هاتووین یاسا پێشێل دەکەین و زۆر سوپاستان دەکەم.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سالار محمود فەرموو.

بەڕێز سالار محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لە ڕاستیدا وەکو پرەنسیپ بیرۆکە، بیرۆکەیەکی گرنگە، بەڵام من ڕام وایە ناوەڕۆکەکەی پڕ نەقوسانیە، هەم پڕۆژەکە هەم ڕاپۆرتی لیژنە بەڕێزەکان، چونکە ئەگەر مەبەستەکە دانی توێژنەوەو لێکۆڵینەوە بێ، من تەسەوڕم وایە تەرکیز لە محتەوای پڕۆژەکە لەسەر ئیمتیازاتە، ئەمە یەکێکە لەو تێبینیە جەوهەریانەی کە لەسەر ئەم بابەتە هەیە، چونکە من ڕام وایە تەدقیقی علمی ئەبێ لەسەر بنەمای تایبەتی خۆی بێ، شێوازی زانستی خۆی هەیە، بەڕێزان ئەوانەی کە هەڵگری بڕوانامەی دکتۆراو ماجستێرن لە پەرلەمان و بۆ خەڵکی کوردستانیش ئەزانن چەند ڕێکارێکی یاسایی هەیە، وەزارەتی خوێندنی باڵا کۆمەڵێك تەعلیماتی تایبەت بەوەی هەیە، بۆیە ئەگەر قسە لەسەر مەسەلەی توێژینەوە هەیە، ئەبێ ئاماژە بە ڕێکارە یاساییەکە بکرێ، هەر لە ماددەی یەکەمەوە، دووەم، من ڕام وایە مەسەلەی تەرفیع بۆ ئەو کەسانەیە کە ئەندامی پەرلەمان یان وەزیرن یان پلەی تایبەتیان هەیە، نەوەك پێویست نیە، بەڵکو یەکێکە لە نەقوسانیەکانی ئەم پڕۆژەیە، چونکە لە ڕووی ماف و ئیمتیازەوە خاوەن پلە تایبەتیەکان ئیستیحقاقاتی خۆیان وەردەگرن، بۆیە ئەبێ ئەگەر مەسەلەکە بابەتی علمیە، هاندانە بۆ توێژینەوە، بۆ دانەبڕاندنی ئەو کەسایەتیانە کە لە مەجالی تر ئیش ئەکەن و ئەیانەوێ دانەبڕێن، ئەیانەوێ دەست بەردار ببن، هەروەها ئەم مافە ئەبێ ئەو کەسانەش بگرێتەوە کە لە دەرەوەی دام و دەزگاکانی هەرێمی کوردستان کار دەکەن، نەوەك تەنیا دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، چونکە ئێمە بۆ هاندانی مەسەلەی توێژینەوەو لێکۆڵینەوە ئەوەبکەین، خەڵکی کوردستان لەڕووی زانستیەوە بتوانن کاری زانستی بکەن، ئەم بابەتە هاندان هەبێ، بەتایبەتی بۆ کەرتی تایبەت، هەندێ ناوەندی توێژینەوەو لێکۆڵینەوە هەن لە دەرەوەی دام و دەزگاکانی حکومەتی هەرێمی کوردستانن، ئەبێ ئەو ماف و ئیمتیازە ئەوانیش بگرێتەوە، نەوەك تەنیا دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، چونکە ماددەی یەکەم ئاماژەی پێ نەکردووە، ماددەی دووەم یەکلای کردۆتەوە ئەوانە بگرێتەوە کە لە دام و دەزگاکانی هەرێمن لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، ئەبێ ئەو خاڵەش لەبەرچاو بگیرێ، بەتایبەت لە لایەن پەرلەمانتارانی بەڕێزەوە کە وەزارەتی خوێندنی باڵا یەکێکە لەو وەزارەتانەی کە داواکاریەکی زۆر هەیە لە لایەن خەڵکی کوردستانەوە بۆ دامەزراندن لە کەناڵە جیا جیاکان، یان دەزگا جیا جیاکان، لە ڕووی موخەسەسات و مووچە، لە کارمەندێکی ئاساییەوە تاوەکو ئەگاتە پلە بالاکان لە چاو دام و دەزگاکانی تردا، مووچەو موخەسەساتی زیاتر وەردەگرن، ئەبێ ئەم بابەت بەجۆرێك ڕەچاو بکرێ، ئەمە وەکو بیرۆکە جارێکی تر تەئکید دەکەمەوە، مەسەلەیەکی گرنگە، بەڵام بەداخەوە ناوەڕۆکی پڕۆژەکە تەرکیزە لەسەر ئیمتیازات، بۆیە سحری ئەسڵی مەسەلەکەی کوشتووە، سوپاستان دەکەم.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

سەمیرەخان فەرموو.

بەڕێز سمیرە عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەست خۆشی لە لیژنەکان دەکەم و پشتگیری ڕاپۆرتەکانیان دەکەم، بەنیسبەت ماددەی یەکەم، من پێموایە هەر زیادە، هەر حەزف بکرێ، بەنیسبەت ئەگەر ماف و حقوق بێ، پێویستە هەموو وەزارەتەکان کە تێیدا ماجستێرو دکتۆرا بگرێتەوە، بۆ نموونە، من مودیری مەعهەدی مەرکەزی بووم چەند ساڵ ئەوەی ماجستێرو دکتۆرای هەبوو ئەگەر ئیمتیازەکان نەیگرتبایەوە هەموویان داوای نەقلیان دەکرد بچنە وەزارەتی تەعلیم عالی، هەروەها لە اعدادیەکان، مودیری کۆمەڵگای فاخیر مێرگەسۆری بووم، چەندەها دکتۆرو ماجستێرمان هەبووە، هەتاوەکو بڕیارێك لە وەزارەتی پەروەردە دەرنەچوو لەوێ جێگیر نەدەبوون، بەردەوام سالآنە تەقدیمی نەقلیان دەکرد، خۆیان دەیانویست حەسر بکەن لە وەزارەتی تەعلیم عالی، بۆ ئەوەی ئیستیفادە لە کەفائەی ئەو دکتۆرو ماجستێرانە بکەم لە دەوائیرەکانی کە پێویستە، پێویستە ماف و ئیمتیازەکان بیان گرێتەوە، ئەگەر بە نیسبەت لەقەبی زانستی و علمی و ئەو شتانەیە، دەبێ بەڕێکار بێ، بە تەعلیمات بێ، لەسەر وەزارەتی تەعلیم عالی چەند بەحسی هەبێ، مەسەلەی خزمەتی هەبێ، مومارەسەی فیعلی بکات، بەشداری وۆرك شۆپ و سیمینارەکان بکات، دەست خۆشی دەکەم، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز د.صباح فەرموو.

بەڕێز د.صباح بەرزنجی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا پشتگیری لە ڕاپۆرتی پەروەردەو خوێندنی باڵا دەکەم، هەروەها لە ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی و لیژنەی دارایی، بەڵآم یەکەم پشتگیری ناونیشانەکە کورت بکرێتەوە بەو شێوەیەی کە بەڕێزیان فەرموویان، ئینجا پشتگیری لە محتەوای پڕۆژە یاسایەکە دەکەم، بەڵآم بەوەی کە ماددەی یەکەم وای لێ بێت کە بەڕێز د.عمر خوێندیەوە، تایبەت نەبێ بە ئەندامانی پەرلەمان، هەموو ئەوانەی کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵآن، خزمەت دەکەن، چ کەرتی گشتی بێ چ کەرتی تایبەتی، چ حکومەت بێ چ پەرلەمان بێ، بەڵآم پشتگیریەکەم لەبەر چیە، لەبەر ئەوەی ئێستا لۆدێکی زۆر لەسەر وەزارەتی خوێندنی باڵآ هەیە، ئەوەی ماجستێرو دکتۆرای هەیە، لەبەر ئەوەی حقوق و ئیمتیازاتی خوێندنی باڵآ هەیە، هەوڵ ئەدات لە وەزارەتەکان بچێ بۆ ئەوێ، کە ئەمە بەڕاستی کێشەیەکی گەورەیە، ئێمە ئەتوانین بەم یاسایەو بەم پڕۆژەیە ئەگەر ئیقرار بکرێ، حەقێك بۆ حەقداران بگێڕینەوە، چونکە ئەو کەسەی کە ماجستێرو دکتۆرای هەیە لەسەر شەهادەکەی ئەنووسرێ(وهذه الشهادة تخوله الحقوق والامتیازات) بەڵآم ئەگەر ئێمە بێین و ئەمە ئیقرار نەکەین، بەشێك لەو حقوق و ئیمتیازاتانەی لێ ئەسەنینەوە کە لە ڕاستیا هەقێکی موکتەسەبە، ئینجا لە لایەکی تر لە وەزارەتەکان ئەمانەوێ لەدام و دەزگاکان تەرویجی ئەوەبدەین کە خەڵك

بچێ بەدوای شەهادەی بالاّ، ئەگەر یاسایەکی بەو شێوەیە هەبێ خەڵك بمێنێتەوە هەم وەزارەتەکان تەشجیعی دەکەن، هەم خۆشیان پالّنەرێکی گەورەیان بۆ دروست دەبێ، باس لەوە دەکرێ کە ئەم پرۆژە یاسایە دژایەتی ئەبێ لەگەڵ یاسای وەزارەتی خوێندنی بالاّ، بەپێچەوانەوە، یاسای وەزارەتی خوێندنی بالاّ تایبەتە بەو کەسانەی کە مونتەسیبی وەزارەتی خوێندنی بالاّن، بەلاّم ئەمە بۆ ئەوانەیە کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاّن، کەواتە مەوزوعەکە جیاوازە، بابەتی ئەمان لەگەڵ بابەتی ئەوان جیاوازە، باس لەوە دەکرێ ئەو کەسەی هەقە پلەی زانستیەکەی بەرز بکرێتەوە، مومارەسەی فیعلی بکات، فیعلەن ئەبێ مومارەسەی فیعلی کارەکەی بکات، بەلاّم تەنها سالّی خزمەت مەرج نیە بۆ بەرز کردنەوەی پلەی زانستی، بوونی توێژینەوەش هەیە، بەپێچەوانەوە ئێمە ڕەخنەمان هەیە لەو تەعلیماتەی کە لە وەزارەتی خوێندنی بالاّ دانراوە، بۆ بەرز کردنەوەی پلەی زانستی سەبارەت بە سالّی خزمەت، ئەگەر ئەوان واز لە سالّی خزمەت بێنن، ئێمە پێویستیمان بەم یاسایە نیە، چونکە لە زۆر لە ولاّتانی تر مەسەلەی توێژینەوە کراوە بە ئەساس، پێشکەش کردنی توێژینەوە، بۆیە دەبینی گەنجەکانیان زۆر بەئاسانی پلەی زانستی وەرئەگرن، پلەی زانستیان بەرز ئەبێتەوە، بەلاّم ئێمە سێ سالّمان داناوە لە مودەریس موساعدی بۆ مودەریسی، چوارسالّمان داناوە لە مودەریسی بۆ ئوستاز موساعدی، دوای ئەوە شەش سالّمان داناوە بۆ پرۆفیسۆری، لە حالّەتێکدا تەماشا دەکەین بوونی ئەو سالاّنە کۆسپێکی گەورەیە لەبەردەم بەرزبوونەوەی پلەی زانستی، کەسێك ڕەنگە توێژینەوەی زۆریشی هەبێ، بەلاّم سالّەکانیشی چونکە تەواو نەکردووە، ناتوانێ پلەی زانستی بەرز ببێتەوە، ئێمە خۆمان بەراورد بکەین بە کەنداو وناوەڕاست و باشوور و عیراق، گەنجەکانی ئەوان بە زووبی ئەبن بە پرۆفیسۆرو یاریدەری پرۆفیسۆر، بەلاّم ئەوانەی لای ئێمە لەبەر بوونی ئەو سالّی خزمەتە هەمیشە کۆسپیان بۆ دروست کراوە، ئێمە هەتا بەراوردیشمان کرد بەو سەفەرە، کە وەکو شاندی پەرلەمان چووین بۆ تورکیا، زۆر بە ئاسانی ئەبن بە پرۆفیسۆر و پرۆفیسۆری یاریدەدەر، لەبەر ئەوەی مەسەلەی سالّی خزمەتیان زۆر بەهەند وەرنەگرتووە، کەواتە ئەم مەوزوعەش وەزارەتی خوێندنی بالاّ ئەتوانێ بە ڕێنمایی چارەسەری بکات، ئەگەر هەستمان کرد کەسێك کێشەیەکی هەیە یان مەرجەکانی تێدانیە، وەزارەتی خوێندنی بالاّ مەسەلەکە حەسم ئەکات، بەلگەیەکی تر بۆ پشتگیری کردن لە ناوەڕۆکی ئەم یاسایە، ئەوەیە ئێمە لە وەزارەتەکانی تریش، وەزارەتی پەروەردە، وەزارەتی ئەوقاف، وەزارەتی تەندروستی، وەزارەتی ناوخۆ دەبینین زۆربەی وەزارەتەکانی حکومەتی هەرێمی کوردستان لە کەرتی تایبەتیش کەسانێکمان هەیە موستەهەقی ئەو حقوق و ئیمتیازاتەن، ئەمە سەبارەت بە پلەی زانستی، یان سەبارەت بە ڕاژەی زانکۆیی، نوقتەیەکی گرنگمان هەیە، کە بەڕاستی داواکاری خەڵکێکی زۆرە کە ئێستا لە زانکۆکان مامۆستان، کاتی خۆی لەسالّی 1980و 1985 ماجستێری وەرگرتووە، بەلاّم لەبەر کوردستانی بوون و وەزعی سیاسی و یان لەبەر پێشمەرگایەتی نەیتوانیوە ئیلتیحاق بکات بە یەکێك لە زانکۆکان یان لە مەعهەدەکانەوە، ئێستا کە دێینە سەر ئەژمار کردنی ڕاژەی زانکۆیی، ڕاژەی زانکۆیی پێویستی نیە، چونکە تەمەنی خەریکە نزیك ببێتەوە بۆ تەقاعود، لێرە هەندێ حقوق و ئیمتیازات بێ بەهرە دەبێ و قازانج

ناکات، بۆیە ئێمە ئەبێ تەوازونێ ڕەچاو بکەین، لەبەینی ئەوانەی کە فعلەن موستەحەقی ئەوەن ڕاژەی زانکۆیان بۆ حیساب بکرێ، پلەی زانستیان بەرز بکرێتەوە، ئەو سالانەی خزمەتیان کردووە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالا، بۆیان بە سالی فیعلی و بە خزمەتی فیعلی حیساب بکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ڕاستی دەبینم زۆربەی ئەندامان قسە لەسەر عینوانەکەو ماددەی یەکەم و ماددەی دووەمیش بەیەکەوە دەکەن، بۆیە دەبێ هەوڵ بدەن یان ئێستا لەسەر ماددەی یەکەم قسە بکەن، یان کە هاتینە سەر ماددەی دووەم قسەکان تیکراریان نەبێ، زۆر سوپاس، کاك د.احمد فەرموو.

بەڕێز د.احمد ابراهیم وەرتی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆ ئەوەی قسە لەسەر هەردوو ماددەکە نەکەین، پێشنیار دەکەم ماددەی یەکەم و ماددەی دووەم بکرێن بە یەك، یەعنی ئەوەی تایبەت بە ئەندامانی پەرلەمان لاببرێت، تەنها ئەوەی دووەم، چونکە هەموو ئەوانە دەگرێتەوە، چونکە ئەگەر ئێمە جیاوازی بکەین لە حیساب کردنی مابەینی ماوەو خزمەت، لەگەڵ حیساب کردنی یان بەرز کردنەوەی پلەی زانستی، یەعنی دوو شتی لەیەك جیاوازە، وەکو ئەوەی د.صباح باسی کرد، ئەوانەی کە مافی ئەوەیان هەیە حقوق و ئیمتیازاتیان بدرێتێ، لەبەر ئەوەی بەهۆکارێ لە هۆکارەکان نەیان توانیوە یان لە شوێنی تر خزمەت دەکەن، ڕاژەکەیان بۆ بەخزمەت حیساب بکرێ، بەڵام بۆ مەسەلەی بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بەڕاستی، ئەوەی لە ماددەی دووەمیش لە ئەسڵی پڕۆژەکە هاتووە، کە دوایی ئەڵێت بە گوێرەی ڕێکارە یاسایەکانی بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بەهەمان شێوە کارمەندانی وەزارەتی خوێندنی بالا، ئەوە بەڕێز جەنابی وەزیری خوێندنی بالاش لێرەیە، کە ڕوونی بکاتەوە بەگوێرەی ڕێنماییەکان یان ڕێکارەکانی وەزارەتی خوێندنی بالا بۆ بەرز کردنەوە چۆنە ئەو ڕوون کردنەوەمان بۆ بدات، بۆیە من پێمباشە ماددەی یەکەم و ماددەی دووەم بکرێ بە یەك، هەموو هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا کە یەکێك لە دام و دەزگا حکومیەکان کار دەکەن، یان لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالا یان لە کەرتی تایبەت ئەو ماوەیان بۆ حیساب بکرێ، بەڕاستی من پێموایە هێشتا بەرز کردنەوەی پلەی زانستی قسەی زیاتری لەسەر هەیەو با جەنابی وەزیریش ڕوونی بکاتەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز ڕازاو خان فەرموو.

بەڕێز ڕازاو محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە کاتێك کە خوێندنەوەیەك بۆ ئەوە پڕۆژە یاسایە دەکەین، ئامانجمان ئەوەیە وەکو هاوکارانیشمان باسیان کرد، کە ئەو لۆدەی لەسەر وەزارەتی خوێندنی بالایە یاخود ئێمە ئامانجمان بەرەوپێش بردنی توێژینەوەی زانستیە، هاندانی توێژەرەکانمانە لە هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا، بۆئەوەی کە

بتوانین لە ڕێگەی یاسایەك کە هەموو ئەو ماف و ئیمتیازانە بۆ ئەو بەڕێزانە بگەڕێنینەوە ئەبێتە ئامانجیکی باش، لێرەشەوە ئەگەر بێینە سەر بابەتەکەکان من پشتگیری لە پێشنیاری کورت کردنەوەی ناونیشانی پڕۆژەکە دەکەم، بەلأم لەگەلّ ئیلغا کردنەوەی ماددەی یەکەم دام، چونکە بەڕاستی هەر بەڕێزێك لە وەزارەتی خوێندنی بالأ کاری کردبێ، ئەگەر هەلگری بڕوانامەی ماستەرو دکتۆراش نەبێ، ئەگەر هەلگری بڕوانامەکەش بێ، ئەزانێ کار کردن لەم وەزارەتە یاخود کە تووێژینەوە ئەکرێت کۆمەلّێك ڕێکاری تایبەت بە خۆی هەیە، کۆمەلّێك تووێژینەوەی زانستی هەیە، کەناکرێ تۆ بە ماددەیەك لە یاسایەك هەموو ئەو شتانەی ئەبەخشیتە کەسانێك بەوەی کە ئەو مافەیان پێ بدەی، بەتایبەتی بەرز کردنەوەی پلەی زانستی، ئەمە کۆمەلّێك ئیجرائاتی قورسی ئەوێت بە تایبەتی بۆ تووێژینەوە، بۆیە من پێشنیاری ئەوە دەکەم کە ماددەی یەکەم ئیلغا بکرێتەوە ، هەرچەند بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان ئاماژەی بەوە کرد کە ئێمە ئەگوازینەوە بۆ باس کردنی ماددەی دووەم، بەلّێ، لەبەر ئەوەی ماددەی دووەم خۆی ڕێگە چارەی داناوە بۆ ئەوەی ئەو کەسانەی کە لە هەر دام و دەزگایەکی حکومیدا کار دەکەن، دەتوانن لە ڕێگەی یاخود بەرز کردنەوەی پلەی زانستیان پێببەخشرێ، لەڕێگەی ئەو ڕیکارە یاساییانەی کە دەست نیشان کراوە، بۆیە من پشتگیری لەو پرۆژە یاسایە دەکەم، بەلأم لەگەلّ ئەوەدام کە ماددەی یەکەم ئیلغا بکرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕاستی من دەست پێ دەکەم بەو پێشنیارەی هەردوو لیژنەکە، ڕاستە ئەگەر ناوێکی ڕەشیقی جوان بێ، بەلأم بە عەرەبی (قانون احتساب الدرجة العلمية) یان هەژمار کردنی پلەی زانستی، هەتا بۆ زانکۆ و بۆ دەرەوەش یەعنی ناونیشانێکی بێ لایەنە، ئەگەر وابێ ناوەڕۆکەکەی ئەو نیە، چونکە ناوەڕۆکەکەش حیساب دەکرێت، پلەکەش حیساب ئەکرێت بەپێی تەعلیمات و یاسایەکە، بۆیە دەبێ بوترێ بۆ کێ؟، دووەم، حەز ئەکەم بەوە دەست پێ بکەم لە ولاّتانی پێشکەوتوو جیاوازیەکی بنەڕەتی گەورە دەخرێتە نێوان پلەی زانستی یان شەهادە، لە بەینی کارو ئەو کارەی تۆ کە فیعلەن ئەی کەیت، بەسەرمن داهات، پێش ئەوەی شەهادەی جامعی بالاّی ماتماتیکم هەبوو لەنەمسا، چونکە شەهادەم نەبوو نەمتوانی بخوێنم، هەتاوەکو شەهادەکەم پەیدا کرد، بەلأم من پێناسەی سەندیکای یەکێتی مامۆستایانم هەبوو، لەوێ بەتەسدیق تەرجومەمان کرد، وتیان ئەتوانی دەرس بلێیەوە، لە قوتابخانەکانی نەمسا، ئەمە باشترین نموونەیە کە بەسەری من هات، مومارەسە کردنی دەرس گوتن شتێکە، شەهادەی جامعی و پلەی وەزیفی شتێکی تر، تەماشای نموزەجی ئەقلانی بکەین، تەنها لەو تەجروبەی لە ولاّتانی وەکو ئێمە هەیە، بە ئیعتیرافی بەریتانیەکان ئەوە نموزەجی دەولّەتێکە بۆ دەولّەتێك موستەعمەری، کە نەخوێندەواری تێیدا لە 70٪یە، بەس بۆ ئەوەیە تەمشیەی ئمور بکەین، ئێمە ئەکەوینە هەلّەیەکی گەورە، بۆیە ڕەجاتان لێ ئەکەم لە

سەرەتاوە تێبینیەکانی ئەم خوشك و برایانە لەو مونتەلەقە بکەن، قەت گاڵتە بە پلەی زانستی نەکەین، بەتایبەتی پرۆفیسۆرو یاریدەدری پرۆفیسۆر، ئەمانە ئەدرێن بەو کەسانەی کە ئیسهامیان هەیە لە تەدریسی جامیعی، من چ شانازی بەوە بکەم شەش ساڵ موەزەف بووم لە حێگایەك و چوار ساڵ لە پەرلەمانێك و دووسێ بەحسم نووسی کە بۆم نەبوو، چونکە من تەعاهدم دابوو کە غەیری ئیشی خۆم نەکەم، بە شیوەیە لە شێوەکان وەکو ئەوەی ڕێزم هەیە بۆیان ئەوانەی کە ئێستا پرۆفیسۆرو یاریدەدەرو ئەچمە زانکۆیەکی ئەهلی بەو پرۆفیسۆرو یاریدەدەرە دەرس ئەڵێمەوە، دەبێ خۆم ڕێز لە خۆم بگرم پێش ئەوەی ڕێز لە زانست بگرم، من لەسەر چ ئەساسێك ئەتوانم وەکو پرۆفیسۆر دەرس بڵێمەوە، بۆیە ڕەجاتان لێ دەکەم لەو مونتەڵەقە تەماشا بکەین نەك لەهیچ مونتەلەقێکی تر...، هیچ پەیوەندیەك نابینم لەنێوان خیدمەو ئیش کردن و لەنێوان پلەی زانستی، ئەگەر من تەدریسی فیعلی بکەم لە زانکۆ هەموو ئەوانەی کە ئێستا باس کران هەقمە، بحوس تەقدیم بکەم، یەکەمین شت ئەوەیە هۆی ئەم یاسایە ڕەت بکرێتەوە ئەسڵەن، ئەگەر مەبەست ئەوەیە پلەی زانستی بدرێتە دەرەجەی علمی، بدرێتە ئەوانەی لە دەرەوەی تەدریس ئیش دەکەن، من داوا دەکەم رەتی بکەینەوە، ئەگەر مەبەستێکی تر هەیە، بۆ ئەوەی ئەوانەی هەڵگری ماجستێرو دکتۆران ئیمتیازاتی ماددیان بکەوێتە دەست، چ لەدەرماڵە چ لە خانەنشینی چ لە ساڵی خزمەت، سەرچاو، بەڵام با بەسەریح بین لەگەڵ یەکتر، با ئیهانەی دەرەجەی علمی نەکەین، پێمواید لەو سیستەمە مووچەیە سەقەتە کە لە عیراق هەیە، لێرە ئەوە دابین کراوە، من دژیمە من هەڵگری ماجستێرم سبەی، دوو سبەی، دوو سبەی ئەبمە دکتۆرا، بەڵام توخوا چ خوا قەبوڵ ئەکات دوو کەس ئیش دەکەن بە دەرەجەیەك لە وەزیفەیەکی موحەددد مودیرن، یەکێك ماجستێری هەیە، یەکێك بە کەلۆریۆسی هەیە، 75٪دەرماڵە وەردەگرێت، ئیش کردن لەسەر بنەمای زیرەکیەو چەند پێشکەش دەکەی بۆ ئەو فەرمانگەیە، نەوەك لەسەر ئەوەی شەهادەت چەندە، بۆیە جارێکی تر من دەڵێمەوە ئەوەی پلەی زانستی واز لێ بێنن من دژم، با ئیهانەی ئەو دەرەجە گەورەیە نەکەین، دوو، ئەگەر بۆ ئیمتیازاتە وەڵاهی ئەو ئیمتیازاتەی ئەدرێتە دکتۆراو ماجستێر بەشیانە، سێ، کێشەی گەورەمان کە وشەی دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا هاتووە، من ئەڵێم سبەی کێ ئەڵێت زانکۆکان سەر بە وەزارەتی خوێندنی باڵا ئەبن، کێ ئەڵێت لەم خولە یان لە خولی داهاتوو نیزامێك دەرناکەین کە زانکۆکان ئیداریەن سەر بەوەزارەتی خوێندنی باڵانەبن نەبن، بۆیە وشەی دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا ئەگەر خوانەکات هاتو ئەو یاسایە مایەوە، من پێشنیار دەکەم بنووسن ئەوانەی کە کاری تەدریسی جامعی ناکەن، چونکە مەبەست لەوانەیە، ئێستاش ئەگەر ئەوانەی بەمن نازانم لە فەڕاشەوە تا بگەیتە باڵاترین پلە لە وەزارەتی خوێندنی باڵا ئیش دەکەن مەعاشیان دەبڵە، بۆیە خەڵکەکە هەقێتی، ئەو غەڵەتیەی ئێمە کردمان، ئێمە دەمانەویست هانی تاقاتی علمی و مامۆستا بدەین، لەباتی بچنە دەرەوە بێن لە زانکۆکانمان ئیش بکەن، دەستمان خۆش بێ، شەش سەد دۆلارمان ئەدایێ، بەس مع الاسف هەمان موەزەفە لە حیساباتە، ئەو مەسەلەیەی برادەران باسیان کرد لۆدێکی گەورە لەسەر وەزارەتە، خۆ من ئەزانم فەڕاش و چایەچیش داوا دەکەن، ئەوە هەڵەیەکی گەورە بوو کردمان،

ڕاستە ناتوانین ئەو ئیمتیازە لێیان وەربگرینەوە، بەڵام ناکرێ ئێمە لەسەر ئەو هەڵەیە هەڵەیەکی تر بینا بکەین، واتە ناو نیشانەکە دەبێ مانایەك بدات، دوو، ڕەجاتان لێ ئەکەم ئەم یاسایە نابێ بەهیچ شێوەیەك قیمەتی دەرەجەی علمی کەم بکەین، سێ ئەگەر مەبەست ئیمتیازاتە، تەقاعود و تەرفیع، لە هەموو قەوانینی تر هەیە، ماوە یەك شتی بچووك بڵێم، من گلەییم لەسەر ئەو دە خوشك و برایە هەیە ئەوەی ئیمزای لەسەر ئەو یاسایە کردووە، من وامزانی لە دەرەوە هاتووە، ئەمویست ببورن ئەو قسەیە ڕەقە، تەمەلوق بوو بۆ ئەندامانی پەرلەمان تاوەکو ئێمە بڵێین ئەها ئەو ئیمتیازە بۆ ئێمەیە با تەوقیعی بکەین، من گلەیم لەو خوشك و برایانەی ئێرە بوو، دەبوایە بەدوورو درێژی تەماشای بکەن، ، دێن سەرەڕای ئەوەش ئەمە دەخەنە ناوی تاوەکو هەموو یاسایەکە لەبیری خەڵك بچێت، ئەگەر ئێوە حیسابتان کرد باسی ئێوە دەکەم داوای لێبوردن دەکەم، لە پرۆتۆکۆل بنووسە.....

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە هێمنی، کاك عبدالسلام لەبابەتەکە دەرنەچی.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من داوای لێبوردن دەکەم حەز دەکەم بنووسی....

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە کاك عبدالسلام، تکایە لەم بابەتە دەرمەچۆ و بچۆ سەر مەوزوعەکە.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من داوای لێبوردن دەکەم کە خەڵك وا تێگەیشتبێ کە من ئەندام پەرلەمان بە سووك دەزانم، مەبەستم ئەوە نەبوو بۆ هیچ حاڵەتێك، من ئەمویست بە کوردیە زەعیفەکەی خۆم، کە کوردیم زەعیفە، باشتێکی تر نەکەین کە خەڵك هان بدرێت دژی ئێمە، وابزانیت ئەندام پەرلەمان یاسا بۆ خۆی دەردەکات، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز لیلی خان فەرموو.

بەڕێز لیلی امیر عاض:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من سەرەتا پشتگیری لە بۆچوونەکانی هەردوو لیژنەی پەروەردەو یاسایی دەکەم، پێمواید بەخشینی ئەو مافە بە هەڵگرانی مامستەرو دکتۆرا لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، هۆکارێك دەبێ لە ڕوویەکەوە هۆکارێك و هاندەرێك دەبێ بۆ ئەوەی توێژینەوەی زانستی هەم لەناوەوەی زانکۆکان و لە دەرەوەی زانکۆکان لە ڕووی چۆنایەتی و چەندایەتیەو بەرەو باشی بڕۆن، هەروەها لە ڕوویەکی ترەوە نزیکیەك لەنێوان زانکۆکان و دام و دەزگاکانی تر دروست دەکات، ئەگەر بێتو ئەو ڕێگەیە بە خاوەنی بڕوانامەی ماستەر و

دکتۆرا بدرێت لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاّ، فاکتەرێك دەبێ زانکۆکان لەکاتی پێویست بتوانن سوود لەو توێژینەوانە وەربگرن، هەروەها لە ڕووبەکی تردە ئەو فشارەی کە لەسەر زانکۆ هەیە، کە هەڵگری بڕوانامەکان هەمیشە ڕوو لەزانکۆ دەکەن بۆ دامەزراندن، بێ بەش نەبن لەو مافە ئەو فشارە کەم دەکاتەوە، بە بۆچوونی من بەخشینی ئەو مافە بە هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا ئەوەندەی کە پەیوەندی بە ئەنجامدانی توێژینەوەی زانستی هەیە، کەمتر پەیوەندی بە وانە وتنەوە هەیە لە زانکۆکان، هەروەها پێم باشە بۆ چارەسەر کردنی ئەو کێشەیەی هەتاوەکو ئێستا باس کرا لە لایەن ئەندام پەرلەمانە بەڕێزەکانەوە، ماددەی یەکەم و دووەم ئەگەر یەك بخرێت و بکرێتە یەك ماددە، ئەو کێشەیە حەل دەکات، بەتایبەت ئەو مولاحەزەیەی کە لەسەر ئەندام پەرلەمان هەیە، کە ئەگەر ئەو مافە شمولی بکات، من تەسەور دەکەم بوون بە ئەندام پەرلەمان هۆکارێك نیە بۆ ئەوەی ڕێگر بێ ئەندام پەرلەمان بیر نەکاتەوە، یان نووسینی هەبێ، چ بە توێژینەوەی زانستی بێ چ تەئلیفی کتێب بێ، بۆیە مافی سروشتی خۆیەتی بەپێی توانای خۆی توێژینەوەی زانستی هەبوو، مافی تەرقیە کردن بیگرێتەوە، هەروەها خاڵێکی تر کەمن بەپێویستی دەزانم لێرە باسی بکەین، ئەگەر ئەو یاسایە ئیقراری لەسەر بکرێ، پێویستە وەزارەتی خوێندنی بالاّ ئەنجومەنێك یان بۆردێکی زانستی هەبێ، بۆ ئەوەی تەقیمی ئەو توێژینەوانە بەشێوەیەکی باش بێ، لەو کاتەی کە ئەو کەسانە توێژینەوە تەقدیم دەکەن، تەقیمەکە زیاتر زانستی بێت، بەپێی توێژینەوەکە قبوڵ بکرێ، تەرقیەی ئەو کەسانە بکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز تارا خان فەرموو.

بەڕێز تارا تحسین ئەسعەدی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی ئێمە بەرامبەر بە کارێك وەستاوین هەندێك تێنەگەیشتن هەیە، لەوەی کە بە سوور بوونی ئێمە بۆ تەشجیع کردن و هاندانی توێژینەوە شتێکە کە جێگای دەست خۆشیە، لەهەرسێ لیژنەکە ئەگەر مەبەستەکە ئەوەیە و هەر ئەندامێك کە قسەی کردووە لەو بوارە، بەڵام حەز ئەکەم ئەوە بڵێم ئەگەر هاندانی توێژینەوە بێ، چارەی تر هەیە؟ ناتواندرێت لێرەدا وەکو پلەی زانستی ببێتە سەبەبێك بۆ ئەوەی هاندانی، تەشجیعی هەرە توێژینەوەیەك بێ، چونکە وەکو د.ئاراس وتی من پشتگیری ئەکەم بەڕاستی، حەزیش ئەکەم لێرەدا دوای بەخێرهاتنی جەنابی وەزیر بۆمان ڕوون بکاتەوە، ئەم پلە زانستیەی دەدرێت تایبەتە بە وەزارەتی تەعلیمی عالی، ئەو پلە زانستیەی کەدەدرێت من لێرەدا خاوەنی سێ بڕوانامەم، بە کەلۆریۆسێك و دوو ماستەرنامەم، لێرە ئەندامی پەرلەمانم، هەر توێژینەوەیەك بکرێ، خۆی تەبیعیەن توێژینەوەکە ڕێگەی خۆی ئەگرێت، من لێرەدا ئەگەر لە دەرەوەی پەرلەمان بێ و یان لە هەر شوێنێك بێ، جیایە وەکو ئیمتیازێك و وەکو شتێك دەدرێت بە خاوەن شەهادەکە، بۆ نموونە، من پێش ئەوەی بێمە پەرلەمانیش لە سانەوی بووم، چونکە پێویستی پێی بوو وەزارەتی پەروەردە منی نەخستە تەعلیمی عالی،

لە پەروەردە دەرسم ئەوتەوە، من نازانم چ شتێ، ڕێکارێك هەیە، سەبەبێك بێ بۆ دەرهێنانی ئێستا و ئەم هەموار کردنە، ئەگەر ماف و ئیمتیازاتێکی تایبەت بێ ئەتوانین بۆ توێژینەوەی عیلمی لە وەزارەتی تەعلیمی عالی داوا بکەین، هەندێ شت زیادە بکرێ وەکو ڕێنمایی، زیاتر تەشجیع کردن، بۆ ئەو توێژینەوانەی کە ئەبێ، ئەگەر ئیحتیسابی دەرەجەی عیلمی بێ، وابزانم ئەگەر یەکێك تەدریسی نەبێ تەفەروغی نادرێتێ لە جامیعە، من نازانم چۆن حیسابی بۆ ئەکرێت لە شوێنێك لە کەرتێکی تایبەت بۆ نموونە، یان لە شوێنێك ئیش ئەکات، یەك دەنگ نە دەرس وتنەوەی هەیە، نە بەحسێکی عیلمی هەیە، نە پەیپەڕێکی زیاد کردووە، ئیحتیسابی دەرەجەی عیلمی بەچ پێوەرێك ئەکرێت؟، حەز ئەکەم ڕوون کردنەوەیە بێ لێرەدا ئیلتیباسەکە لەوەیە، ئەمانەوێ چی زیاد بکەین بە هەموار کردنەوەی ئەوە بڕیارەی کە لەبەردەممان دایە، وابزانم وەزارەتی تەعلیمی عالی هەمووی لەناوی هەیە، شتەکان مەوجودن ئەگەر بگەڕێینەوە بیخوێنینەوە، شتێکی ئەوتۆ نیە کە ئێمە زیادی بکەین، ئەگەر تاوەکو ئێستا مافێك هەیە کە خاوەن شەهادەکە وەری نەگرتووە لە دەرەوەی جامیعە، بتوانین بۆی ئیزافە بکەین، چونکە ماف تا نەسەندرێت نادرێت، خۆی شەهادەکەی وەرگرتووە، دکتۆرای وەرگرتووە، ماستەری وەرگرتووە، ئەبێ جێگەی ڕێز بێ، نەوەك ئێمەیەکەم خاڵ، یەکسەر کردوومانە بە ئەندامی پەرلەمان، ئەندامی پەرلەمان بتەوێ و نەتەوێ خاوەنی شەهادەی دکتۆراو یان ماستەرە، خۆی خاوەنیەتی، ئیتر پێویست ناکات ڕەزامان قورس ئەبێ و ڕەزامان سووك نابێ، باش ئەبین و خراپ ئەبین، ئەوە عیلاقەی نیە، ئیحتیسابی دەرەجەی عیلمی شتێکە وەزارەتی تەعلیمی عالی قەرار دەدات، تۆ تەقدیمی بەحست بکە دەرەجەی عیلمی خۆت وەرئەگری، لە دەرەوەی جامیعە بێ یان لە ژورەوەی جامیعە بێ، حەز دەکەم ڕوونکردنەوەکە لە لایەن جەنابی وەزیر بێ، دەست خۆشی لە هەر لایەك دەکەم کە بە پەرۆشیەوە کاری کردووە، بۆ ئەوەی مافێك زیاد بکرێ بۆ ئەو کەسانەی کە خاوەن شەهادەی ماستەرو دکتۆران لە دەرەوەی تەعلیمی عالی، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی منیش هەروا دەست خۆشی لە هەردوو لیژنە دەکەم، لیژنەی پەروەردەو لیژنەی یاسایی، بەڵام من زیاتر قسە لەسەر ئەوە دەکەم کە ئەو پڕۆژە زیاتر لەخۆی دەگرێ، لە ماف و ئیمتیازات لەخۆی دەگرێتەوە، ئەمە چۆن ئێمە ئەتوانین پلەی زانستی تەحدید بکەین و بدەین بە کەسێك کە لە بواری خۆی ئیشی نەکردبێ؟، ئەو پلەیە لەحەق و ماف و بەدەستی خۆی بەدەستی نەهێنابێ، مەسەلەن ئێمە لێرە باس لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بااڵ دەکەین، وەزارەتی خوێندنی بااڵ ئەو کەسەی کە لەوێ ئیش دەکات و یان لەوێ تەعین دەکرێت، ئیش بۆ ئەوە دەکات و خزمەتی ئەو وەزارەتە دەکات، دەرس بە خەڵك ئەدات، ئینجا ئەوە بە مافی خۆی ئەچێت و ئەو پلەیە وەرئەگرێت، ئێمە لێرە هەروا یەکسەر ئەڵێین با پلە ئەو کەسەی

که ئێستا دامەزراوە لەدەزگایەکی تری حکومەت، ڕاستە خزمەت بەم گەلە دەکا، بەم میللەتە دەکا، ئێستا لەپەرلەماندا خزمەت بەمیللەت دەکا، بەڵام خزمەت بەو وەزارەتە ناکە، ئەوە وەزارەتە پلە دەداتە خۆ، من وەك پەرلەمانتار ئەو پلەیە نادەمە ئەوە، ئەگەر من بدەم ئەوەی لە وەزارەت ئیش دەکا یان دەرس دەڵێ ماموستا چۆن ئەمە لێرە بچێت ببێتە یاریدەدەر یان عەمید کە شتێك لەوی بەرزتر؟ یەکسەر لێرە لەوێ بەرزتر دەبێت، لەوێ دەرس دەدا ئەما لێرە ئیمتیازو حقوقێکی تری هەیە کەئەندام پەرلەمانە، ئەمە بەهەموو شێوەیەك دژی زانستییە، دژی یاسایە، دژی هەموو عورف و عادەتێکی دونیایە، ئەمە هەر نابێ، ئەگەر بێین نموونەمان هەیە لەساڵی (92 و 93) زۆر ماموستا هەبوون، خەریج بوون، بەڵام خۆیان تەعین نەدەکرد، دەچوونە شەریکەیەك یان کۆمپانیایەك ئیشیان دەکرد پێنج، شەش وەرەقەی دۆلاریان وەردەگرت، لەمەکتەبەکان سەد دیناری یان دووسەد دیناریان هەر بەخۆرایی بوو، بەخۆبەخشی ئیشی بۆ دەوڵەت و حکومەت دەکرد کەدەرسی دەدا بەقوتابخانەکان، بەڵام ئایا ئەمە دوای ئەوە پەشیمان بۆوە کەهات خەریکە خۆیان تەعین بکەن، کەتەعین بوون بەبێ ئەوەی بچێتە ریزی ئەو پلەیەی کەلە(92) تەعین بووە، ئێستا لە دوو هەزارو سێ و چوارو پێنج تەعین بووە، ئەکرێ ئەوە لێرە یەکسەر بڵێین ئەویش ماموستایە بچێتن پلەیە وەربگرێ، ئەمە بەهیچ شێوەیەك نابێ، ئەمە دژی عورف و عادەتە، ئەمە نابێ ئێمە لێرە یەکسەر ئەو قەرارە دەربکەین، ئەمە ناکرێ هەرکەسێ لەجێی خۆی ئیش دەکا و پلە وەردەگرێت بەڕێزبەندی خۆی، بەئیشکردنی خۆی، بەخزمەتکردنی ئەو دائیرەیە، ئینجا ئەبێتە عەمید و یاریدەدەرو ئوستازو ئیتر سەرۆکی هەر شتێك بێت لەوێ لەو جێیە وەردەگرێت، هەتا حاکمی قەزا لەمەحکەمەکان چۆن ئەبێتە قەزایی؟ ئەبێ خزمەتی هەبێ، ئەبێ پلە پلە بچێتە پێش هەتا ئەبێتە قازی، حاکم وەربگرێ ئەمە یەکسەر لێرە بڵێین هەموو شتێك ئەبێ پەرلەمان قەراربدات و ئیمتیاز بدات بەخەڵك، ڕاستە پەرلەمان جێی تەشریعییە، بەڵام ناکرێ ئەمە، ئەمە دژی عورف و عادەتە، ئەمە بەڕای من ئەم پرۆژەیە ڕەت بکرێتەوە لەخۆرای لەبنەڕەتەوە ئێمە نابێ دەستکاری لە کاروباری وەزارەتەکان بکەین، کاروباری دائیرەکان بکەین، ئەوەی لەسەر فەرزبکەین بڵێین ئەبێ تۆ پلە بدەی بەو برایە لێرە ئەندام پەرلەمانە لەوێ بچێتەوە ببێتە یاریدەدەر یان عەمید یان کەسانێکی تر یان هەرپلەیەکی تر بێتن یان هەرجێیەکی تر بێتن، ئەو وەزارەتە خۆی ڕێنمایی خۆی هەیە، یاسای خۆی هەیە، ئەگەر پێویست بوو دەینێرێت، هەمواری دەکەین، ئەو بڕگەیە کە پێویست بوو ئیزافەی دەکەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە /جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز ناسك خان فەرموو.

بەڕێز ناسك توفیق عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بکرێ سەرەتا لە عینوانەکەوە دەست پێ بکەین، چونکە وابزانم ئێمە قسە لەسەر عینوان و ماددەی یەکەم دەکەین، عینوانەکە لێژنەی پەروەردە کردوویانە بە هەژمارکردنی پلەی زانستی و ڕاژەی زانکۆیی

ئەم عینوانە لەڕووی تەشریعەوە من پێم وایە ئەوەندەی شارەزابووم ئەو سێ ساڵە تۆزێك تەواو نییە بۆ؟ لەبەر ئەوەی ئێمە یاسایەکی (56) ماددەیمان هەیە بۆیاسای تەعلیم عالی، کەتۆ ئەڵێی هەژمارکردنی پلەی زانستی و ڕاژەی زانکۆیی کەئەنناهو هاتووی تەعدیلێکت لەیاسای ژمارە (10)ی ساڵی 2008، لەبەر ئەوە من پێم وایە ئەبێ عینوانەکە وابێ کە داتناوە ئەصڵی ناوەڕۆکەکەی کە ئەم پڕۆژە یاسایەی بۆ نووسراوە ئەوەی کەئەڵێ بۆ هەڵگرانی بڕوانامە لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، ئەبێ ئەم عینوانە وازح بێ، ناکرێ عینوانە والێبکەین لەبەر ئەوە بەڕاستی من لەگەڵ گۆڕینی عینوانەکە نیم، لەبەر ئەوەی ئەگەر ئەم عینوانە وا لێبکەین کەئەنناهو تەعدیلی یاسایەکمان کردووە کەتەعدیلمان نەکردووە، ئەوە یەك.

دوو/ سەبارەت بەماددەی یەکەمی پڕۆژەکە، ماددەی یەکەمی پڕۆژەکە زۆر لەسەری ناڕۆین کاتێك دێی باس لەئەندامی پەرلەمان دەکەی کە ئەڵێی ئەو ماوەیەی کەماموستای زانکۆ، جارێ ئەصڵەن تۆ کەماموستای زانکۆ بووی بەدەر لە ئەندامی پەرلەمان، ماموستای زانکۆ یەعنی هەیئەی تەدریسی زانکۆیە، بەپێی یاسای کە لەماددەی (44) یاسای ژمارە (10)ی 2008 وەزارەتی تەعلیم عالی چارەسەری ئەو قەزیەی کردووە، ماموستایەك کە ئەندامی هەیئەی تەدریسە بچێتە هەر شوێنێك حیسابی پلەی زانستی و هەموو شتێکی بۆ دەکرێت، بەڵام کە دێتە سەر ئەوەی لە ئەندامییەتی پەرلەمان بەڕاستی من لەگەڵ ڕێزم بۆ هەموو ئەوانەی کە ماجستەرو دکتۆرایان هێنایە لەئەسنای زانکۆ غەریبە بەلامەوە تۆ ئەندامی پەرلەمان بی، بەڵام بچی وەزارەت پلەت بەرزبکاتەوە ئاخر ئەمە باشترین فرسەیە بۆئەوەی وەزارەتێك شت بدا بەتۆ، بەڵام دوایی تۆ چۆن ئەتوانی مەحاسەبەو موتابەعەی بکەی؟ چونکە بەڕاستی ئەمە یەعنی زیاد کردنی شتێك بۆ پەرلەمان کەلەلایەن وەزارەتێکەوە ئەدرێت پێی لەکاتێکدا خۆی موتابەعەی ئەو وەزارەتە دەکا هەرخۆی جێی ملاحەزەیە ئەوە یەك، دوو هەتا ئێستا تەعدیلی یاسای خانەنیشینی پەرلەمان نەکراوە، یەعنی تۆ ئۆتۆماتیکییەن موستەقیلی کەتەواو دەبی خانەنشینی، کەواتە ماموستای زانکۆبی یان هەرشتێ بی یەك ڕاتبە، ئەگەر بێت و گۆڕا، یاساکە هەموارکرایەوە، کەواتە ئەبێ بۆ هەموو بێ، ئەبێ بۆ منیش کە ماموستام بەکەلۆریۆسم هەیە بەنموونە هەرحیساب بکرێ، وەکو هەموو ئەوانی تر، لەبەر ئەوە پێم وایە جارێ عینوانەکەش وەکو خۆی بێ، چونکە بەڕاستی ئەم پڕۆژە یاسایە بۆ ئەوانە کراوە کەهەڵگری شەهادەی ماجستێرو دکتۆران لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵان ئەمە خاڵێك، خاڵێکی تر سالٌ و نیوێك پێش ئێستا لەسەردەومی وەزیری خوێندنی باڵای پێشوودا پرسیارێکم ئاراستە کرد سەبارەت بەو گرفتەی کەهەیە فەرق لەنێوان وەزارەتەکانی ترو وەزارەتی خوێندنی باڵا لۆدێکی زۆری دروست کردووە بۆ وەزارەتی خوێندنی باڵا نەك تەنها لە ماجستێر و دکتۆرا وەکو ئیشارەتیان پێکرد قانونییەك ئەمڕۆ تەخەروج دەکا ئەوەی لە وەزارەتی خوێندنی باڵا دەوام دەکا وەکو شمولی یاسایی دەبڵ مەعاش وەردەگرێ لەکاتێکدا هەمان ڕەفیقەکەی تەبعەن ئەوە شمولی هەموو کەسێك ناکا، دەبێ واستەت هەبێ، لەبەر ئەوە غوبنێك دروست دەکا بۆ هاوئاستەکانی خۆی لە دامودەزگاکانی تر هەمووی ئەڵێ ئەگەر ئەمن واستەم هەبوایە ئێستا دەبڵم وەردەگرت، ئەو هەمان شەهادەی منی هەیە، هەمان خزمەتی منی هەیە، کەچی لەوێ

وەردەگیرێ بەواستەیەك یان بەحەقەكی خۆی، یان بەپێی پێویستی لەوێ دەبڵ وەردەگرێ، كێشەی ئەمە یەعنی ئەم ماجستێرو دكتۆرانەی دەرەوە ئەو لەودا تەواو چارەسەر ناكا، بەڵام تاڕادەیەك ماف ئەدەی بە ماجستێر و دكتۆرا بۆ ئەوەی بەڕاستی جارێكی تر هەڵنەستمەوە سەبارەت بەعینوانەكەی لەگەڵ ئەصڵی عینوانی پرۆژەكە لەگەڵ گۆڕینیان نیم، ماددەی یەكەم هەر لابدرێ، ئەگەر ئیمتیازات هەبوو پلەی زانستی لێدەر بكرێ، چونكە بەڕاستی پلەی زانستی پەیوەندی بەتەدریسەوە هەیە، زۆر سوپاس

بەڕێز حسن محمد سورە /جێگری سەرۆكی پەرلەمان:

بەڕێز لیژنەكان ئەگەر بەناوی خۆیان قسەبكەن، ئەبێ بچنە شوێنی خۆیان و، ئەگەر بەناوی لیژنەكان تەوزحیان هەیە، فەرموو لیژنەی یاسایی، تكایە لەسەرەتاوە ئەوە بڵێین بەهیچ جۆرێك مەجال نادەم وەڵامی هیچ ئەندامێكی پەرلەمان بدرێتەوە، تەنها تەوزیح، فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

ئێمە وەك لێژنەی یاسایی دوو بابەت هەیە بەپێویستی دەزانین رووونكردنەوەی لەسەر بدەین، بابەتەكانی دیكە ئەوە لیژنەی پەروەردە كە ئەوان لە لێژنەی مەعنینە رووونكردنەوەی خۆیان دەبێ، پرسی یەكەم ئەوەیە باس لە ڕێكارەكانی بەرزكردنەوەی پلەی زانستی كرا، ئێمە لەلیژنەی یاسایی بەهیچ شیوەیەك لەگەڵ هەموارکردنی هیچ ڕێنمایی و ڕێسا و یاساكان نین كە باس لەبەرزكردنەوەی پلەی زانستی دەكا، لەهەموو ماددەكان ئەو یاسایە ئەگەر بووە یاسا یان وەكو بڕیار پێشكەشكرا لەهەموو ماددەكان جەخت لەوە دەكەین كەدەبێ بەپێی ڕێنمایی و ڕێسای بەرزكردنەوەی پلەی زانستی بێ، پرسی دووەم باس لەتەعاروز كرا لەگەڵ یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵای ژمارە (10)ی ساڵی 2008، بەڕێزان یاسا بەش ناكرێ، هەندێك لەو ئەندامە بەڕێزانە ئاماژەیان بەهەندێك ماددە كرد ماددەی (19، 20، 21، 22، 24)، بەڵام یاسا بەش بەش ناكرێ ماددەی (44) هەیە، ناسك خان ئاماژەی پێكرد كە لە دوو بڕگە پێك دێت و، تەنها بەرزكردنەوەی پلەی زانستی مەرج دار نەكردیە بەتەدریس كردن لە زانكۆكان، ماددەكە بەم شێوەیە دەقە عەرەبییەكەم لەبەر دەستە (اولاً/ يحتفظ اعضاء الهيئة التدريسية بمراتبهم العلمية وسائر حقوقهم في هذا القانون والقوانين الاخرى والانظمة والتعليمات الصادرة بموجبها في حالة تنسيبهم او تفروغهم في وظائف خارج الجامعات والهيئات وتعينهم او نقلهم الى الوظائف في مركز الوزارة او مراكز الجامعات والهيئات وتعتبر مدة قيامهم بهذه الوظائف خدمة جامعية فعلية لاغراض الترقية والعلاوة والترفيع والتقاعد.

ثانياً: يحتفظ اعضاء الهيئة التدريسية بحق الترقية العلمية بعد احالته الى التقاعد او في حالة تعينهم او نقلهم الى الوظائف خارج مؤسسات التعليم العالي في حالة توفر الشروط المقررة للترقية دون شرط التدريس)، (واتە تەدریس لە یاساكەش مەرج نییە لەبۆ ئەوەی كەوا داوا بكا پلە زانستییەكەی بەرز بكرێتەوە، ئەو پرۆژە یاسایەی پێشكەش كرایە بەهیچ شێوەیەك باس لە حقوقی ماددی ناكا، یاخود باس لەموچە ناكا، تەنها بۆ خاوەنی بڕوا نامەی ماجستەر یان دكتۆرا نەبێ لەسەر میلاكی وەزارەتی پەروەدە، بۆیە ئەوانەی

کەپۆست و پلەیان وەرگرتییە پێشتر لەسەر میلاکی وەزارەتی خوێندنی باڵا بووینە مانای ئەوە نییە بەو یاسایە، بەو پڕۆژە یاسایە مووچەیان زیاد دەکرێ یاخود دەرماڵەیەکی زیاتریان پێدەدرێ، نەخێر تەنها لەقەبە زانستییەکەیە ئەویش مەرجەکانی سالّی خزمەت دەیانگرێتەوە، مەرجەکانی ژمارەی توێژینەوە دەیان گرێتەوە، واتە هەموو ڕێکارە یاسایەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی لەسەریان جێبەجێ دەکرێ، تەنها حقوقە مادیەکە لۆ خاوەنی بڕوانامەی باڵای ماجستێر یان دکتۆرا لەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەردەیە کە ئێستا ئەوە کێشەیەکە هەمان ئیمتیازات نایانگرێتەوە و، جیاکارییە لەنێوان مووچە تەنها حقوقی ماددی و ئوانە دەگرێتەو، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە /جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە لەم پەرلەمانە دا لەکاتی بودجەدا ئەم سالّیش و سالّی پارو پێراریش بڕە پارەیەکمان تەرخانکرد بۆ پڕۆژەی تواناسازی، پڕۆژەی تواناسازی دوو بەشە، بەشێکیان ئەوانەن کە لە وەزارەتی خوێندنی باڵاوە دەڕۆن، بەشێکیان ئەوانەن کە لەوەزارەتەکانەوە دەڕۆن، ئەمانە هەردوو لایان کوڕی ئەم میللەتەن، خەڵکی ئەم میللەتەن، هاوواڵاتی ئەو میللەتەن، باشە هەردووکیان پێکەوە دەڕۆن لەچوارچێوەی پڕۆسەیەکدا بەڵام کاتی گەڕانەوەیان، کاتێك کە دەگەڕێنەوە بۆ وڵات هەردوو ئەو دوانە بەمامەڵەی جیاواز مامەڵەیان لەگەڵدا دەکرێ، لەبەر ئەوەی بەشی یەکەم لەسەر وەزارەتی خوێندنی باڵا ڕۆیشتوون، بەشی دووەم لەسەر وەزارەتەکان ڕۆیشتوون، ئەمە جیاکاری نییە لەبەینی یەك چین و توێژە کە پێکەوە ڕۆیشتوون.....

بەڕێز حسن محمد سورە /جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

لەسەرەتا باسم کرد هەمووتان باسی ماددەی یەکەم و دووەمتان کرد، لەبەر ئەوەی پەیوەندییەکی زۆری بەیەکەوە هەیە، بۆیە ئێمە ڕێگامان دا یەعنی بەڕاستی تەوزیحەکەش با هەر بەو شێوەیە بێ، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆیە لەسەرەتای ناوەکەوە ئێمە دەبێ بڵێین بۆ دەرچوان، ڕاستە ئێمە وەکو لیژنەی پەروەردە لەپێش دوو سالّ کاتێك ئەم ڕاپۆرتەمان نووسیوە، ناوەکەیمان کورتکردۆتەوە، بەڵام ئێمەش ئێستا گەیشتووینەتە ئەو قەناعەتە دەبێ ناوەکەی وەك ئەصڵ بمینێتەوە بۆ ئەوەی تەوزیحی زیاتر بدات، قانونەکە دەربکەوێت کە مەبەست کێیە؟ ئەوانەی کەلەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵان هەڵگری ماجستێر و دکتۆران، بەپێی ڕێکارە یاساییەکان مامۆستایەکی زانکۆ چۆن لەقەبی عیلمی وەردەگرێ؟ چۆن بەرز دەبێتەوە لەقەبە عیلمییەکەی؟ بەهەمان شێوە کەس نەیوتووە لەبەر دەرگای وەزارەتەکەیەوە بوەستێ و ببیەخشێتەوە، پێی

بڵێی ئەمە لەقەبی عیلمی بۆتۆ، بەپێی ڕێکارە یاسایەکان ئەوسا کە ئەو یاسایە دەرچوو لیژنەیەک دروست دەبێ وەزارەتی خوێندنی باڵا ئەو لیژنەیە ئەو کارە دەکات کە چۆن بووەو ئەوانەی کە لەناو وەزارەتی خوێندنی باڵادا پلەی زانستییان بەرزدەکرێتەوە بەهەمان شێوە ئەوانەی لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بااڵن، چونکە جیاوازی لە ماف و ئیمتیازات دا هەیە، هەموو هاوواڵتیەک خیبرەی هەیە، ئەوەی کە ئەکادیمیە و هەڵگری شەهادەی بەرزە، خیبرەیەکی هەیە، حەقی خۆیەتی بەرامبەر بەو خیبرەیەی هەیەتی ماف و ئیمتیازاتی هەبێ، عەیبی تێدا نییە ئەگەر ئێمە بڵێین کەسێك لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا دا دەبێ ماف و ئیمتیازاتی هەبێت، ئەوە عەیبە نییە، بەپێی ڕێکارە یاساییەکان وەقەتیش ئێمە لەلیژنەی پەروەردە باسی ئەوەمان نەکردووە لەدەرەوەی ڕێکارە یاساییەکان ئەو تەرقیانە بکرێ، بۆیە دەبێ حیسابی ئەوە بکەین دەرچوانی پرۆسەی تواناسازی لەسەر ئاستی وەزارەتەکان مافی خۆیانە یاسایەك هەبێت و، بەتایبەتی ئێمە ئێستا لەم کاتەدا کێشەیەکمان هەیە لەوەزارەتی پەروەردە هەرچەندە لەماددەی چوارەم لەبڕیارێکمان هەیە لەو پەرلەمانەوە دەرچووە کە یاسای ژمارە (17)ی ساڵی 2000، یاسای یەکەم هەموارکردنەوەی یاسای ژمارە (4)ی ساڵی 1992ی وەزارەتی پەروەردەی هەرێمی کوردستان یاسا دەرچووە بەیاسا، بەاڵم هەتا ئێستا جێ بەجێ ناکرێ بەتەواوەتی لەماددەی چوارەمدا ئەڵێ سێهەم هەڵگرانی بڕوانامەی ماجستەرو دکتۆرا ئەوانەی لە سلکی تەدریس لەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە کاردەکەن هەموو ماف و ئیمتیازاتێکی هاوشانەکانی خۆیان لەزانکۆکان کاردەکەن هەیە، هەتا ئێستاش جێ بەجێ ناکرێ، بۆیە داوا کارین لەبەڕێزتان لە ئەندامانی پەرلەمان بەو تێڕوانینەوە سەیری ئەم یاسایە بکەن بۆ ئەو خەڵکانەی کە لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا شەهادەی باڵایان هەیە، حەقی خۆیانە توێژینەوەی زانستی بکەن و، بااڵوکراوەیان هەبێ، کۆڕ و سمیناریان بۆ ببەستێ، تەرقییەی عیلمیان هەبێ، بەپێی ئەوەی کە لەوەزارەتی خوێندنی باڵا دەکرێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە /جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە ئیلتیزام بەکات بکەن بۆ ئەوەی بتوانین یاساکە تێپەڕێنین، فەرموو کاك عمر.

بەڕێز د. عمر حمد امین (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەم پڕۆژە یاسایە سێ بابەت ڕێکدەخات، یەکیان پێدانی پلەی زانستی، بەگوێرەی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا لەسەر سێ بنەما پلەی زانستی دەدرێ و بەرز دەکرێتەوە، یەکەمیان تۆ بڕوانامەت هەبێ، ماجستێر و بۆ سەرەوە، دووەمیان ئینتاجی عیلمیت هەبێ، واتە بەرهەمت هەبێ، باس و توێژینەوەی زانستیت هەبێ لەگەڵ ساڵانی خزمەت، سێیەمیان تۆ تەدریس بکەی، بەاڵم بۆ ئەوانەی هەڵگری بڕوانامەی ماجستێرو دکتۆران تەدریس ناکەن دوو بنەمای تریان تێدا هەیە، یەکەمیان ئەوانە بڕوانامەی باڵایان هەیە، ماجستێر و دکتۆرا، دوو: ئینتاجی عیلمیان هەیە، باس و توێژینەوەی زانستی و لێکۆڵینەوەیان هەیە، ئایا ڕەوایە بۆ ئەوانەی هەڵگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆران تەنها لەبەر

ئەوەی لەیەکێك لەزانکۆکان وانە نالێنەوە، بەڵام بڕوانامەی باڵایان هەیە، بەڵام ئینتاجی عیلمیان هەیە، بەڵام داهێنانی عیلمیان هەیە، تۆ پلەی زانستیان نەدەیتێ؟ بەدیوەکەی تر دا ئایا ڕەوایە بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرا لەیەك وڵاتدا کەهەموویان هاوواڵاتی ئەم هەرێمەن تەنها تایبەت بێ بەوانەی لەزانکۆ دەرس دەڵێنەوە؟ ئەمە لەڕاستیدا بەتێروانینی ئێمە ئەم لێك بەستنە لێك بەستنێکی مەنتقی نییە، چونکە لێرەش لە وڵاتانی تری دونیاش هەڵگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرا هەیە، مامۆستای زانکۆش نییە، ئینتاجی عیلمی، داهێنانی، لێکۆڵینەوەی، توێژینەوەی زانستی زۆر زیاترە لەوەی کە مامۆستای زانکۆیە، من کە خۆم مامۆستای زانکۆ بووم، بۆیە پێدانی پلەی زانستی و تەرقیە کردنی عیلمی ئەوەی کە لەناو ئەو پڕۆژە یاسایە دایە ئەلێرە دایە، سەبارەت بەوەی کە ڕەپتی بە ئەندامی پەرلەمان کرا تەنها مەسەلەکە گەشەکردنە، واتە هینە، تەرقیەی عیلمییە، بەرز کردنەوەی پلەی زانستییە، کە تۆ لەپەرلەمان بی، هەڵگری نازناوێکی زانستی بی، یان بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرات هەبێ، ئینتاجی عیلمیت هەبێ، بۆ ڕێگەت پێنەدرێ کە تەرقیە عیلمی بکەی؟ تەرقیەی عیلمی بۆ ئەندامی پەرلەمان یەك فلس زیاد ناکا، کەباسی ئینتیاجاتی عیلمی دەکرێ وانییە، لەم پەرلەمانە بەڕێزە چەندین ئەندامی پەرلەمان هەبوون، خانەنشین بوون یان ئیستیقالەیان کردووە، پڕۆفیسۆر بوون، یاریدەدەری پڕۆفسیۆر بوون، مامۆستای زانکۆ بوون، ئایا کە لێرە خزمەت دەکەن و ئینتاجی عیلمیان هەیە، بۆ دەبێ ڕێگایان پێنەدرێ پلەی زانستیان بەرز بکرێتەوە؟ یان کە دەگەڕێنەوە بۆ زانکۆکانیان هەر لەم دەورەیا چوار ئەندامی بەڕێزی پەرلەمان ئیستیقالەیان کرد هەموو مامۆستای زانکۆ بوون و لەقەبی عیلمیان هەبوو ئێستا دەچنەوە زانکۆکان، ئایا ناکرێ ئەو لەقەبەیان پێبدرێتەوە؟ یان ئیحتیفاز بەولەقەبەوە بکەن؟ سەبارەت بەئەندامی پەرلەمان با مەسەلەکە تێکەڵاو نەکرێن تەنها ئیمتیازاتێکی مەعنەوییە سەبارەت بە ماندوبوون و جهودێکی عیلمی لەسەر بنەمای پێوەرە یاسایی و زانستییەکان کە ئێمە جەختمان لێکردۆتەوە لەناو پڕۆژە قانونیەکە لەمادەی دووەمدا، باس لەمەسەلەی خزمەتی ئیدارەی و خزمەتی زانکۆیی کرا، لەمەش دا دەبێ هەوڵ بدەین لێکی جیا بکەینەوە، چۆن لێکی جیا بکەینەوە؟ ئێستا لەوەزارەتی خوێندنی باڵا جەنابی وەزیر لێرەیە، مۆزەفق ئیداری هەیە پلەی زانستی نییە، تەفەروغی عیلمی بۆ حیساب کراوە، لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا لەوێ ئەو مۆزەفە بەڕێزە هەڵگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆراش نییە، بەڵام لەبەر ئەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا هەڵگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرایە، بەڵام تەفەروغی عیلمی بۆ حیساب ناکرێ، بۆیە ئەلێرە دا دەبێ هەوڵبدەین بەڕاستی ئەمەش تێکەڵاو نەکەین هەریەکە و لەمەساری تەبیعی خۆی حیسابی بۆ بکرین، هەروەها سەبارەت بە مەسەلەی پلە تایبەتییەکانیش، بەڕێزان ئێمە وەزیرمان هەبووە پلەی پڕۆفسیۆر بووە، ئێستا وەزیرمان هەیە دیسان لەقەبی عیلمی هەیە، ئەی بۆ ناکرێ لەکاتێکدا کە ئەو بەردەوامە لە وەزیفەکەی خۆی ئینتاجی عیلمی هەیە، ئیحتیفاز بەم لەقەبە عیلمییەی کە هیچ ئیمتیازاتێکی ماددی بۆ ئەو ناهێنێ، هەر بۆیە لەڕاستیدا ئێمە هەوڵبدەین کە شتەکان وەك خۆی باس بکەین، ئاماژە بەوە درا تەرکیز لەسەر ئیمتیازات کراوە،

بەتەئکید تەرکیز لەسەر ئیمتیازات کراوە، چونکە ئەمن وتم سێ پرس رێکدەخا، ئێستا دێمە سەر دوو بابەتەکەی تریش، ئەوەی پلەی زانستی ئاماژەم پێدا، پلەی زانستی ئیمتیازاتێکی مەعنەوییە بەگوێرەی پلەی پێوەرە زانستی و قانونیەکانیش داوامان کردووە، ئیمتیازاتی دووەم واتە ئەم قانوونە ئیمتیازاتی تێدایە، مەعنەوی و مادیشی تێدایە، بەڵام هەردوو ئیمتیازاتی شەرعی و ڕەوان بەگوێرەی پێوەری قانوونی، پێوەری زانستی، ئەوەی پێوەری زانستی ئاماژەم پێدا، ئیمتیازاتی دووەم ئەوەیە ئێمە هەڵگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرامان هەبووە، مامۆستا بووە لەیەکێك لە زانکۆکانی وڵاتە یەکگرتووەکانی ئەمەریکا یان تورکیا یان ئێران و ئێستا گەڕاوەتەوە بۆ هەرێمی کوردستان، (10) ساڵ خزمەتی زانکۆیی هەیە لەوێ، بەڵام تا ئێستا ئەم خزمەتەی لێرە بۆ حیساب ناکرێ کەدەگەڕێتەوە لەوێ لێرە دەبێتە مامۆستای زانکۆ، نموونەمان لەلایە هاتووە بۆ لێژنەکەی ئێمە، ئەگر دەڵێی سەلیندرا لەزانکۆیەکی باوەڕ پێکراو مامۆستای زانکۆ ببوو لەوێ و (10) ساڵ خزمەتی هەبوو، (5) ساڵ خزمەتی هەبوو کە دێتەوە هەرێمی کوردستان و دەبێت بە مامۆستا، زانکۆ حەقە ئەم ساڵانەی وەکو خزمەت بۆ حیساب بکرێ، ئەمە یەکێك لەساڵانی خزمەت، دووەمیان هەڵگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرامان هەبووە، لەسەردەمی ڕژێم و پێش ڕاپەڕین بەهۆی ئینتیمای سیاسییەوە ڕێگای پێنەدراوە ببێت بە مامۆستای زانکۆ، مەحروم کراوە، نێردراوە بۆ دائیرەیەکی تر، نەقلی شوێنێکی تر کراوە، بۆیە دەڵێین ساڵانی خزمەتی ئەویش بەمەبەستی تەقاعودی بخرێتە سەر ساڵانی خزمەتی کە لەرابردوودا ئەمە نەکراوە، سێیەمیان هەڵگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرامان هەبووە، پێشمەرگە بووە، کە دێتەوە ئێستا بۆتە مامۆستای زانکۆ یان لە دائیرەیەك خزمەت دەکا، حەقە ئەم خزمەتی پێشمەرگایەتییەی وەکو خزمەت لە چوار چێوەی وەزارەتی خوێندنی باڵادا یان وەزارەتەکەی تردا بەمەبەستی تەقاعودی بۆ حیساب بکرێ، بەس لێرە دا زیاتر وەکو مامۆستای زانکۆیە مەبەستمان کورتی بکەمەوە کاك دکتۆر، باش، باس لەوە کرا کە مومارەسەی میهنە شتێکە، پلەی زانستی شتێکی تره، لەگەڵ ڕێزدا من پێم وایە دیسان یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵاش ڕەپتی کردووە بەیەکەوە، تۆ ئەگەر مومارەسەی میهنەی مامۆستای نەکەی بەپێی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا لەقەبی زانستیت پێنادرێ، ئەو کاتە لەقەبی زانستی پێدەدرێ کە مومارەسەی میهنەی مامۆستایەتی بکەی، بەگوێرەی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا ئێستا ڕێك بەم شێوەیە کە ئێمە لەسەر ئەوەش سەرەنجمان هەیە، بەهەر حاڵ کۆمەڵێك سەرەنج و بیر و بۆچوونی تر هەیە، بەڵام سەرۆکایەتی پێمان دەڵێ با کۆتایی پێ بهێنین لە ماددەکانی تردا هەوڵدەدەین ڕوونکردنەوەی زیاتر بدەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سوره /جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

د. ئاراس فەرموو.

بەڕێز د. ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا زۆر بەکورتی دەمەوێ ئاماژە بەوە بکەم کە جیاوازیەکی زۆر هەیە لە بەینی تەرقیەی عیلمی لەگەڵ تەرقیەی وەزیفی لەڕاستیدا، بەپێی ئەو ماددانەی کە د. رۆژان ئاماژەی پێدا هەرچەندە من یەکێك نیم لەوانەی کە پرۆژەکەم تەقدیم کردبێ، ئەکرێ ئەو پرۆژەیە لە چوارچێوەی ئەو ماددە یاسایانە بەشێوەیەکی دیکە دابڕێژرێتەوە زیاتر لە قۆناغی ئێستا ئەو کەسانە ئەگرێتەوە کە پێشتر لە خوێندنی باڵا کاریان کردووە و لەقەبی عیلمییان هەبووە، نازناوی زانستیان هەبووە، بەڵام ئێستا هاتوون لە دەزگایەکی دیکەی دەرەوەی خوێندنی باڵا کاردەکەن، دەکرێ ئەوانە بەپێی ئەو ماددانەی کە لە یاسای خوێندنی باڵا هاتووە، بەپێی ئەو رێنمایانەی وەزارەتی خوێندنی باڵا کە بەردەوام بن لەبەرز کردنەوەی پلەی زانستی، چونکە پێشتر خۆیان لەزانکۆ کاریان کردووە، ئەگەری ئەوە هەیە کەوا بگەڕێنەوە زانکۆ یاخود بەردەوام بن لەسەر بەرز کردنەوەی پلەی زانستی، ئەگەر ڕێم پێبدەن پرۆسەی تەرقیەی عیلمی هەروا ئاسان نییە، پرۆسەی تەرقیەی عیلمی دەسپێدەکا بە پێشکەشکردنی داوایەك بۆ بەشێکی زانستی لەکۆلێژێکی موختەس، ئەو بەشە زانستییە ئەنجومەنی هەیە پێدەڵێن ئەنجومەنی بەش، ئەبێ ڕازی بێ لەسەری دواتر لە ئەنجومەنی بەش بەرز بکرێتەوە بۆ ئەنجومەنی کۆلێژ، ئەنجومەنی کۆلێژیش ڕازی بێ لەسەری دواتر ئەنجومەنی کۆلێژیش بەرزی دەکاتەوە بۆ ئەنجومەنی زانکۆ، ئەبێ ئەنجومەنی زانکۆ ڕازی بێ لەسەری ئەو کاتە فەرمانێکی پێدەر دەکرێ کەپێی دەڵێن فەرمانی تەحزیر (پشتگیری) ئەوە کاتە ئەتوانێ بەحسەکە بکا، کە بەحسەکەشی کرد دواتر ئەبێ بڵاو ببێتەوە لەگۆڤاریێکی زانستی باوەڕ پێکراو نەك هەر گۆڤاریێك، کە لە گۆڤارەکەش بڵاو کرایەوە دواتر هێشتا هەر تەرقیەی پێناکە، چونکە ئێمە ئەو لەقەبانەی کەوا هەمانە لە مامۆستای یاریدەدەرەوە بۆ مامۆستا دواتر لەمامۆستاوە بۆ یاریدەدەری پرۆفسیۆر دواتر لە یاریدەدەری پرۆفسیۆرەوە بۆ پرۆفسیۆر هەمانە، ئەگەر ڕێم پێبدەن بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان بۆ ڕوونکردنەوە و بەرچاو ڕوونی ئەندامە بەڕێزەکان، بەپێی یاسا هەر بەڕێزێك کە مودەریس موساعیدە واتە مامۆستای یاریدەدەرە جاران دوو سالّ بوو ئێستا سێ سالّی ئەوێت لەو ماوەیە دوو توێژینەوەی پێشکەش کردبێ ئەو دو توێژینەوەیە بەو پرۆسەیا ڕۆیشتبێ کە من باسمکرد، ئینجا دواتر دەتوانێ داوایەکی دیکە پێشکەش بکا بۆ بەرز کردنەوەی پلەی زانستی، ئینجا ئەتوانێ داوایەك پێشکەش بکا، دوایی کە ئەو داوایەی پێشکەش دەکا لیژنەیەکی تایبەتی هەیە لە زانکۆ پێدەڵێن لێژنەی تەرقیاتی عیلمی، بەشێوەیەکی نەهێنی ئەو توێژینانە ئەنێرێ بۆ کولی یەکەکیان بۆ دوو یان بۆ سێ هەڵسەنگێنەری زانستی کە پێدەڵێن موقیەمی عیلمی، ئەبێ ئەوان پەسەندی بکەن و بێتەوە ئەو کاتە ئەو فائیلە هەمووی بخرێتەوە بەردەمی ئەنجومەنی لێژنەی تەرقیات بچێتە ئەنجومەنی زانکۆ، ئەنجومەنی زانکۆ ڕازی بێ لەسەری، یەعنی پرۆسەی بەرزکردنەوەی تەرقیەی عیلمی هەروا بابەتێکی ئاسان نییە، بۆیە تەرقییەی عیلمی هەندێ ئەندام پەرلەمانی بەڕێز ئاماژەیان پێدا پەیوەندی بە مومارەسەوە نییە، تەرقیەی وەزیفی پەیوەندی بە مومارەسەوە هەیە، بەڵام تەرقیەی عیلمی پەیوەندی بە پێشکەشکردنی باسەوە هەیە، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە /جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

دەمەوێ تێبینیەکتان پێبڵێم دیارە کۆمەڵێك پێشنیار هەیە لەسەر بابەتەکە، لەسەر عینوان، لەسەر ماددەی یەکەم، ئەمە ئیشی لیژنەکانە دواین سیاغەی بکەن و بۆ خوێندنەوەی سێیەم دەنگی لەسەر بدرێ، بەڵام دەمەوێ ئەوەتان پێبڵێم دوای ئەوەی کە بەڕێز جەنابی وەزیر قسە دەکا، کۆمەڵێك ئەندام پەرلەمان داوایان کرد هەر پڕۆژەکە رەفز بکرێ، بۆیە ئێمە لە پێشتریش پێشنیاری لەو شێوە کراوە کە ئەگەر حاڵەتی وا هەبوو هەر لەسەرەتاوە ئێمە بیخەینە دەنگدان دوای ئەوەی جەنابی وەزیر قسە دەکا ئەم پێشنیارە دەخەینە دەنگدان بۆ ئەوەی ئایا بەردەوام بین یان پڕۆژەکە رەتدەکەنەوە، ئێستا بەڕێز جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.علی سعید محمد / وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر زۆر سوپاس، بەڕێزان ئەم پڕۆژە یاسایە کە ڕۆژی 2010/11/8 خوێندنەوەی یەکەمی بۆ کراوە لە پەرلەمانی کوردستان، دواتر بەنووسراوی ژمارە (844) لە 2010/11/10 نێردراوە بۆ چوار لایەن، لیژنەی کاروباری یاسایی، لیژنەی دارایی و کاروباری ئابووری، لیژنەی پەروەردە و فێرکردنی باڵاو توێژینەوەی زانستی، چوارەم گشت ئەندامانی پەرلەمان، نەنێردراوە بۆ وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی کە لایەنی پەیوەندیدارە بۆ تاوتۆکردنی، دواتر لە ڕۆژی 2010/12/29 لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی پەرلەمانی کوردستان لێدوانی لەسەر کردووە، دواتریش لە ڕۆژی 2010/11/20 لیژنەی کاروباری یاسایی لێدوانی لەسەر کردووە، وەڵامی پەرلەمانی کوردستان دراوەتەوە، ئێمە تەنها دوێنێ بۆ یەکەم جار من ئەم نووسراوانەم پێگەیشتووە، بەڵام خۆشبەختانە دوێنێ لەو کاتەدا ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی لە کۆبوونەوە دابوو بە ئامادە بوونی سەرۆك و ئەندامانی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵای پەرلەمانی کوردستان کە ئێمە میواندارییمان کردبوون بۆ تاوتۆکردنی هەندێ پرس لە وەزارەتی خوێندنی باڵا، وە بەڕێزیان گوێیان لە بۆچوونی ئەندامانی ئەنجومەنی وەزارەت بوو، هەروەها گفتوگۆی لەبارەوە کرا، دواتر کۆبوونەوەکە لەبەر ئەوەی زۆر درەنگ تەواو بوو 4:30 چوار و نیو کۆتایی پێهات نەمان توانی وەکو کۆ نووسێك بۆچوونی خۆمان دابڕێژین لەسەر ئەم بابەتە و، بە واژووی بەڕێزان ئەندامانی ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی باڵا پێشکەشی بەڕێزتانی بکەین، بەڵام ئەم تێبینیانە من پێشکەش دەکەم، ئەگەر پێتان پەسەند بوو ئێمە وەکو وەزارەتی خوێندنی باڵا بەکۆ نووسی فەرمی بەواژووی سەرجەم ئەندامان پێشکەشی پەرلەمانی دەکەین دواتر بۆ ئەوەی بە شێوەیەکی دەقیق ئاماژە بە هەموو بۆ چوونەکانمان بدەین، ئێمە وەکو وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوە ئێستا بە دوو یاسا کاردەکەین، یەکەم : یاسای ژمارە (10)ی ساڵی 2008ی وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی حکومەتی هەرێمی کوردستان، کە ماددەکانی نۆزدە تا بیست و پێنج ئەو بابەتە دەگرێتەوە، دووەم: یاسای خزمەتی زانکۆیی کە پێی دەڵێن (قانون الخدمة الجامعية في العراق الفيدرالی) ژمارە (23)ی ساڵی 2008، کە بەفەرمانی سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانی حکومەتی هەرێمی کوردستانی بەڕێز کاری پێدەکەین و، لە ماددەی یەك ثالثاً: کە تیایدا هاتووە (یقصد

بموظف الخدمة الجامعية كل موظف يقوم بممارسة التدريس الجامعى والبحث العلمى والاستشارية العلمية والفنية او العمل في ديوان وزارة التعليم العالى والبحث العلمي او مؤسساتها لمن تتوفر فيهم شروط عضو الهيئة التديسية)، بەپێی ئەو دوو یاسایە بەڕێزان فەرمانبەری ڕاژەی زانکۆیی واتە (موظف الخدمة الجامعية) بریتین لە هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا لەسەر میلاکی وەزارەتمان، واتە وەزارەتی خوێندنی باڵا و تەوێژینەوەی زانستی فەرمانبەری ئاسایی دەگرێتەوە، کە خازعن بۆ (قانون الخدمة المدنية) یاسای خزمەتی شارستانی ئەوانی تر کە هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆران خازعن بۆ قانوی خدمەی جامیعی، کە پێی دەڵێن یاسای خزمەتی زانکۆیی و، ئەو بەڕێزانە دوو شێوەن یەکەم: هەڵگری بڕوانامەی ماستەر نازناوی مامۆستای یاریدەدەر واتە (مدرس مساعد) بە ئینگلیزی (ئەسیستانس لێکچرەل) وەردەگرێت، دوای ئەوەی کەوا سیمینارێکی بۆ ئەنجام دەدرێت، ئەو کاتە لەقەبی عیلمی واتە نازناوی زانستی پێدەدرێت بە فەرمانێکی زانکۆیی، دووەم: هەڵگری بڕوانامەی دکتۆرا نازناوی مامۆستا واتە (مدرس) بە ئینگلیزی (LECTURAL) وەردەگرێت، دوای ئەوەی هەمان سیمینار پێشکەش دەکات و، لە لایەن لیژنەیەك کە بە فەرمانێکی زانکۆیی پێك دەهێنرێت ئەو لەقەبە عیلمیەی پێ دەدرێت، دوایی لەقەبەکەش بە فەرمانێکی زانکۆیی پێی دەدرێت و، ئەو نازناوە زانستیە دەمێنێت لەگەڵ ئەو بەڕێزە هەتا پلەی زانستی بەرز دەکرێتەوەو، یان خانەنشین دەبێت و، یان کۆچی دوایی دەکات، بە هیچ شێوەیەك هیچ نازناوێکی زانستی ناسێنرێتەوەو نەسێنراوەتەوە لە هیچ ئەندامێکی دەستەی وانە وتنەوە لە هیچ هەڵگرێکی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا کە پێی بەخشرا، دوای پێدانی ئەو نازناوە بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بۆ دەکرێت واتە تەرقییەی علمی پێ دەکرێت بە پێی ڕێنماییەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی، کە وەزارەتی خوێندنی باڵا و تەوێژینەوەی زانستی پەسەندی دەکات و بڕیاری لێدەدات نەك زانکۆکان و، پەیڕەو دەکرێت لە سەرجەم زانکۆو دەستە تەکنیکیەکانی هەرێمی کوردستان تا ئێستا، ئەو بەرزکردنەوە پلەی زانستیەش وەکو کاك دکتۆر ئاراس بەڕێزی ئاماژەی پێدا نامەوێت پێدابچمەوە، بە پرۆسەیەکی تایبەت دادەڕوات کە خاڵی یەکەم بریتی بێت لەوەی کەوا ئەو مامۆستایە دەبێت پڕۆژەی تەوێژینەوەکەی پێشکەش بکات بە بەش پەسەند بکرێت، دوایی تەعزید بکرێت لە لایەن ئەنجومەنی زانکۆوە فەرمانی زانکۆیی پێ دەربچێت ئەو کاتە دەست دەکات بە ئەنجامدانی پڕۆژەکەو تەوێژینەوەکە و، دواتر کە بلاوکرایەوە لە گۆڤارێکی باوەڕپێکراو دیسان دایدەنێت هەتا سەرجەم پێداویستیەکانی تەواو دەکات ئەو سا مامەڵەکەی دەست پێدەکات، کە دیسانەوە جارێکی تر ئەو تەوێژینەوانە دەنێرن بۆ تەقین و، لە کۆتاییدا لیژنەی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی بڕیاری لێدەدات، سەرۆکی زانکۆ پەسەندی دەکات ئەگەر لە مامۆستای یاریدەدەر بۆ مامۆستا بوو یان لە مامۆستا بۆ پرۆفیسۆری یاریدەدەر بوو، بەڵام پرۆفیسۆری یاریدەدەر بۆ پرۆفیسۆر سەلاحیەتی ئەنجومەنی زانکۆیە نەك سەرۆکی زانکۆ، ئێمە تەبعەن سەبارەت بە هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاو تەوێژینەوەی زانستی، ئەنجومەنی وەزارەتمان کە بەرزترین دەسەلاتی زانستی وەزارەتە لە سێ کۆبوونەوەی جیادا ئەم بابەتەی تاوتوێ

کـردووە، جـاری یەکـەم لـە کۆبوونـەوەی ئەنجومـەنی ژمـارە (13)ی رۆژی 2011/6/30، دوای ئـەوەی داواکاریمـان ئاراستـە کرابـوو لەلایـەن وەزارەتـی پـەروەردە و ئـەو قافـەوە، جـاری دووەم لـە کۆبوونـەوەی ئەنجومەنی وەزارەت ژمارە (11)ی رۆژی 2012/7/18، جاری سێیەم لـە کۆبوونـەوەی ئەنجومـەنی ژمـارە (13)ی رۆژی 2012/8/26، بەڵام لەلایەن پەرلەمانی بەڕێزەوە، لەلایەن جەنابتانەوە تا ئێستا بە فـەرمی داوامان لێنەکراوە ڕای خۆمان دەربېڕین، لە هەرسێ کۆبوونەوەکەدا بڕیاری ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی بالاّو تـوێژینـەوەی زانستی بەم شێوەیەی لای خوارەوەیە:

هەڵگرانی بڕوانامـەی ماستەرو دکتـۆرا لـە دەرەوەی وەزارەتـی خوێنـدنی بـالاّو تـوێژینـەوەی زانسـتی، ئـێمـە پێمان چاکە سەرجەم ئەو ماف و دەستکەوت و دەرمالاّنەی کە دەدرێت بـە مامۆستایانی سـەر بـە وەزارەتـی خوێندنی بالاّ بدرێت بەوانیش جگە لە نازناوی زانستی، دوو: ئێمـە پێمـان چـاکە کـە سیستەمێکی تایبـەت دابنـرێت بۆ پێدانی جۆرێك لە نازناو، بە لەقەبی عیلمی دەوترێت نازناو، جۆرێـك لـە نازنـاو بـە هـەڵگرانی بڕوانامـەی ماسـتەرو دکتـۆرا لـە دەرەوەی وەزارەتـی خوێنـدنی بـالاّو تـوێژینـەوەی زانسـتی بـدرێت، مـن نموونەتان بۆ دەهێنمەوە لە عیراق کاتی خۆی موئەسەسەیەك هەبوو پێیان دەگوت (مؤسسة البحث العلمي) هەڵگرانی بڕوانامەی بە کالۆریۆس و ماستەر و دکتۆرا لەوێ کاریان دەکرد، پلەی زانستیان نازنـاوی زانسـتی نـەك پلەی زانستیان بۆ داڕێـژرابوو بـۆ نموونـە یاریـدەدەری تـوێـژەر واتـە(مساعد باحث)، دوای پێشکەش کردنی تـوێژینـەوەی زانستی ئەو ناونیشانە بەرز دەکرایەوە ئەو نازناوە بۆ (باحث) تـوێژەر دوایـێ بۆ (باحث اقدم) هەتا دوایی، لە وەزارەتی تەندروستی بۆ نموونە پزیشك کە بەکالۆریۆس وەردەگرێت بڕگەکانی یاسای پلە بەندی پزیشکی جێبەجێ دەکات (قانون التـدرج الطبـی) پێـی دەوترێـت پزیشـکی خـولاو هـەتا دوایـی، دوایی کە ماستەرو دکتۆرای وەرگرت لەقەبی ئیختساسی وەردەگرێت، دوایی لەقەبی ئیستشاری وەردەگرێت، لەبەرئـەوە دەکرێـت لەسـەرجەم وەزارەتـەکانی تـری حکومـەتی هـەرێمی کوردسـتان سیسـتەم وەیـان نازنـاو دابنـرێت، لەبەرئەوەی بە بۆچوونی ئەنجومەنی وەزارەتی خوێنـدنی بـالاّو تـوێژینـەوەی زانسـتی و، بـە پێـی یاسای وەزارەتی خوێندنی بالاّو تـوێژینـەوەی زانستی و، یاسای خزمەتی زانکۆیی بە پێـی ئـەو یاسـایانە ئـەم سیستەمە تایبەتە بەو بەڕێزانەی کەوا لەسەر میلاکی وەزارەتی خوێندنی بالاّو تـوێژینـەوەی زانستین، بەڵام بەردەوام بوونی ئەو نازناوە زانستیە کاتێك کە دەبێت وەزارەتی خوێندنی بالاّو تـوێژینـەوەی زانسـتی وەکـو ئاماژەم پێکرد هیچ کاتێك نە نازناوێکی سەندووەتەوە نە ئەیسەنێتەوە یەك، کاتێك کە هەڵگری نازنـاوێکی زانستی تەنسیب دەکرێت ئیعارەی خەدەماتی بۆ دەکرێت دەگوازێتەوە دەبێتـە ئەنـدامی پەرلـەمانی بـەڕێز، لە هەر لایەکی تر ئیش بکات و، تەنانەت کە خانەنشین دەکرێت بۆی هەیـە بـەردەوام بێـت لـە ئەنجامـدانی تـوێژینـەوەی زانستی دوای ئەوەی تـوێژینـەوەکەی تۆماردەکات لەگەڵ بەشی زانستی مـەعنی پەیوەندیـدار و، ئەگـەر مەرجـەکانی بەرزکردنـەوەی پلـەی زانسـتی تێـدا بـوو بـەپێی رێکـارە یاسـایەکان و ڕێنماییـەکانی بەرزکردنـەوەی پلـەی زانستی، پلـەی زانسـتی بـەرز دەکرێتـەوە، ئێمـە ئێستا هەمانـە خانەنشینـە و پلـەی زانسـتی بـەرز کراوەتـەوەو بەردەواميیشـین لـەوە و، ئێمـە ئێستا بڕیارێکمـان بەدەسـتەوەیە کـە لەمـەودوا

هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا کە لە زانکۆ ئەهلیەکان کاردەکەن بۆ ئەوانیش ئێمە لە وەزارەتی خوێندنی باڵا و تۆژینەوەی زانستی بەرزکردنەوەی پلەی زانستیان بۆ ئەنجام بدەین، بەڵام ئەو پرۆسەیە دەبێت لەلایەن زانکۆ حکومیەکانەوە ئەنجام بدرێت نەك لەلایەن زانکۆ ئەهلیەکانەوە ئەنجام بدرێت، بۆ پاراستنی ڕەسانەی عیلمی، وەزارەتی خوێندنی باڵاو تۆژینەوەی زانستی ئامادەیە بۆ هاوکاری و هاوئاهەنگی لەڕووی کاری ڕاوێژکاری دەست نیشانکردنی نوێنەر و لیژنە پەیوەندیدارەکان کردنەوەی خول هەتا دوایی لە هەر بواریك پێویست بێت، بۆئەوەی کەوا ئەو سیستەمەی کەوا هەر وەزارەتێکی بەدەر لە وەزارەتی خوێندنی باڵا و تۆژینەوەی زانستی پیادەی دەکات و بڕیاری لێدەدات، ئێمە هاوکار دەبین بۆ جێبەجێ کردنی، بەڵام سیستەمی ماموستای یاریدەدەر، ماموستا، پرۆفیسۆری یاریدەدەر، پرۆفیسۆر سیستەمێکە تایبەتە بە وەزارەتی خوێندنی باڵاو تۆژینەوەی زانستی، عیلاقەی هەیە، پەیوەندیدارە بە وانەوتنەوە، بە تۆژینەوەی زانستی، بە پرۆسەی زانست خوازی بەردەوام، بە ئامادەبوون لە کۆنفرانسی زانستی، لە کۆنگرەی زانستی هەتا دوایی، بەڵام وەکو وتم پێدانی نازناوی زانستی جیایە و، بەرزکردنەوەی پلەی زانستی مەسەلەیەکی تڕە، ئێمە ئەوەی کەوا پلەی زانستی لە زانکۆیەك لە زانکۆکانی هەرێمی کوردستان پێبەخشرا بێت ئامادەین کەوا پلەی زانستی بەرز بکەینەوە ڕێگەی پێبدەین تۆژینەوە تۆمار بکات لەگەڵ بەشە زانستیەکان و ئەنجامی بدات و، ئەگەر مەرجەکانی بەرز کردنەوەی پلەی زانستی تێدا بوو، بەردەوام بێت لەو پرۆسەیەو پلەی زانستیشی بەرز بکرێتەوە، سەبارەت بەو تێبینیەی کە وترا تەدریسی لێدەر دەکرێت، ئەوە ئەوانە دەگرێتەوە کە خۆیان لە پێشدا نازناوی زانستیان هەبووە، بەڵام ئیعارەی خەدەمات، تەنسیب، نەقل کراون یان خانەنشین بوون، ئێمە بەڵێ بەردەوام دەبین لەوەی کەوا ئەگەر ئەو بەڕێزە مەرجەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی تێدا بوو کاری پێویستی بۆ ئەنجام دەدەین، بەڵام ئەگەر یەکێك پلەی زانستی نەبوو لە ئەساسدا و، لە وەزارەتی خوێندنی باڵاو تۆژینەوەی زانستی دانەمەزرا بوو، ئێمە ئەوە بە سیستەمی پلەی زانستی بە سیستەمێك دادەنێین تایبەتە بە وەزارەتەکەمان، سەبارەت بە ئەژمارکردنی ئەو بابڵێین خزمەتەی کەوا لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان بەڕێزێك لە زانکۆیەکی باوەڕ پێکراو هەی بێت، بەڕێزان من پرسیارێك دەکەم ئەگەر هاتو هاوولاتیەکی ئینگلیز بڕوانامەی دکتۆرای وەرگرت، بەڵام ئێستا دوای مانگێك چوو بۆ ئوستڕالیا، چوو بۆ ئەمەریکا، چوو بۆ ئەوروپا، (20) سالّ لەوێ لە زانکۆیەکی باوەڕپێکراو کاری کردو پلەی زانستی بەرز کرایەوە، کە هاتەوە بۆ ئینگلتەرا بۆ ولاتەکەی خۆی، ئایا هەموو ئەو ماوەیەی بۆ حیساب دەکەن، بە خزمەت بۆ تەقاعودی؟ نەخێر، بەڵام ئێمە ئەو خزمەتەی کە ئەو بەڕێزە، ئەو ئەزموونەی کە هەیەتی لە زانکۆیەکی باوەڕپێکراو لە ولاتێکی تر پێویستە بە هەند وەربگیرێت، بۆ تەعین کردنی، بۆ دامەزراندنی، هەروەها بۆ پێدانی پلەی زانستی ئێمە هەمانە ماموستامان هەیە بۆ نموونە لە زانکۆی سلێمانی کە خۆم سەرۆکی ئەو زانکۆیە بووم، لە دەرەوەی ولاّت، لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان، لە ئەوروپا گەڕاوەتەوە دکتۆرای هەبووە دامان نەمەزراندووە بە پلەی ماموستا، کە دەبێت دایبمەزرێنین بە پێی یاسا یەکسەر دامانمەزراندووە بە پلەی

پرۆفیسۆری یاریدەدەر بۆ؟ ئەو ئەزموونەی کە هەیەتی لە ڕووی زانستیەوە بە نەزەری ئیعتیبار وەرمان گرتووە، ڕێگەشمان پێداوە کە یەکسەر دوای تەعینی ئەگەر تۆێژینەوە هەبێت با مامەڵە پێشکەش بکات بۆ بەرزکردنەوەی پلەی زانستی بۆ پرۆفیسۆر، بۆ نموونە دکتۆر اومید عمر عثمان کە ئێستا ڕاگری کۆلێژی پزیشکی ڤێتەرنەریە هەلگری بڕوانامەی دکتۆرا بوو هاتەوە یەکسەر تەعینمان کرد بە (استاذ مساعد) بە پرۆفیسۆری یاریدەدەر نەك بە مامۆستا و، دوای چەند مانگێکیش بە پرۆسەی بەپێی ڕێکارەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی تەرقیەی کرد بۆ پرفیسۆری، لەبەرئەوە بەڵێ ئێمە ئەو ئەزموونەی کە هەلگرێکی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا هەی بێت لە زانکۆیەکی باوەڕپێکراوی دەرەوەی ولاّت بە هەندی وەردەگرین، بۆ ئەژمار کردنی پلەی زانستیەکەی، بەلاّم نەك بۆ خزمەتی وەزیفی و خانەنشینی کە ئەو لە ولاّتێکی تر خزمەتی کردووە، ئێمە لێرە بۆی حیساب بکەین، ئەوەش ئەو بڕیارە بڕیاری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیرانە، بەلاّم ئێمەش دەست خۆشی لێدەکەین، ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی بالاّ بە کورتی بە یاسایی نازانێت، کە نازناوی زانستی ببەخشێت بەو بەڕێزانەی کە لە دەرەوەی وەزارەتمان کاردەکەن لەبەر جیاوازی سیستەمی یاسایی کارکردنی کارمەندانی وەزارەتمان لەگەڵ وەزارەتەکانی تر و، بەڕێزیان یاسای خزمەتی شارستانی (قانون الخدمة المدنية) دەیانگرێتەوە، بەلاّم ئەگەر سەرۆکایەتی پەرلەمانی بەڕێز پێی چاکە ئێمە بۆچوونەکانمان بە شێوەیەکی ورد و دەقیق دارێژین بە کۆنووسێك واژوو بکرێت لەلایەن سەرجەم ئەندامانی ئەنجومەنی وەزارەتەوە لەگەڵ ئەگەر تەحەفوزێك هەبێت یان بۆچوونێکی تایبەت، ئێمە ئامادەین ئەوە پێشکەش بکەین، بەلاّم ئەوانەی کە من پێشکەشی بەڕێزتانم کرد بریتین لە پوختەی ئەو بۆچوونانەی کە دوێنێ تاوتوێ کراو و، لە هەردوو کۆبوونەوەی پێشتر تاوتوێی داواکاری بەڕێزان وەزارەتی پەروەردەو وەزارەتی ئەوقاف داواکاریمان بۆ هاتووە کاتی خۆی و، بە نووسراوی فەرمی وەزارەتی خوێندنی بالاّو تۆێژینەوەی زانستی پێش من وەلاّمی ئەو وەزارەتە پەیوەندیدارانەی داوەتەوە بە ڕازی نەبوونمان پەسەندنەکردنی داواکاریەکان، زۆر زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ماوەی (2) سەعات و بیست و پێنج دەقیقەیە لەسەر ئەو بابەتە قسە دەکەین، پێشم وایە حەقی خۆمان پێداوە، بۆیە ئێستا دێمە سەر دەنگدان لەسەر ئەوەی ئەم یاسایە، (2) کەس تەئیدی یاساکە بکات، (2) کەسیش لەو کەسانە بن قسە بکەن کە یاساکە ڕەت دەکەنەوە. ئێستا (2) کەس لەوانەی کەوا دەیانەوێت بەردەوام بن کێن؟ بۆئەوەی ناوەکانیان بنووسین، ئەوانەی کە دەیانەوێت یاساکە بەردەوام بێت (دکتۆر عمر و ناسکە خان)، (2) کەسیش ئەوانەی کە ڕەتی دەکەنەوە، یەکێکیش لەوانەی کە لە ناوەڕاستە، جارێ (2) کەس لەوانەی کە ڕەتی دەکەنەوە دەمەوێت بزانم کێن؟ (کاك جمال و کاك عبدالسلام)، کاك کاردۆش وەکو دەڵێت من لە ناوەڕاستم، کاك کاردۆ فەرموو.

بەڕێز کاردۆ محمد پیرداود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

زۆر سوپاس بۆ ڕوونکردنەوەکەی وەزیری بەڕێز، بەڵام پشتی بە یاسایەك بەست کە یاسای خزمەتی زانکۆییە لە کوردستان ئینفاز نەکراوە، بە بڕیاری حکومەتی کوردستان کە ئەوە نایاساییە ئەوە یەکیان، دوو: من بۆ ڕوونکردنەوەکەم بە پێویست زانی ئێمە لە لێژنەی یاسایی زۆر موناقەشەی ئەوەمان کرد، ئێمەو کەسانێك کە خاوەنی ماجستێر و بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆران وتمان حەقە ئەوانەی کە لە دەرەوەی خوێندنی بالآن یان لە زانکۆن لە دەرەوەن خاوەن داهێنانن، پێشکەوتنیان هەیە بە پێی توێژینەوە ئەوانە بێبەش نەکرێن لەو مافە، بەڵام ئەوە ڕەبت نەکرێتەوە بە تەدریس فەرق دەکات تۆ بڵێی ئەوە دەیکەمە خزمەتی، یەعنی زۆرجاران ئێمە کە بیخەیتە ڕەبتی بکەی بە زانکۆ و تەدریس، بە مەسەلەی ماددی نەء وتمان وەکو دکتۆر وەزیری بەڕێز بەخۆی ئیشارەتی کرد وتی برادەرێك لە دەرەوە هاتووەتەوە کە ئێمە ئەو پلەیەمان داوەتێ، یەعنی ئێمە وتمان لەهەر مەجالێك خۆ شەرت نیە هەموو دوکتۆرا و ماجستێرێك بەس بچێتە زانکۆ، یەعنی ماجستێر و دکتۆراش دەمینێتەوە لە دەرەوەو داهێنانیشی هەیە، یەعنی لە مەجالی زانستی، بەڵام پێویستە لەم مەجالە حەقی بدرێتێ، پلەی بدرێتێ شەرت نیە پلەی تەدریسی بدرێتێ، من باوەڕم وایە دەبێت پەرلەمان چارەسەری ئەم کێشەیە بکات، ئەو مافە ڕێکخات چۆنی ڕێك دەخات ئەمە دەکەوینە موناقەشە، بۆیە وتم فەرقەکە جیاوازە لە بەینی ئەوەی ڕەتی بکەمەوە یان تەئیدی بکەم، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

قسەکانی کاك کاردۆ وەکو نوقتەیەکی نیزامی حیساب دەکەین، کاك دکتۆر سەروەریش ئەگەر نوقتەیەکی نیزامیت هەیە، فەرموو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هەست دەکەم زۆر شت وترا بەدحاڵی بوونەك هەیە، من کە یەکێکم لەوانەی ئیمزای ئەو پرۆژە یاسایەم کردووە قسەم هەیە لەسەر ئەوە دەمەوێت بەرگری لێبکەم، تکا دەکەم لێرە دا ڕێگام پێبدە بەرگری لێبکەم نەوەکا لە دەرەوە قسە بکەم تکا دەکەم، چونکە پێشێلکاری یاسا هەیە ئەوەتا کۆمەڵێك یاسای تر.....

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاك دکتۆر سەروەر تەوقیعت کردووە، مەجالیشت پێدرا بە تەواوی دیفاعت لێکردووە، حەز دەکەی من ئێستا قسەکانی تۆ هەمووی بڵێمەوە، بەڵام ئێستا دەمانەوێت بۆ (عام)، بۆ گشتی نەك ڕەئیەکی تایبەتی بۆ گشتی (2) کەس تەوزیحێکی مەوزوعیانە بدات لەسەر تەئید کردن، (2) کەسیش تەوزیحێکی مەوزوعیانە بدات لەسەر ڕەت کردنەوەکەی، بۆیە داوادەکەم دابنیشی، تکایە دابنیشە، تکایە بەپێی چ ماددەیەکی پەیڕەو نیزامیە؟ فەرموو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکەم لەوە نیزامیە کە جەنابت دەڵێی ڕەئی خۆت دا، ئێمە لەسەر یەک ماددە من ڕەئیم دا، ئێستا سەرجەم یاساکە دەیەوێت ڕەت بکرێتەوە زۆر شتی تری تێدایە تەنها ئەوە نیە، تەنها ئەو بابەتە نیە کە باسی لێوە کرایە، ئێمە دێین هەموو ئەوانی تریش ڕەت دەکەینەوە، تکا دەکەم، سوپاست دەکەم ئەگەر ڕێگام بدەی، ئەگەر ڕێگاشم نەدەی هەر سوپاس بۆ جەنابت.

بەڕێز حسن محمد سورە/ سەرۆکی پەرلەمان:

من داوام کرد (2) نەفەر دیفاعی لێ بکات، دووانیش ڕەتی بکاتەوە، ئەگەر لەوانەی کە دیفاعی لێ دەکەن، کەسێک حەقی خۆی دەدات بە کاک دکتۆر سەروەر مانعم نیە، بەڵام لە (2)کەس زیاتر مەجال نادەین، (کاک دکتۆر عمر و ناسکە خان) دەیکەینە (3) کەس کاک دکتۆر سەروەر فەرموو، یەکێکیش لەوانەی کە ڕەتی دەکەنەوە، ئەڤین خان، ئێستا کاک دکتۆر عمر فەرموو، تکایە هیچ کەس لە 3 دەقیقە زیاتر قسەی ناکات، تکایە بابەتەکە کورت بکەنەوە هەر یەکی 3 دەقیقە دوای 3 دەقیقە مایک قەتع دەبێت، بۆ ئاگاداریتان.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەم پرۆژە یاسایە بۆیە پێشێلکراوە یەکەمیان فەراغێکی قانونی هەیە، دووەمیان ئیشکالیەتێکی قانونی هەیە، سێیەمیان پێشێلکردنی یاسا هەیە، بۆیە پێشکەش کراوە پێشێلکردنی یاساکە ئەمە یاسای وەزارەتی پەروەردە ژمارە (17) ساڵی 2000 ماددەی چوارەم بڕگە سێ دەڵێت هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا، ئەوانەی لە سلکی تەدریس لەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە کار دەکەن، هەموو ماف و ئیمتیازاتێکی هاوشانەکانی خۆیان لە زانکۆکان کاردەکەن هەیە، هەموو حقوق و ئیمتیازاتێك، بەمەسەلەی نازناوی عیلمیشەوە، بەڵام وەزارەتی خوێندنی باڵای بەڕێز بە بڕیارێك ئیعترافی پێناکات، بە بڕیار دەڵێت ئێمە ئیعترافیان پێناکەین، بەڕێزان ئەوەتە بە نەس هەیە، هی خۆیان ئیعترافی پێدەکەن، بەڵام هی وەزارەتەکانی تر ئیعترافی پێناکەن لە زمنی یەک حکومەت دا ئەم یاسا بەڕێزەش لە پەرلەمان دەرچووە، ئەوە پێشێلکردنی قانونەکە ئیشکالیەتی قانونەکە لەوە دایە بەگوێرەی ئەو بڕیارەی وەزارەتی خوێندنی باڵای بەڕێز، هەر کەسێك مامۆستا نەبێت لە وەزارەتی خوێندنی باڵا شایستەی ئەوە نیە پلەی زانستی پێبدرێت، بە ڕەئی ئێمە ئا لێرەدا ئیشکالیەتی قانونی لەچی دایە؟ ئیشکالیەتی قانونی لەوەدایە من ماستەر وەردەگرم سیمینارێك دەکەم لە وەزارەتی خوێندنی باڵا، نازناوی زانستی یاریدەدەری مامۆستام پێدەدەن، تەنها پاشی (2) مانگ دەبم بە مودیر عام هەتا هەتایە ئیحتیفاز بە لەقەبی عیلمیەوە دەکەم، بەڵام لە وەزارەتی پەروەردەم دکتۆرام هەیە، ئینتاجی عیلمیم هەیە، دەیان باس و لیکۆڵینەوەی زانستیم هەیە، چونکە لە ئەساس لەوێ پێم نەدراوە بە حەیاتی نازناوی زانستیم پێنادەن، ئەوە ئیشکالیەتی قانونیە یان نا بەڕێزان؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ناسکە خان فەرموو.

بەڕێز ناسك توفیق عبدالکریم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دیارە کە قسەم کرد، قسەم لەسەر عنوان و ماددەی یەکەم کرد، بۆیە حەزم کرد ئێستا لە تەئیدە دەست هەڵبڕم، چونکە بەڕاستی من تەواو لەگەڵ عنوانی پرۆژەکەم، ئێمە کێشەمان هەیە لەوەی کە خەڵکێك هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرایە لە وەزارەتەکانی تر خزمەت دەکەن، ئەو حقوقەیان نیە کە لە وەزارەتی خوێندنی باڵا، هەتا من دەڵێم دەبوو وەزیری دارایی یان وەزیری پلان دانان لێرە بوونایە، چونکە باس لە کۆمەڵێك خەڵك دەکات کە سەر بە وەزارەتی خوێندنی باڵا نین، یەعنی من بۆیە دەڵێم ئەم ماددەی یەکەمە ئیشکالێکی دروست کرد زۆربەی قسەکان بە ئیتاری ئەوە دەڕۆیشت کە پرۆژەکە ڕەت بکرێتەوە، ئەگینا ئەصڵی عنوانەکە و ماددەکانی تر حقوق دەگەڕێتەوە بۆ کۆمەڵێك خەڵك ئەوە یەك، دوو: لۆگێك لەسەر وەزارەتی خوێندنی باڵا هەیە کەم دەبێتەوە، ئەو خەڵکەی تریش لە وەزارەتەکانی تر بە ڕەغبەتێکی تر‌ەوە خزمەتی خۆیان دەکەن، چونکە ئیحساس دەکەن مافەکانیان پارێزراوە، سێ: زۆربەی ئەو پرۆژە یاسایانەی پێشوو تریش کە زۆرجار زۆرینە ڕەتی دەکردەوە، ئیشکال لەوە دایە کە لە کێشەی خەڵکەوە دەنووسرێت، بۆیە من حەز ناکەم ئێستا لەبەرئەوەی سەیری ناوەکانم کرد لەگەڵ ڕەت کرنەوە بووم بۆ؟ چونکە دەزانم ئەم پرۆژەیە لە نەتیجەی کێشەی خەڵکەوە نووسراوە یان ئەوەتا دەبێت دیسان مادام یاسایەك هەیە پێشێل دەکرێت، کە ئەوە تەنها بۆ وەزارەتی پەروەردەیە ئەو حەقەش کە مەسەلەن باسی ئەوە دەکات ئەگەر یەکێك لە وەزارەتی پەروەردە بوو با هەموو مافەکانی بۆ ئەوە بێت وەزارەتی خوێندنی باڵا مافەکەی نادات، ئەوەش تەنها باس لە وەزارەتی پەروەردە دەکات، یەعنی هێشتا ئەوەش حەلی وەزارەتەکان ناکات، هێشتا ئەوەش حەلی حەمەلەی شەهادەی ماستەر و دکتۆرا لە وەزارەتەکانی تر ناکات، لەبەرئەوە من پێموایە ئەوە ماددەی یەکەمە هەموومانی ئیزعاج کرد بەو نەفەسە قسەی لەسەر بکەین، چونکە باسی پەرلەمانتار بوو یەك، دوو باسی مامۆستای زانکۆ دەکات دەڵێت ئەو ماوەیەی کە مامۆستای زانکۆ کە ئەوە لە ماددەی (44)ی یاسای خوێندنی باڵا حەل کراوە، بۆیە من وتم ماددەی یەکەم زیادەیە لەبەرئەوەی شمولی ئەندام پەرلەمان دەکات، دووەم ماددەی (44) حەلی مامۆستای زانکۆی کردووە، بەڵام ئەصڵی پرۆژەکە زۆر گرینگە، بۆیە من لەگەڵیم تەئیدی دەکەم بمێنێتەوە.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز کاك د. سەروەر فەرموو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەم پرۆژە یاسایە کە داڕێژرایە سێ مەبەستی تێدایە، دوو مەبەستە دەکرێت بە دوو لقیش، یەکێکیان ئەژمارکردنی پلەی زانستی، یەکێکی تر حیسابی خزمەتی زانکۆیی، ئەوەی تریشیان کێشەی وەزارەتی پەروەردەیە بەتایبەتی، من وێرای پشتگیریم لەو قسانەی بۆ بەڕێزم کاك دکتۆر عمر کردی، ئایا پلەی زانستی ئەوەی بەڕێز وەزیری خوێندنی بالاّ ئیشارەتی پێدا لەو یاسایەدا کە لە ماددەی (44)ەمە ئەمە تەنها ئەو کەسانە دەگرێتەوە کە لەنێو وەزارەتی خوێندنی بالاّ دابووون، بۆ نموونە کە دەچێتە دەرەوە لەوانەیە یەك مانگ لەو وەزارەتە کاربکات پاشان دەچێتە دەرەوە تا هەتایە ئەو حیسابەی بۆ دەکرێت، بەس ئەی ماموّستایەکی تر کە لە دەرەوەیە بەحسی هەیە هەمان بابەتی هەیە، بە هەمان رێکار دەڕوات بۆ ئەو حیسابەی بۆ نەکرێت، بەڕێزان ئەگەر مەسەلەکە ئەندامی پەرلەمانە، ئەندامی پەرلەمان تاکێکە لەوانە، وەکو باسمان کرد ئێمە لە پەیڕەوی ناوخۆش دا حەقێکی هەیە، حەقی موکتەسەبە ئەوانەی کە هاتوونەتە ئێرە، هیچ موخەسەساتێك هینێکی ماددی تێدا نیە، بەلاّم ئەوەی کەوا من دەمەوێت لێرە دا پرسیار بکەم لەو بابەتە، ئایا کێشەی ئەو هەموو ماموّستایەی کەوا هەمانە ئێستا بەتایبەت لە وەزارەتی پەروەردە سالّی ئێستا نزیکەی زیاد لە 400 ماموّستا هەیە کە بڕوانامەی ماستەریان هەیە، لە سالّی پاردا 427 کەس چوون بۆ خوێندنی ماستەر، لەم سالّ 176 ماموّستا چوون جگە لەوەی کەوا زیاد لە 1580 کەس لە تواناسازی وەکو سۆزان خان ئیشارەتی پێدا چوون لەوانی تر، ئایا کە دەگەڕێنەوە بۆچی حەقیان نەبێ ئەو ئیمتیازاتانەیان پێببەخشرێت؟ بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، بەڕێز وەزیری خوێندنی بالاّ لە وەلاّم دا قسەیەکی کرد وتی ئەنجومەنی وەزارەتمان ڕازی نیە بەوەی پێی وایە کارێکی نایاساییە، ئەگەر بێت و پلەی زانستی بەو کەسانە ببەخشرێتن، بەلاّم من پرسیار لە بەڕێزت دەکەم؟، پرسیار لە سەرجەم ئەندامانی پەرلەمان دەکەم؟ پرسیار لە جەنابی وەزیر دەکەم؟ ئەو یاسایە کەوا کە ئەنجومەنی وەزارەت بێت یاسا پێشێل بکات؟، کێ بەرپرسە بەرامبەر جێبەجێ کردنی یاسا و لێپێچانەوەی؟، وەکو ئەوەی برای بەڕێزم کاك دکتۆر عمر ئەمە لە ماددەی چوارەمە لە یاسای هەمواری وەزارەتی پەروەردە کە سالّی 2000 دەرچووە، یاسای ژمارە (7)ی سالّی (2000) کە بە نەسی دەڵێت پێویستە هەموو ماف و ئیمتیازاتێکیان پێبدرێت ئەو ماموّستایانەی لە وەزارەتی پەروەردە کار دەکەن و، هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆران، کێ بەرپرسە بەرامبەر بەوە لە کێ لێپرسینەوە دەکات کاتێك یاسا پێشێل دەکرێت؟، جگە لەمە ئێمە پابەندین بە کۆمەڵێك لە یاساکانی وەزارەت، یاساکانی کە لە ئەنجومەنی فیدڕال دەردەچێتن، ئەنجومەنی عیراق بەهەمان شێوە لە یاسای ژمارە (22)ی سالّی 2011، کە لە یاسای پێشتریش دا هەبووە، ئەوەتا لە ماددەی (27) دا هاتووە جەخت دەکاتەوە لەسەر یاسای ژمارە (40)ی سالّی 88 لەسەر یاسای (23)ی سالّی 2008 و، هەمان یاسای (22)ی سالّی 2011 هەمان ماف و ئیمتیازاتی پێداوە، بەڕێزان ئێمە باسدەکەین دەڵێین پێویست سەرجەم ماف و ئیمتیازات و دەرماڵەکان لەنێوان کارمەندان و فەرمانبەرانی هەرێم، جگە لە پلە تایبەتەکان لەگەڵ ناوەند دا هەبێت. لێرەدا پەیوەست نیم بەو یاسایانەوە، دوا خاڵم بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، بەشەکەی تری باس دەکەم کە لەو یاسایەدا هەیە،

ئێمە داوای ئەوەمان کردووە مەسەلەی ناونیشانەکیمان گۆڕی کە دەڵێ خزمەتی زانکۆیی، بەڕێزان ئەمە لیستی ناوی ئەو سەدان مامۆستایەیە کە هەبوون کە پێشتر ڕێگەیان پێ نەدراوە بەشێکیان ڕێگەیان پێ نەدراوە لەلایەن ڕژێمی عیراقەوە بەهۆی پێشمەرگایەتیەوە و بەهۆی سیاسەتەوە نەیانهێشتووە بچنە ناو زانکۆ، دە ساڵ و پانزە ساڵ و بیست ساڵ خزمەتیان هەبووە بە بڕوا نامەی ماستەر و دکتۆرا لە دەرەوەی زانکۆ، دووەمیان ئەو کەسانەن کەوا ڕێگەیان پێ نەدراوە بخوێنن بەهرەو توانایان هەبووە، بەڵام بیست ساڵ و سی ساڵ خزمەتیان هەیە لە دەرەوەی زانکۆ ئەمەش بۆئەوەیە بۆیان حساب بکرێت ئێمە لێرە دا ڕوونمان کردووەتەوە بۆیە تکا دەکەم بۆ ئەوەی ئەو کێشەیە چارەسەر بکەین و کێشەی مامۆستایانی پەروەردە و کێشەی ئەوانەی کەوا لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا دا مەسەلەی بەحس و تۆژینەوە هان بدرێن و دامودەزگاکان بەهێز بکرێت، ئەو فشارە زۆرەشی هەیە هیوادارم کەوا ڕەد نەکرێتەوە و بەڕێزان پشتگیری لێ بکەن، ئەگەر کەموکوڕیەکی تێدایە با لێرەدا چاکی بکەین و سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان)؛

سێ بەڕێز لە ئەندامانی پەرلەمان دیفاعیان لێی کرد ئێستا ئەو سێ بەڕێزە لە ئەندامانیپەرلەمان کە دەیانەوێ یاسایەکە ڕەد بکرێتەوە و قسە بکەن، کاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال طاهر؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

عیبرەت لە دەرچواندنی هەر یاسایەك خزمەت کردنە یان ئاسان کردنی کارێکە، ئەگەر بێتو سەیری ئەم بابەتە بکەین و ئەو یاسایە بکەین، من پشتگیری ئەوە دەکەم ڕەد بکرێت، خاڵی یەکەم بۆچی ڕەد بکرێتەوە؟ دەڵێ (احتساب الدرجه العلميه) ئەگەر بێتو بڕواتیش مەفروزە بڵێین نە (احتساب) (منح اللقب العلمی) ئەمە یەك، ئیحتساب جیایە و مەنح جیایە، چونکە مەنح تازە پێی دەدەی، بەڵام ئیحتساب ئەوەیە کە پێش ئێستا هەیە، ئەمە خاڵی یەکەم، خاڵی دووەم/ وەك هەموومان دەزانین ئەمە چەندە لەو پەرلەمانە پرۆژەیەکی وا نابێت بێتە گەشەکردن و دەرباز کرن و تێ پەڕاندن بێ وەزارەی مەعنی، باش گوێمان لە جەنابی وەزیر بوو کە ڕوونکردنەوەیان دیار بوو وەزارەت خۆیان بەدڵیان نیە ئەو بابەتە بەم شێوەیە بڕوات لە یاسای خوێندنی باڵا ئەو کێشانە هەموو چارەسەر کراون، بۆیە من نابینم ئەگەر بێتو ئەم یاسایەش دەربچێت یان بەردەوام بن لەسەر ئەو بابەتە من دەبینم کێشەیەکی گەورە بۆ خوێندنی باڵا دروست دەکات، هەرواش ئەگەر بێتو باسی خزمەت بکەین خزمەتی وەزیفی جودایە و خزمەت لە تەعلیمات جیایە، خزمەت لە موئەسەساتی عیلمی جیایە، هەر وەزیفەیەك دەلیلی تەوسیف هەیە، وەزیفەی مودەرس تەوسیف کریە، وەزیفەی مودەرسی موساعد تەوسیف هەیە، لە حکومەت و لە وەزارەت و هەر وەزارەتێك و هەر وەزیفەیەك دەلیلی تەوسیفی وەزائیف هەیە، بۆیە دانی ئەو لەقەبانە بۆ ئەو کەسانەیە کە میهنەی تەدریس ئەکەن، ئەگەر حیکمەت ئەوە بێت، ئەوە قانون مەزموونی کریە لە ماددەی 44 دەڵێت ئەگەر هاتو نەقڵ بوو ئیحتفاز پێوە دەکرێت، مانای ئەوە نیە لێی دەستێندرێت، بۆیە من نابینم یاسایەکە

بـه شـێوەیەك دەردەچـێت چارەسـەری كێشـەكە دەكـات، پێمواینـە ئەگـەر یاسـایەكە بـەم شـێوەیە دەربچـێت ئیحتماله كێشەی بۆمان دروست بێت و زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سوره (جێگری سەرۆكی پەرلەمان):

كاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام بەرواری:

بەڕێز سەرۆكی پەرلەمان.

من له قسەكانی پێشووش لەگەڵ ئەوە بووم ئەم یاسایە ڕەد بكرێت، ئێستا بـە كـورتی دەیڵـێم لەبـەر 3 هـۆ، یەكێك ئەگەر ئێستا ئێمە حاڵەتێكمان هەبێت كە وەزارەت یان هەر لایەنێك یاسایەك جێ بەجێ ناكات، یان ڕێنمایی دەردەكات كـە پێچـەوانەی یاسـایەكە كـە ئـەم مافانـە یـان ئـەم ئامانجانـەی كـە پـرۆژە یاسـایەی كـە هەیەتی لەوێ ڕێگای لێ دەگریت و ڕێگا دروستەكە ئەوە نیە ئێمـە یاسـایەكی تـر دەربكـەین و پاشـان بڵـێین بـوون بـە دوو یاسـا پێشـێل دەكـرێن و جـێ بـەجێ نـەكرێن، ڕێگایەكـە ئـەم پەرلەمانەیـە بـە كـاری خـۆی هەڵسـێت، بـانگی وەزیـر و ئـەو لایەنـە بكـات و ناچـاریان بكـات یاسـایەكە جـێ بـەجێ بكـەن، ئەمـە هـۆی سەرەكیە، ئەگەر ئەوە بێت، چونكە یاسا هەیە و جێ بەجێ ناكرێت، مـن دەڵـێم داعـی نیـە یاسـا دەرچـێت، دووەمیان/بـەڕەسمی داوا لـە بـەڕێزتان بكـەن بـۆ ئـەم خوشـك و برایانـە د.ڕۆژان بـە پەلـە مـاددەی 44 ی خوێندەوە له یاسای خدمه، ماددەی 44 خوشك و برایان داوام كـرد جـاری دووەم بخوێنـدرێت یـەك/ مـافی وەرگرتنی دەرەجەی عیلمی دیار دەكات، دوو/ مـافی پاراسـتنی لـە دەسـت نـەدانی دەرەجـەی عیلمـی دەكـات ئەگەر هاتو له زانكۆش دەرچوو، دووەمیان/ مافی ئەوەش بۆ ئەوەی دەرەجەی عیلمی وەربگریت، تەرقیـەی علمی ئەگەر دەرچوو له جامعه، له بڕگەی (ب) تێدایـە، ئەگـەر هـەدەفی دەركردنـی ئـەم یاسـایە دانـی ئـەو مافەیـە یـەعنی دەرەجـە عیلمیەكـەی لـە دەسـت نەچـیت و حـەقی هـەبێت بـۆ تەرقیـە، چـونكە خـۆی دەرەجەیەكی عیلمی هەبوو ئیش بكات هەرچەندە له دەرەوەی جامعەیـە، بڕگـەی 2 حـەقی دەداتـێ، ئەمـە دوو، سێیـەم/ بەڕاستی هـەموو موبـەرەرەكانی تـر دەدۆزرێتـەوە لـەو خولـە، یـەعنی یـەك موبـەررمان مـاوە ڕەنگە بڵێین ئەدی خەڵكی وەكو منی ئێستای كه منـی بچووك كـە قسـە دەكـەم ماسـتەرم هەیـە و دەمـەوێ وەكو ئەندام پەرلەمان دەرەجەی عیلمی وەربگرم، رجاتان لێ دەكەم ئەو ڕێگایـە نەكەینـەوە، ڕاسـتە هەنـدێ خوشك و برا دەڵێن، هەر هیچ نابێت دەرەجەی عیلمیم پرۆفیسـۆر و یاریـدەدەری پرۆفیسـۆر بـە تـەدریس، من دەڵێم ڕێز لەوانە بگرین، ئەو نیشانە بۆ ئەو كەسانە كە دەرس دەڵێن بـۆ تەڵەبـەی جامعـە و دیراسـاتی علمی، بۆیە ئەگەر مەبەست ئەوەی سێیەم رجاتان لێ دەكەم قبوڵی نەكـەن، ئەگـەر مەبەسـت هـەردوو هـۆی ئەوە بێت، ڕێگای تری هەیە یاسایەك هەیە و دەقە، داعی نیـە ئـەم یاسـایە دەربچـێت و سـاڵانە وەكـو ئـەو

یاسایانەی کە پێشێل دەکرێت و ڕێنماییەکە جێ بەجێ دەکرێت واتە داعی نیە یاسایەك دەربکەین، سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئەڤین خان فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای ئەوەی کە کۆمەڵێك ئەندامی پەرلەمان لەگەڵ ئەوە بووین کەوا ئەم یاسایە ڕەد بکرێتەوە بە تایبەتی ئێستا کە جەنابی وەزیر لێرەیە و ڕەئی ئەنجومەنەکەی ئەوانی خوێندەوە و دیارە پشتگیریەکی گەورە بوو بۆ ئەم ڕەئیەی ئێمە، ئەگەر بێتو سەیری یاسایەکە بکەین، هەموو یاسایەك کە دەردەکرێت نیەتی موشەرع یەکێکە لە ئەرکانەکانی ئەم یاسایە، چونکە نیەتی موشەریع دەبێت بۆ دانانی هەر یاسایەك هۆکارێکی هەبێت، بۆیە دەبینین ئەگەر یەك موشەریع لە تەشریع کردنی ئەم یاسایە و ئەم پرۆژە یاسایە ئەوەیە بێ کە یاسایەکە بۆ وەزارەتی لە یاسای خوێندنی باڵا و وەزارەتی پەروەردەی تەخویل کردووە کە ئەو لەقەبە وەربگرن، ئێمەش لەگەڵ ئەوە باین ئەوان تەدریس دەکەن، خۆی کە دەڵێ مودەرس بەو کەسە دەوترێ ئەو لەقەبە بە ئەوە دەدرێت کە مومارەسەی تەدریس دەکات، فیعلەن مامۆستایەکی ئایینی و مامۆستایەك لە قوتابخانەیەك حەمەلەی شەهادەی دکتۆرایە و ماستەرە کە کارەکەی خۆی دەکات، موستەحەقی ئەوەیە لەبەرئەوەی ئەو بەو ڕێگایانەی کە بەڕێز وەزیر باسی کردو کاك ئاراسی بەڕێز باسی کرد، ئەگەر بەو ڕێکارانە بڕوا و مومارەسەی تەدریسیش بکات، هەڵبەتە ئەو سێ مەرجەی کە کاك دکتۆر باسی کرد، لەو کەسە تەوفیر دەبێت کە شەهادە و تەدریسە، بەڵام ئەگەر منێکی شەهادەیەکی دکتۆرام هەیە و ماستەرم هەیە لە بواریکی تایبەتی دا بۆ نموونە لەبواری هەندەسە هەمە، بەڵام لە دائیرەیەك دا من مومارەسەی ئیشێکی ئیداری دەکەم، بەڵام دکتۆرام هەیە ئەوە بە چ حەقێك من دەتوانم خزمەتیشم هەبێ، بەڵام لەقەبی مودەریس یاخود ئوستازی موساعد وەربگرم، ئەمە یەك، جێ بەجێ نەکردنی یاسا ئەوە پاساو نیە ونیەتی موشەریع دیاری ناکات کەوا بۆ ئەم یاسایە، ئێمە پرۆژەیەکی تر تەقدیم بکەین و لێرە ئێمە دەتوانین ڕێکاری تر بگرین و دەتوانین لیژنە لەناو پەرلەمانیش دا بۆ ناو هۆڵی پەرلەمانیش بەڕێز وەزیر بانگ بکەین لێی بپرسینەوە بۆچی ئەو یاسایە وەکو خۆی جێ بەجێ ناکات، ئەمە ڕێکارە تەندروستەکەیە، نەك ئێمە پرۆژە یاسایەکی بۆ دروست بکەین، بۆیە ئیحتسابی ئەگەر خدمە بکەین ئەوە بە تەعلیمات چارەسەر بکەین، ئێمە دەتوانین بە تەعلیمات ئەو ئیمتیازاتانەی کە دەمانەوێ بە تایبەتی ئەو ماشائلاً ئەو تەلەبانەی کە ئێستا لێشاوێك چوونەتە دەرەوە و دێنەوە، هەڵبەتە هەموو وەزارەتەکە بۆ خۆی کۆمەڵێك ئیختساساتی دیاری کردووە خەڵك بە پێی ئەو ئیختساساتانە ئەوانە دەکات بۆ ئەوەی ماجستێر یان دکتۆرا، ئەوانە کە هاتنەوە هەڵبەتە خزمەت دەکەن لەو تەعەهودیشیان نووسیوە و دەبێ خزمەت لەو وەزارەتەی خۆیان بکەن، بە پێی ئەوە ماستەرە و ئەو ئیختساسەی مەعنای نیە من لێرە کە ئەو ڕۆیشتووە دکتۆرا و

ماستەری هێناوەتەوە لە بواری زراعەیە، من لێرە لەقەبی مودەریس و مودەرس موساعیدی بدەمێ کە ئەو لە وەزارەتەکەی منە وەکو موهەندسێکی زراعی کار دەکات، ئەمە یەك، دەبێ تەعلیمات چارەسەر بکرێت، ئەویش ئەنجومەنی وەزیران یاخود پەرلەمانی بەڕێز دەتوانن بڕیارێك دەربکەن و تەتبیقی بکەن، ئەگەر خدمەی مەدەنی سەیر بکەین لەقەبێك هەیە بەناوی باحث و موساعیدی باحث، بەڕێز وەزیریش باسی کرد، فعلەن ئەو لەقەبە لە خزمەتی مەدەنیەتە و ئێمە بەشێکین لە جێ بەجێ کاری ئەو یاسایە، ئەو یاسایە لێرەش جێ بەجێ دەکرێت و دەتوانین ئێمە سوود لەو..... .

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

سێ دەقە بوو، کاتت تەواو بوو، هەر ئۆتۆماتیکی قەتع دەبێت، بەڕێز جەنابی وەزیر ئاخر قسەی خۆت بکە، فەرموو.

بەڕێز د.علی سعید محمد / وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەنها یەك، دوو خاڵ دەمەوێ جەختی لەسەر بکەمەوە، یەکەم/ ئێمە وەکو ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی داواکارین کەوا سەرجەم هەلگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا و لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا هەمان ماف و دەسکەوتەکانی و دەرماڵەکانیان پێ ببەخشرێ و بە بێ ئەوەی کەوا لەقەبی عیلمی وەربگرێت، خاڵی دووەم/ بەڕێز جەنابی کاك د.عمر فەرمووی وشەیەکی هینە کە گوایە هەلگری بڕوانامەی دکتۆرا و ماستەر بۆ شایستەی ئەوە نەبێت، ئێمە نالێین شایستە، ئێمە دەڵێین ناکرێت، لەبەرئەوەی ئەو سیستمە تایبەتە بە وەزارەتی خوێندنی باڵا، نەمان وتووە و نالێین شایستەی ئەوە نیە، سێیەم/ پێم چاکە سیستمێکی تایبەت هاوشێوەی سیستمی نازناوە زانستیەکانی وەزارەتی خوێندنی باڵا سیستمێکی تایبەت بە عینوان دابین بکرێت بۆ وەزارەتەکانی تر و بۆ هەلگرانی ماستەر و دکتۆرا و ئەگەر پەرلەمانی بەڕێز کاکە ئێمە کۆنووسێك پێشکەش بکەین، بە دەقیقی ئامادەین، زۆر سوپاس.

بەڕێز حسن محمد سورە (جێگری سەرۆکی پەرلەمان):

ئێستا کێ لەگەڵ ئەوەیە ئەو یاسایە ڕەد بکرێتەوە، دەستی بەرز بکاتەوە؟ 27 کەس لەگەڵ ئەوەیە کە ڕەد بکرێتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ یەعنی ڕەد کردنەوە نیە و یەعنی بەردەوام بوونە؟ لەسەر یاسایەکە بەردەوام دەبین، لێرە دانیشتنی ئەمڕ ۆ کۆتایی پێ دێنین تا سبەی سەعات 11 ی پێش نیوەڕۆ، زۆر سوپاس.

فرست احمد عبدالله	**د.حسن محمد سورە**	**د. ارسلان بایز اسماعیل**
سکرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆکی پەرلەمانی**	**سەرۆکی پەرلەمانی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**

1- بەردەوامبوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پێشنیاری یاسای ئەژمار کردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا، کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵادا خزمەت دەکەن.

2- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای پاراستنی دارستان لە هەرێمی کوردستان.

3- خستنەڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای سندووقی هاوکاری کردنی نەخۆشخانەکانی شێرپەنجەو نەخۆشی قورس.

ئێستا داوا لە لیژنە تایبەتمەندەکان دەکەین، لیژنەی یاسایی و لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵاو لیژنەی دارایی بۆ بەردوامبوون لەسەر خاڵی یەکەم ئەویش بەردەوامبوون لەسەر خستنەڕوو و گفتوگۆکردنی پێشنیاری یاسای ئەژمار کردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا، کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵادا خزمەت دەکەن، داوا لە لیژنە تایبەتمەندەکان دەکەین بێنە سەر سەکۆی لیژنەکان، ئێستاش بەڕێز جێگری سەرۆکی پەرلەمان ناوی ئەو پەرلەمانتارە بەڕێزانە دەخوێنێتەوە کە ئامادە نەبوونە، یان مۆڵەتیان هەیە، فەرموو.

بەڕێز حسن محمد سورە/ جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناوی ئەندامانی پەرلەمان لەدانیشتنی ژمارە (1)ی ئاسایی لە 2012/9/11 مۆڵەت بوون، یان ئامادە نەبوون، هەموو ئەم بەڕێزانە مۆڵەت بوون، بۆیە تەنها ناوەکانیان دەخوێنینەوە.

1- احمد سليمان عبدالله(بلال).

2- اسماعيل محمود عبدالله.

3- ايوب نعمت قادر(ئارام).

4- پەیمان عزالدین عبدالرحمن.

5- پەیمان عبدالکریم عبدالقادر.

6- سەرگوڵ رضا حسن.

7- شێردڵ تحسین محمد.

8- صبيحه احمد مصطفى.

9- عبدالله محمود سان.

10- عمر صديق محمد.

11- عونی کمال سعید بەزاز.

12- فرمان عزالدين محمود.

13- كاروان صالح احمد.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەخێرهاتنی بەڕێز وەزیری خوێندنی بالاّو رێکخەری نێوان حکومەتی هەرێم و پەرلەمان دەکەین بەخێر بێن، هەروەکو بەڕێزتان دوێنێ گفتوگۆتان کرد لەسەر ئەو پرۆژە یاسایە، من ئومێدی ئەوەم دەکرد بەڕاستی دوێنێ تەواو بوو بێت، بەلاّم دیارە تەواو نەبووە، بۆیە ئێستا بەردەوام دەبین لەسەر ماددەکانی ئەو پرۆژە یاسایە، بەلاّم هەروەکو دوێنێ تەحدیدتان کردووە لە کاتی گفتوگۆیەکاندا پەرلەمانتارێکی بەڕێز حەقی هەیە سێ دەقیقە قسە بکات، چونکە دوێنێ سێ سەعات قسە کراوە لەسەر تەنیا یەك ماددە موناقەشە کراوە، ئەویش تەواو نەبووە، بۆیە حەقە موڕاعاتی وەزعەکە بکرێت و هەر پەرلەمانتارێکی بەڕێز سێ دەقیقە قسە دەکات، بفەرموون لیژنەی یاسایی، یان لیژنەی خوێندنی بالاّ بەردەوام بن لەسەر ماددەکان.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم گفتوگۆی لەسەر تەواو کرا، ئێستا دێینە سەر ماددەی دووەم لە ئەسڵی پرۆژەکە.

ماددەی دووەم: هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا کە لە یەکێك لە دامودەزگا حکومیەکاندا خزمەت دەکەن لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاّ مافی بەرزکردنەوەی پلەی زانستیان هەبێت بەگوێرەی رێکارە یاساییەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی بە هەمان شێوەی کارمەندانی وەزارەتی خوێندنی بالاّ.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بە عەرەبییەکەی تکایە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثانية:

حملة شهادتي الماجستير والدكتوراه الذين يعملون في احدى المؤسسات الحكومية خارج وزارة التعليم العالي يحق لهم ترقية درجتهم العلمية وفق الطرق القانونية للترقية العلمية اسوة بمنتسبي وزارة التعليم العالي.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

موناقەشە تەواو کراوە، ئەی چۆن چووینە سەر ماددەی دووەم سیوەیل خان؟ بەڵێ فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەگشتی باسی پرۆژەکەمان کرد، بەس ماددەی یەکەم یەکلا نەبۆوە، بەس لەوە یەکلا بۆوە کە ئێمە موناقەشەی بکەین و پرۆژەکە ئیلغا نەبێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا ناو و ماددەی یەکەم عەرز کرا لە ئەنجامی گفتوگۆی ئەندامانی بەڕێزدا لەبەر ئەوەی کۆمەڵێك هەڵستان باسیان لەوە کرد کە ئەم قانونە پێویست ناکات هەبێت خرایە دەنگدانەوە، یەعنی ناوەکەو ماددەی یەکەم تەواو بوو، ئێستا ماددەی دووەمە، کە هەردووکیشی لەکاتی گفتوگۆیەکاندا تێکەوڵایەکی یەکجار زۆر هەبوو، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەپێی ئەو ناوانەی کە لەلای منیش هەیە، دوێنێ (23) کەس قسەیان لەسەر ماددەی یەك کردووە، فەرموو دکتۆر سەروەر.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوێنێ سەبارەت بە ناوەکەش و ماددەی یەك کرا، ئەمە خوێندنەوەی دووەمە، لە خوێندنەوەی سێیەمدا دەنگی لەسەر دەدرێت، بەڵام لێرەدا تەرحێك هەیە لەلایەن هەردوو لیژنەی بەڕێز، لیژنەی خوێندنی بالاّو لیژنەی یاسایی کەوا ئەو تەرحە کراوە بەجۆرێکی تر دابڕێژرێتەوە، ئەو کاتەی کە هاتینە سەر دەنگدان ئەو دارشتنەی کەوا ئەوان کردوویانە لە لیژنەکان هەموو ئەندامانی پەرلەمانیش لەسەر ئەوە موتەفیق بووین، کە ئەوەی لە پرۆژەکە هەیە ڕەد بکرێتەوە بەو شێوازە دابڕێژرێت ئەو کاتە بە دەنگدان یەکلا دەکرێتەوە، واتا کۆتایی پێهاتووەو دەنگدان بۆ دانیشتنی پاشتر، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆر عومەر.

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان.

گفتوگۆی دوێنێ لەسەر ناونیشان و ماددەی یەکەم بوو، لە ئەسنای موناقەشەو ئەوانە تەرحێك هاتە پێشەوە کە ئەم ماددەیە ڕەنگە هەر لەم یاسایە، لەم پرۆژەیە پێویست نەکات، بۆیە لەگەڵ ئەوەی کە بیروبۆچوون لەسەر ناونیشانی پرۆژە یاساکەو هەروەها لەسەر ماددەی یەکەم خرایە ڕوو، ئەم تەرحەش هاتە پێشەوە کە پرۆژەکە ئیلغا بکرێتەوە، بەڵام خرایە دەنگدانەوە کە پرۆژەکە گفتوگۆی لەسەر بەردەوام بێت، بۆیە گفتوگۆ لەسەر ناونیشان و ماددەی یەکەم کراوە، جگە لەوەی وەکو هەردوو لیژنە ئێمە دامانڕشتۆتەوەو سەرنجمان هەیە، پێشنیارو بیروبۆچوون و سەرنجەکانی ئەو بەڕێزانەی کە موناقەشەیان لەسەر کردووە لەلای ئێمە تۆمار کراوە، دوای ئەوەی گفتوگۆ لەسەر پرۆژەکە تەواو دەبێت، ئێمە جارێکی تر صیاغەی دەکەینەوە، بۆ ئەوەی لە خوێندنەوەی سێیەمدا دەنگی لەسەر بدرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کەواتە ماددەی دووەمیش موناقەشەی لەسەر کراوەو دەنگدانەکەش دەمێنێتەوە جەلسەی داهاتوو، بەس ماددەی یەکەم موناقەشە کراوە؟ واتا ماددەی دووەم موناقەشە نەکراوە، باشە ئەوە ماددەی دووەم خوێندرایەوە بەکوردی و عەرەبیەکەی، فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە وەك لیژنەی یاسایی تێبینیەکمان لەسەر ماددەی دووەمیش ئەوەیە لە ریزی کۆتایی (بە هەمان شێوەی کارمەندانی) ئەو رستەیە هەڵبگرێت، ماددەکە دابڕپژرێتەوە دوای هەڵگرتنی ئەو رستەیە لەناو ماددەی دووەم، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی خوێندنی بالاّ.

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

رەئی لیژنەی ئێمە ئەو کات وا بووە کە (هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا کە لە یەکێك لە دامودەزگاکانی هەرێمی کوردستان، یان کەرتی تایبەت خزمەت دەکەن مافی پێدان و بەرز کردنەوەی پلەی زانستیان دەبێت بەگوێرەی رێکارە یاساییەکانی بەرز کردنەوەی پلەی زانستی کە لەلایەن وەزارەتی خوێندنی بالاّ کاری پێ دەکرێت).

واتا ئێمە تەنها ئەو کەسانەی کە هەڵگری بڕوانامەی ماستەرو دکتۆران و لەناو دامودەزگاکانی حکومەتدا کار دەکەن ئەوان نەگرێتەوە، هەندێك کەسی تریش هەن کە لە دەرەوەی دامودەزگاکانی حکومەتی هەرێم کار دەکەن، بەڵام بەگوێرەی ئەو رێکارە یاساییانەی کە لەلایەن وەزارەتی خوێندی بالاّوە پەیڕەو دەکرێ، واتا ئێمە کە دەڵێین ئەم مافە بدرێت، بەڵام بەگوێرەی ئەو پێوەرە یاسایی و زانستیانەی کە لەلایەن وەزارەتی خوێندنی بالاّوە پەیڕەو دەکرێن و بەهەمان شێوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی.

بەڕێز د.ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

رەئی لیژنەی دارایی لەوە خۆی دەبینێتەوە بەنیسبەت ئەو تەرقیە علمیەی کە دەکرێت تەنها ئەوانە بگرێتەوە کە پێشتر نازناوی زانستیان هەبووەو لە زانکۆ بوون و دوایی ئیحتیفاز بەو نازناوەوە دەکەن کە

چوونەتە دەزگاکانی دەرەوەی زانکۆ، کە بتوانن بە هەمان پرۆسەی بەرز کردنەوەی پلەی زانستی لە رێگەی بەشی زانستیەوە بتوانن کاری بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بکەن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر.

بەڕێز د.علی سعید محمد/ وەزیری خوێندنی بالآ و توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە بۆچوونی دوێنێ رووندمان کردەوە کەوا ئەو بەڕێزانەی پێشتر وەکو کاك دکتۆر ئاراس فەرمووی پێشتر پلەی زانستیان بە دەست هێناوە، دوای ئەوەی کەوا دەگوازرێنەوە بۆ دامودەزگایەکی حکومی، یان پەرلەمانی کوردستان، کەرتی تایبەتیش بێت، ئەو پلە زانستیە دەمێنێتەوەو بۆی هەیە ئەو بەڕێزە بەپێی رێکارەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی داوای بەرز کردنەوەی پلەکەی بکات و بەردەوام بێت لە پرۆسەی بەرز کردنەوەی پلەی زانستی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە دەیەوێت ناوی خۆی بنووسێت؟ ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە (برهان رشید، دکتۆر بەشیر، عەزیمە خان، سیوەیل خان، کاك جەمال، دکتۆر ئەحمەد، کاك سالار، دکتۆر سەروەر، کاك شڤان، ئەڤین خان، پەیمان خان)، ماوەی قسە کردنتان سێ دەقیقەیە، فەرموو کاك بورهان.

بەڕێز برهان رشید حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوێنێ لە موناقەشەی ماددەی یەکدا زۆر باسی پلەی زانستیمان کرد، ئێستاش جەنابی وەزیر کە خۆی دەڵێت رێکاری یاسایی هەیە ئەوانەی لە دەرەوەی جامیعەن دەتوانن بەو رێکارە تەقدیمی بکەن پلەی زانستیان بەرز بکرێتەوە، لەبەر ئەوە من ئەو ماددەیە بە زیاد دەزانم، چونکە پێشتر خۆیان رێکاری یاساییان هەیەو بەو شێوەیە لەسەری ئیش کراوە، پلەی زانستی شتێك نییە بەبێ مومارەسەو بەبێ ئەوەی وەزارەتی خوێندنی بالآ ئەو کەسە بپالاوێت پلەی زانستی بدرێتێ، سوپاست دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، دکتۆر بەشیر فەرموو.

بەڕێز د.بشیر خلیل حداد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئەوەی پێش ئەوەی بچێتە دامودەزگایەکی دیکە نازناوی زانستی هەبوو بێت و ئینجا شمولی ئەوان بکات، ئەوە ئێستا ئیشی پێ دەکرێت و کاری پێ دەکرێت، کەواتە ئەوە تەحصیل حاصلەو پێویست ناکات

ئەو شتانە بکرێت، بۆیە من لێرە پشتگیری لە رەئیەکەی لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا دەکەم، کەوا ئەوانەی لە دەرەوەی خوێندنی باڵا بگرێتەوە پێش ئەوەی کەوا نازناوی زانستیان بەدەست هێناوە کەی بە دەستی هێناوە؟ مادام ئێمە جەخت لەسەر ئەوە دەکەینەوە کە بەپێی رێنماییەکانی وەزارەتی خوێندنی باڵا بێت، کەواتە هیچ شتێك بە دەر نییە لە یاساو لە رێنماییەکان، بۆیە لە هەموو خاڵەکان جەخت لەسەر ئەوە کراوەتەوە، لە هەموو حاڵەتێکدا پێش یان پاش وەرگرتنی نازناوی زانستی بەپێی رێنماییەکانی تەرقیەی عیلمی وەزارەتی خوێندنی باڵا دەبێت، کەواتە کێشە لێرە چیە؟ کێشەمان نامێنێت، بۆیە رەئیەکەی ئەوان لەلای من پەسندە، هەروەها پێشنیاریش دەکەم لەبەر ئەوەی ماددەی یەك و ماددەی دوو زۆر لەیەکچوونیان تێدا هەیەو زۆر بە یەك دەچن، ئەو دوو ماددەیە لێك بدرێن و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل/ سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، عەزیمە خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لە ماددەی دووەم هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا لە یەکێك لە دامودەزگاکانی حکومەتدا خزمەت دەکەن لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا مافی بەرزکردنەوەی هەیە، دیارە ئەوەی کە مەهامی سەرەکیە لە پرۆژە یاساکە ئەمەیە، گەورەترین کێشە کە ئێستا لەنێوان ئەوانەی کە بڵێین ماستەرو دکتۆرایان هەیە گرفتێك دروست بووە لەنێوان وەزارەتی پەروەردەو وەزارەتی خوێندنی باڵا، جاران کە ماستەر یان دکتۆرایان دەهێنا یەکسەر ئەو کەسە نازناوی زانستی دەدرایەو لیژنە هەبوو، بەڵام ئێستا لیژنەیەك نییە بۆ ئەوانەی کە پلەی زانستی، یان نازناوی زانستی بدرێتە دەرچووان، یان ئەوانەی کە ماستەرو دکتۆرایان هەیە، ئەوە ئیمتیازەکانیشیان لێ وەرگیراوەتەوە، ئەو ئیمتیازاتانەی، یاهەن ئەو تەفەروغەی عیلمی بوونە، تەفەروغی جامیعی بوونە هەموو ئەو ئیمتیازاتانەی وەریانگرتووە ئێستا لەبەر ئەوەی کە لەقەبی زانستیان پێ نەدراوە، نازناوی زانستیان نییە ئەو ئیمتیازاتانەیان لێ وەردەگیرێتەوە، لێرەیە چارەسەر وەزارەتی خوێندنی باڵا ئێمە لە کۆبوونەوەکاندا باسمان کردووە دەڵێت ئێمە غەیری ئەوانەی کە لە وەزارەتی خوێندنی بالایە، ئێمە ناتوانین نازناوی زانستی بدەینە ئەوانەی کە ماستەرو دکتۆرایان هەیە لە وەزارەتی پەروەردە، ئایا ئەمانەی کە ماستەرو دکتۆرایان هەیە وەکو جاران نییە تەنها ماستەرو دکتۆرا یەکسەر بچێت بۆ جامیعە ببێت بە مامۆستاو لە زانکۆیەك پلە بەرزکردنەوەو نازناوی زانستی وەربگرێت، ئێمە ئێستا لەو بڕوایەین کە وەزارەتی پەروەردە بەپێی ئەو عەقدەی کە ئەو کەسانەی دەینێرێت بۆ خوێندن، عەقدێکی پێ ئەکات کە لەچوارچیوەی وەزارەتی پەروەردە بمێنێتەوە، نایدات بە وەزارەتی خوێندنی باڵا تا ئەو نازناوە زانستیەی بداتێ، لێرەدا من پێم وایە پێویستیمان بە سستمێکی نوێ هەیە، ئەگەر وەزارەتی خوێندنی باڵا لەچوارچێوەی وەزارەتی خوێندنی باڵادا نازناوی زانستی نەدات بەوانەی کە لەوەزارەتی پەروەردەن یان لەوەزارەتەکانی ترن، ئێمە لە پرۆسەی تواناسازیدا دەیان ماستەرو

دکتۆرامان لەدەرەوەیە، ئەوانە دەگەڕێنەوە، چۆن حسابیان بۆ دەکرێت،؟ چۆن پلەیان بەرز دەکرێتەوە؟، چۆن سبەینێ بەحس دەکەن لەچوارچێوەی ئیشی خۆیان لە وەزارەتەکاندا؟، یەعنی وەزارەتی خوێندنی بالا ئەوەی لەچوارچێوەی وەزارەتدا نەبێت بۆی نەکات، ئەوە لەم حالەتەدا پێویستە چارەسەرێك بدۆزرێتەوە بۆ هەلگرانی بڕوانامەی ماستەر ودکتۆرا بە سستمێکی جیاواز، ئەوەی کە وەزارەتی خوێندنی بالا نایکات ئەلێت من پلەی زانستی لەچوارچێوەی وەزارەتدا دەکەم، بەلام ئێستا پێویستیمان بە سستمێکی تر لەداهاتوودا، لەبەر ئەوەی وەزارەتەکان هەلگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا نادەن بە وەزارەتی خوێندنی بالا، وەزارەتی خوێندنی بالاش ئامادە نیە لیژنە دروست بکات و نازناوی زانستی بدات بەوانەی وەزارەتەکانی تر، ئەمە کێشەکەیە بەسەراحەت لەنێوان هەردوو وەزارەت، هیوادارین ڕێگا چارەیەك هەبێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، سیوەیل خان، فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ئەو ماددەیە من پشتیوانی لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە دەکەم، کە کەرتی تایبەتیش بگرێتەوە، ئەوە خاڵی یەك، خاڵی دووەم: ماددەی یەکەم زۆرینەی ئەندامان پێشنیاریان کرد کە ئیلغا بکرێت و دەمج بکرێت، لەگەل ماددەی دووەم کە زۆر باشە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك جمال، فەرموو.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر سەیری ئەم ماددەیە بکەین کێشەیەکمان بۆ دەردەکەوێت، دەلێت (لحملة شهادة الماجستير و الدكتوراة، ان يكون لهم الحق في الترقية) مانای ئەوەیە، کە پێش ئێستا نازناویان وەرگرتووە، تەنها پرۆسەی تەرقیە دەبێت، ئەگەر بێیت و بەم شێوەیە سەیری بکەین، ناکۆکیەك دروست دەبێت لەنێوان ماددەی 44 خاڵی دووەم، (ثانياً: يحتفظ اعضاء الهيئة التدرسية بحق الترقية العلمية) ئەوە لەناو یاسای خوێندنی بالادا هەیە، (بعد احالته على التقاعد او في حالة تعينه ونقله ..... الى اخ) مانای ئەوەیە کە ئەمە تەحصیل حاصلە موحتەفەزە بە حەقی خۆی، لێرە کێشەیەك هەیە، ئیحتیمالە ئەم پەرلەمانە بەڕێزە تا ئێستا لەیەکی جیا نەکردۆتەوە، مەبدەئی لە ناونیشانی پرۆژەکەیە، پرۆژەی ئیحتیسابی دەرەجەی عیلمی نیە، پرۆژەی مەنحی لەقەبی عیلمیە، بۆیە ئەگەر بێت و ئەم بابەتە وابڕوات، ئەم یاسایە پەسەند بکرێت من پێم باشە ئەم ماددەیە بەم شێوەیە دابڕژرێتەوە،(يمنح حملة شهادة الماجستير والدكتوراة العاملين في احدى دوائر الدولة، خارج التعليم العالي والبحث العلمي) یان (لقب العلمي) ئەوەی پێ بدرێت(ويكون لهم الحق في

الترقية العلمية، أسوة بأقرانهم في التعليم العالي) ئەوە ئێستا بەپێی زەوابت پەیڕەو دەکرێت وکاری پێ دەکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، دکتۆر احمد، فەرموو.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی(وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دوێنی پێشنیارم کرد کە هەر ماددەی یەکەم و دووەم بکرێن بەیەک، جگە لەوە لێرەدا من هەست دەکەم کە تەناقوزێك هەبێت، لەوەی کە ئەڵێت (ئەوانەی هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆران، کە لە هەرشوێنێك لەدامودەزگا حکومیەکان خزمەت دەکەن، لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، مافی بەرزکردنەوەی پلەی زانستیان هەبێت، بەگوێرەی ڕێکارە یاساییەکانی بەرزکردنەوەی پلەی زانستی لەوەزارەتی خوێندنی باڵا، بەس وەزیری خوێندنی باڵا دوێنێ ڕایگەیاند کە ئەوانەی لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵان، ناتواندرێت ئەو پلە زانستیەیان بدرێتێ، کە لێرەش دەڵێین بەگوێرەی ئەو ڕێکارە یاساییانەی کە لەوەزارەتی خوێندنی باڵادا هەن، ئایا ئەمە تەناقوزێك دروست ناکات لەوەی کە ئەوان ناتوانن غەیری ئەوانەی کە لەوەزارەتن پلەی زانستیان بدەنێ، لێرەش دەڵێت بە پێی ئەو ڕێکارە یاساییانەی کەلەوەزارەتی خوێندنی باڵا پەیڕەو دەکرێت، بۆیە پێویستی بەجواب دانەوە هەیە، بۆ ئەوەی تەناقوز دروست نەبێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاك سالار، فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من ڕام وایە ئەم ماددەیە ڕۆحی یاساکەیە، چونکە دەرفەت دەبەخشێت بەو کەسانەی کەلەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵان کە پلەی زانستیان پێ بدرێت، هەروەها دەرفەتێکە بۆ ئەوانەی کە جگە لەدامودەزگاکانی حکومەت کار دەکەن و لەکەرتی تایبەتیشن، تەشجیع بکرێن بۆ تووێژینەوەو لێکۆڵینەوە، ئەمە دەرفەتێکی باشە، بەڵام لێرەدا تێبینیەك هەیە بەشێوەیەکی گشتی ئەو ڕێنماییانەی کە دەردەکرێن پێویستە، ڕۆحی یاساکە نەکوژن لەڕاستیدا، چونکە وەزارەتی خوێندنی باڵا لەماوەی ڕابردوودا چەند تەعلیماتێکی دەرکردووە سەبارەت بەم بابەتانە، هەندێکجار موتەناقز بوون، من پرسیار لە بەڕێز وەزیری خوێندنی باڵا دەکەم، چۆن بتوانین زەمانی ئەوە بکەین ئەوەی لێرە یاسا دانەران مەتڵەبیانە ئەو ڕۆحە نەکوژرێت، چونکە بۆ نموونە من بەپێی نووسراوێك کە لەمانگی 7 ئاراستەی بەڕێز سەرۆکایەتی پەرلەمان

و لێژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵام کردووە، کۆمەڵێك لە خوێندکاری کورد کە چوونەتە زانکۆی جینانی لوبنانی و بە پێی نووسراوی وەزارەتی خوێندنی باڵای هەرێمی کوردستان، و نووسراوی وەزارەتی خوێندنی باڵای عێراق، و لە ڕێزبەندی (یونسکۆ)ش دا بۆ زانکۆکان لە باشەکاندا ناوی هاتووە، بەڵام دوای ئەوەی کە تەواویان کردووە چوونە موراجەعەی وەزارەتی خوێندنی باڵایان کردووە، بە نووسراوێکی تر پێیان وتراوە ئەوە لە ئاست نزمەکانە، بۆ ئەوەی ئەوانەی کە لەو مەسائیلە هەوڵ ئەدەن بگەنە ئەوەی کە پلەی زانستی بەدەست بهێنن، ڕێنماییەکان موتەناقز نەبن لەگەڵ ڕۆحی یاساکاندا، ئومێد ئەکەین ئەمە وەکو خۆی بچەسپێ و پشتگیری بۆچوونەکەی وەزارەتی خوێندنی باڵاش ئەکەم، زۆر سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان

فەرموو د.سەروەر

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی من پشتگیری لە هەردوو ڕای لیژنەی پەروەردە و لیژنەی یاسایی دەکەم لەو بابەتە، بەڵام ئێمە شتێك ئەگەر ڕوونی بکەینەوە بۆ ئەوەی خراپ حاڵی بوونێك نەبێت، لێرەدا مەبەستی ئێمە لە دەرکردنی ئەم یاسایە بەخشینەوەی لەقەبی عیلمی نیە، بیبەخشینەوە بە ئارەزوو، دەڵێین بە پێی یاسا و ڕێنماییەکان، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، جیاوازیەکە ئەوەیە بە پێی ئەو ڕێنماییانەی کە پێشتر هەبووە، ئەو یاسایەی کە پێشتر هەیە، تەنیا ئەوانەیە کە لە نێو چوارچێوەی وەزارەتی خوێندنی باڵادان، دەڵی بە پێی ڕێکارە زانستیەکان، بەڵام ئەگەر بە پێی هەمان ڕێکار بێت کە ڕێنمایی بۆ دەربچێت، یان بە پێی هەمان ڕێنمایی بێت و تووشی ئیشکاڵێك دەبینەوە، بۆیە من پێشنیاری ئەوە ئەکەم، بەڕێزان دەزانن لە لیژنەی هاوبەش، داوا بکەین ڕێنمایی تایبەت بۆ ئەوە دەربچێت، لەو ماددەیە داوا دەکەین جێگای دەکەینەوە یان لە شوێنێکی تر، چونکە یەك خاڵ هەیە جیاوازی ئەکاتن لە نێوان ئەوانەی کە بەڕێز وەزیر باسی ئەکات، و برای بەڕێزم کاك (جمال) باسی کرد، جیاوازیەکە لەوە دایە، ئەوان تەدریس ئەکەن، ئەمە تەدریس نیە، بەڵام لێرەشدا ئەبن بە سێ بەش، بەشێکیان لەوانە کە تەدریس ئەکەن بە هەمان مەرجی خزمەت، مەرجی توێژینەوەیان هەیە، بەڵام تەدریسە، تەدریسەکە ئەوانەی سلکی پەروەردە، وەزارەتی پەروەردە تەدریسیشیان هەیە، جا چۆن حیساب ئەکری؟ ئەمە پێویستی بە ڕێنماییە، دوو، ئەوانەی لە وەزارەتەمانی تردان، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئێمە پێویستە ئەزموون لە شوێنی تریش وەرگرین، ئێمە تاقیبمان کردووە بە پێی ئەوەی کە لە ولاتە پێشکەوتووەکاندا هەیە، بۆ نموونە لە سوید، بۆ نموونە لە ئەڵمانیا، بۆ نموونە لە نەمسا، لەم ولاتانەدا، ئەو حاڵەتانەی کەوا لە دەرەوەی ئەوەن بە مەرجێك لە هەندێك لەو ولاتانەدا نیوەی نیسابیان هەبێت، نیوەی نیساب چیە؟ نیوەی نیساب واتە لە یەکێك لە پەیمانگاکان، زاکۆکان، یان پەروەردە دا وانە بڵێنەوە، نیوەی نیساب، و یاخود کۆڕ و سیمینار و خولی زانستی بگێڕن، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئەو کەسانەی کەوا لەو شوێنانەدان پێویستە کە ئەو نازناوەیان

پێ دەبەخشرێت بەڵام کارێك بکەن، بۆ نموونە ئایا لە وەزارەتی کۆمەڵایەتی پێویست بەوە نیە سیمیناری زانستی بکرێت؟ ئایا پێویستی بەوە نیە خول بکرێتەوە؟ ئایا لە وەزارەتی شارەوانی پێویست نیە؟ لە دەستەی ژینگە، لە دەستەی مافی مرۆڤ، لە هەموو شوێنەکان، واتە لێرەدا دەکرێ بڵێین ڕێنمایی تایبەت بۆ ئەوانە دەردەچێت، شتێکی لەو بابەتە جێگەی بکرێتەوە بۆ ئەوەی دوای یاساکە دەربکەین بە ڕێنمایی، ڕێگەیان لێ نەگیرێت وەکو برای بەڕێزم کاکە (سالار) باسی کرد، هیچ کەسێك سوود مەند نەبێت تیایدا، و سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك شڤان.

بەڕێز شڤان احمد عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری لە ڕای هەردوو لیژنەی هاوبەشی یاسایی و لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ئەکەم، منیش هاوڕام لەگەڵ ئەوەی کە ئەو دوو ماددە تەوحید بکرێ چونکە زۆر نزیکی یەکن، و هاوڕام لەگەڵ ئەوەی کە قیتاعی خاصی بۆ ئیزافە بکرێتن، و من پێم وایە ئەوەی کە جەنابی وەزیر باسی کرد لەو ڕۆژەوە کە ئەو یاسایە دەرچووە غوبنێك لەسەر ئەو شەهاداتی دەرسەیە لە دەرەوەی زانکۆ، و ئەم یاسایە ئەو غوبنە هەڵدەگرێتن، کە مافی پلەی زانستی خۆیان هەبێتن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ئەڤین خان.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە من دوێنێش ڕەئی خۆم دەربڕیوە کەوا من لەگەڵ ئەو پرۆژە یاسایە نیم، لەبەر ئەوەی ئەبینم ئەم پرۆژە یاسایە بە شێوەیەك لە شێوەکان تەناقوزێکی هەیە لەگەڵ یاسای وەزارەتی خوێندی باڵا، بۆیە ئەگەر بمانەوێ چارەسەریەك بۆ ئەم حاڵەتە بدۆزینەوە بەڕەئی من ماددەی (2)، (3) تێکەڵ بکرێن و ئەو مەرجە دابنرێت کەوا هەرکەسێم لە هەر وەزارەتێك حاملی شەهادەبێتن و بەحسی هەبێت، بتوانێت بحوس تەقدیم بکات، و ئەو شروتانەی کەوا وەزارەت داینواوە، یاخود ئەنجومەنی خوێندنی باڵا ڕازیە بەو مەسەلەی کەوا مەنحی لەقەب بکرێت، بەڵام مەرجی تەدریس وتنی لەگەڵ بێت، بۆ نموونە لە هەر وەزارەتێکدا هەرکەسێك کە شەهادەی هەیە، و بەحسی هەیە، ئەگەر دەرس ئەڵێتەوە ئەو مەرجە بیگرێتەوە بتوانرێت لەقەبی مودەریسی بدرێتێ، چونکە ناتوانرێ یەکێك مومارەسەی تەدریس ناکات تۆ لەقەبی مودەریس و ئوستاز و ئوستاز موساعیدی بدەیتێ، بۆیە ئەبێ مەرجی تەدریسی یەکێك بێت لەو مەرجانەی کەوا بۆ هەرکەسێك لە هەر وەزارەتێك حاملی شەهادەی دکتۆرا و ماجستێر بێت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو پەیمان خان.

پەیمان عزالدین عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش هاوڕام لەگەڵ بیروبۆچوونەکانی لیژنەی پەروەردە، و دەمەوێ لێرە ئەوە ئیزافە بکەم کەوا لەو خولە ئەوە سێ ساڵە بڕە پارەیەکی زۆر تەرخان دەکرێت بۆ پەرەپێدانی توانای مرۆیی، بۆ چیە؟ بۆ بەرز کردنەوەی ئاستی زانستیە، بۆ خوێندنی ماجستێر و دکتۆرایە، ئێمە لەکاتێدا کە خۆمان ئەو کارە هاندەدەین، ئێستا بێین بەخۆمان لەو یاسایە ئەو کەسانە بێبەش بکەین لەو ماف و ئیمتیازاتانەی کە ئەوانە هەوڵی بۆ دەدەن، کەواتە ئەو ئەرکەی ئەوان لەسەریانە جێ بەجێی دەکەن بەرامبەر چی بەرامبەر مافێك کە دەبێ بە یاسا هەم لە وەزارەتی خوێندنی بالاْ، هەمیش لە حکومەتی هەرێم جێگەی بکرێتەوە، پێیان بدرێت، یەعنی ئەوە مافێکی ڕەوای خۆیەتی ئەو کەسە، هەر بۆ نموونە منیش هاوڕام لەگەڵ بیروبۆچوونەکانی کاك (د.سەروەر) و (عظیمة) خان، ولاْتی فلەندا بۆ بەرز کردنەوەی ئاستی خوێندن بڕوانامەی سەرەتایی کردە دکتۆرا تا ئاستی خوێندن بەرز بکاتەوە لە قوتابخانەکان، کەواتە ئەو دکتۆرایانە هەلگری بڕوا نامەی دکتۆران و پیشەی مامۆستایش دەکەن، ئەمە زۆر کارێکی ڕەوایە ئەگەر ولاْتان بیکەن، بێگومان ئەمەش دەکرێ ئێستا ئێمە خەریکین یاسای وەزارەتی خوێندنی بالاْ کە گۆڕانکاری بە گوێرەی ئەو ڕیفۆرمەی کە بەرێز د.دلاوەر دەستی پێ کردبوو دووبارە دادەڕێژینەوە، یاساکە هێشتان دەنگی لەسەر نەدرایە، دەتوانین لەو یاسایە شوێنی بکەینەوە، و هەم لە یاسای وەزارەتی پەروەردەش دەتوانین شوێنی بکەینەوە، و دەکرێ حکومەتی هەرێمیش بە ڕێکاری یاسایی ئەو کارە جێ بەجێ بکات، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك حەمە سعید.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بێگومان من پشتگیری ڕاپۆرتی لیژنەکان ئەکەم، و بە تایبەتی ڕاپۆرتی لیژنەی خوێندنی بالاْن و ماددەی (1)ن (2) منیش پێم وایە ئەبێت دەمج بکرێت، یان ماددەی (1) لابدرێت، لە حالەتی لابردنی دا ئەبێ لە ماددەی (2) دا جێگای ئەو خزمەتی وەزیفی ناکات ئەبێ ئەوەی تێبکرێت، ئەوە خاڵێك، خاڵی دووەم، لە ڕاپۆرتی لیژتەی خوێندنی بالاْ چەند خاڵکیان زیاد کردووە باسی حیساب کردنی کەرتی تایبەت و ئەو پێشمەرگەی ئەوانەی سەردەمی ڕژێم، من زۆر بە شتێکی ئیجابی ئەزانم، جێی دەست خۆشیە ئەو جێگا بکرێتەوە، خاڵێکی تر دوێنێ بەرێز وەزیری خوێندنی بالاْ باسێکی کرد لەم ماددەدا، پێویستە ئەو ئیشکالە

حەل بکرێت، ئەویش وتی ئەو کەسانەی کە خۆیان لە هەیئەی تەدریسی جامیعەدان کاتێك کە دەچن بۆ دائیرەیەکی تر ئیعتیادی پلەی زانستیان بۆ بەرز دەکرێتەوە بە پێی ڕێکارە زانستیەکان، بەلأم ئەگەر لە ئەساسدا لە هەیئەی تەدریسیدا نەبێتن وا تەخەروجی کردبێت و یەکسەر چوبێت بۆ دەزگایەکی تر و بۆ وەزارەتێکی تر، ئەوە بۆی حیساب ناکرێت، چۆن ئەوە لەو ماددەدا جێی ئەکرێتەوە؟ جەماعەتی لیژنەی خوێندنی بالأ و یاسایی جێی ئەوە بکەنەوە و سوپاس

بەڕێز د. ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی خوێندنی بالأ هیچ تێبینیتان نیە؟، فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز د. ارسلان بایز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای گفتوگۆ لەسەر ماددەی دووەم تێبینیمان کرد کە داواکاری هەیە بۆ یەکخستن و ئاوێتە کردن، یان دەمج کردنی ماددەی (1 و 2)، ئێمەش پێمان وایە کە لە کاتی صیاغەکردن و دارشتنی بۆ دەنگدان وا باشترە وا بکرێت، باسی ئەوە کرا کە ڕێنمایی تایبەت هەبێت، ئێمەش لەگەڵ ئەوەین بەڕاستی، جا دەکرێ بەشێکی مەرجەکان و ڕێنماییەکان لەناو قانونەکەدا بێت و پاشان بە بڕگەیەکیش بڵێین ڕێنمایی تایبەتی بۆ دەردەکرێت، ئێمەش بە پێویستی دەزانین بۆ ئەوەی ئیتاری قانونەکە دیاری بکرێ، هەروەها چۆن جێ بەجێ دەکرێت، سەبارەت بە مەسەلەی تەدریس لە ڕاستیدا بەشێك لەوانەی تەدریس دەکەن هەم لە موئەسەساتی سەر بە وەزارەتی خوێندنی بالأ نین، ئاماژەش بەوە درا کە لەهەندێ ولأت گەیشتۆتە ئەو ڕادەیەی کە دکتۆرای هەیەو لە قۆناغی بنەڕەتی دەرس دەڵێتەوە، نازناوی زانستیشی هەیەو مافی ئەوەشی هەیە کە تەرقیەی عیلمی بکات، بۆیە مەسەلەی شەرتی تەدریس گرنگە، بەلأم هەر یاسای وەزارەتی خوێندنی بالأش جەختی لەسەر ئەوە کردۆتەوە کە یەکێك هەیئەی تەدریسی هەبێ و نازناوی زانستی هەبێ، پاشان لە وەزارەتی خوێندنی بالأ نەمێنێ، ئیحتیفاز بە لەقەبەکەی و پاشان بە تەرقیەی علمیشەوە دەکات، کەواتە ئەوانە بەخۆیان یاسای وەزارەتی خوێندنی بالأ ڕێگەی داوە ئەگەر یەکێك لە هەیئەی تەدریسی بێ و نازناوی زانستی بێ، پاشان لەوێ نەمێنێت و لە یەکێك لە دام و دەزگاکانی تر خزمەت بکات، هەم ئیحتیفاز بە لەقەبی علمیەوە دەکات، هەمیش بە تەرقیەوە دەکات، لە دارشتنەوەی ماددەکەش ئەوەی لای ئێمە هەیە، ئەوەمان جیا کردۆتەوە، ئەوەی برای بەڕێزم کاك جمال باسی کرد دروستە، بەلأم ئێمە جەختمان لەسەر ئەوە کردۆتەوە کە هەم مەنحی نازناو بکرێ، پێدان بکرێ لە ڕاپۆرتەکەدا، لە ڕاپۆرتی ئێمەدا گۆڕانکاریمان تێدا کردووە، دەڵێین پێدان و بەرز کردنەوە، واتە هەردووکی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

ئێمە پێمان باشە لیژنەی موختەس بۆچوونە جیاوازەکان کۆبکاتەوە، لەکاتی دارشتنەوەی موراعاتیان بکات، شەرت نیە هەموو وەلأمی پرسیارەکانیان بدرێتەوە، فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من هەرە یەك تەعقیبم هەیە لەسەر قسەکەی بەڕێز کاك سالار، فیعلەن ئەگەر هاتو ڕێنماییەکان هەمان ڕێنمایی پێشوو بێ، کەواتە ئێمە هیچمان نەکردووە، ئەو یاسایە هەر بۆ ئەوە دەرکراوە، جارێکی تر ئەوەی کە لە وەزارەتی خوێندنی باڵا هاتووە تەنها ئەوانە ئەگرێتەوە، ئەگەر ئەوە وەکو خۆی بمێنێتەوە، کەواتە ئەو چوار، پێنج هەزار کەسەی بۆ تواناسازی ڕۆیشتوون بەتایبەتی دوو هەزار کەسێکیان کە لە وەزارەتەکانەوە ڕۆیشتوون، دەبێ نەقلی خەدەمات بکەن و بچنە وەزارەتی خوێندنی باڵا، ماوەیەك لەوێ بمێننەوە ئینجا بچنەوە وەزارەتەکەی خۆیان، بەس بۆ ئەوەی بتوانن تەرقیەی عیلمی بکەن، بۆیە ئێمە بۆ ڕێ گرتن لەو بابەتە، بۆ ئەوەی بتوانین ئەوانەی لە دەرەوەی وەزارەتن بە ڕێنمایی جیاواز، بەڵام هی عیلمی بتواندرێت ئەوانیش لەقەبیان بەرز بکرێ، بۆچوونەکە تەواوەو دەست خۆشیت لێ دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر ئەگەر تێبینیت هەیە، فەرموو.

بەڕێز د.علی سعید/وەزیری خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دووبارە بۆچوونی ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژنەوەی زانستی کە بریتیە لە 11 سەرۆکی زانکۆ، دوو سەرۆکی دەستەی خوێندنی تەکنیکی، سێ ڕاوێژکاری خوێندنی باڵا، ئەو ئەنجومەنە بەڕێزە لە سێ دانیشتنی جیاواز بۆچوونی خۆی گەلاڵە کردووە، کە من دوێنێ ئەو بۆچوونەم پێشکەش کرد بە پەرلەمانی کوردستانی بەڕێز، ئەویش وەکو لای خوارەوەیە، یەکەم، ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی پێی چاکە دەبێ تەواوی ئەو ماف و دەستکەوتە ماددیانەی کە دەدرێت بە هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا، لە وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی بدرێت، بە هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژنەوەی زانستی، واتە ئێستا مامۆستایەك هەڵگری بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا لە وەزارەتی خوێندنی باڵا مووچەکەی بریتیە لە یەکەم، مووچەی بنەڕەت، دووەم، دەرماڵەی بڕوانامە، سێیەم، دەرماڵەی خۆتەرخان کردنی زانکۆیی، دەکرێت هەمان ئەو سێ بڕگەیە بدرێت بەهەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، مووچەی بنەڕەتی دکتۆراو ماستەریان پێ بدرێت، دەرماڵەی بڕوانامەیان پێ بدرێت، دەرماڵەی خۆ تەرخان کردنیان پێ بدرێت لەو دام و دەزگایانەی کە کاری لێ دەکەن، بەم شێوەیە هیچ جیاوازی و نا عەدالیەتیەك نامێنێ، لە ڕووی دەستکەوتە ماددیەکانەوە، لەنێوان هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا لە وەزارەتی خوێندنی باڵاو لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، خاڵی دووەم، وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی پێی چاکە ئەگەر سیستەمێکی جیاواز لە نازناوی زانستی، مامۆستای یاریدەدەر، مامۆستا، پرۆفیسۆری یاریدەدەر، پرۆفیسۆر دابندرێت بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا، بەو شێوەیە لەو لایەنە مەعنەویەش بێ بەش ناکرێن، نموونەم

هێنایەوە دوێنێ وتم لە حکومەتی عیراق جاران (هیئة البحث العلمی) هەبوو، ئەو (هیئة البحث العلمی)یە نازناوی دابین کردبوو بۆ بەکالۆریۆس و ماستەرو دکتۆرا، وەکو یاریدەدەری توێژەر، توێژەر، توێژەری پێشکەوتوو.....هتد، دەکرێ سیستەمێکی جیاواز لە سیستەمی پلەی زانستی وەزارەتی خوێندنی بالاّو توێژینەوی زانستی، شان بەشانی سەرجەم دەستکەوتە ماددیەکان و دەرماڵەکان دابین بکرێ بۆ ئەو بەڕێزانە لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاّو توێژنەوەی زانستی، خاڵی سێهەم، ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی بالاّو توێژینەوەی زانستی بۆچوونی وایە کە پێدانی نازناوی زانستی، لەقەبی عیلمی پرۆفیسۆر تەنها بۆ ئەوانە بێ کە لە دام و دەزگاکانی وەزارەتی خوێندنی بالاّو توێژینەوەی زانستی کار دەکەن، خاڵی چوارەم، دەکرێ ئەو بەڕێزانەی کە نێردراون بۆ بەرنامەی تواناسازی، بەو مەبەستە نێردراون کە لەو بەرنامەیە هاتنەوە لەو وەزارەت و دام و دەزگایانە خزمەت بکەن، دەکرێ وەکو وتم هەمان دەستکەوتە ماددیەکان و ئەو لایەنە مەعنەویەش چارەسەر بکرێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری لەو پێشنیارە دەکەین کە جەنابی وەزیر پێشنیاری کرد سەبارەت بە بوونی سیستەمێکی تایبەت بۆ هەلگرانی بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرا کە لە دەرەوەی میلاکی وەزارەتی خوێندنی بالاّ، ئەوەش دەکرێ بە ماددە لەو پڕۆژەیە، ئەگەر بووە پڕۆژە بڕیار بەماددەیەك جێگەی بۆ بکەینەوە، هەیکەلیەتی بۆ دابندرێت ئەو کێشەیە چارەسەر دەبێ، هەروەها پشتگیری لە پێشنیاری دەمج کردنی ماددەی یەکەم و دووەم دەکەین، بەمەرجێك جەخت کردن لەسەر ڕەچاو کردنی ڕێکارە یاساییەکانی پلەی زانستی کە لە یاسای وەزارەتی خوێندنی بالاّ ژمارە (10) سالّی 2008 دیاری کراوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

د.ئاراس ئەگەر تێبینیەکت هەبێ؟ فەرموو.

بەڕێز د.ئاراس حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستی منیش پشتگیری قسەکانی جەنابی وەزیر دەکەم، پێشتریش چەند خاڵێکم هەبوو، دەربارەی ئەو بەڕێزانەی کە هەلگری بڕوانامەی بالاّن لە دەزگاکان بە دوو شێوە ئەتواندرێ یاسایەك گەلاّلە بکرێ، ئەتواندرێت ئیمتیازاتیان بدرێتێ لە مووچەی بنەڕەت، لەگەلّ شەهادە لەگەلّ خۆ تەرخان کردن بۆ توێژینەوەی زانستی، لە لایەکی ترەوە ئەگەر هاتو بەپێی قانونی خدمەی مەدەنی لەسەر وەزیفەکانیان مانەوە، یاخود هەر ئەوانە دەتوانرێ وەکو جەنابی وەزیر فەرمووی، هەر هەیە لە میلاکی ئێمەش لە هەرێمی کوردستان هەمانە، باحیس و موساعد باحیس و باحیس ئەقدەم و ڕەئیسی باحسین، بەو شێوەیە

بمێننەوە، هەمان ئیمتیازاتیان بدرێتێ، بەس یەك هەقیقەتی تریش هەیە، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، لە ڕاستی لەقەبی تەدریسی یان لەقەبی عیلمی دەدرێ بەو کەسانەی تەدریسیان هەیە لە مەراکزی تەدریس، ئەو لەقەبەش یەکسەر نادرێ بە یەکێك کە شەهادەی دکتۆرا یان ماستەریان هەیە لە زانکۆ، لیژنەیەکی تایبەت هەیە پێی ئەڵێن لیژنەی سەلاحیەتی تەدریس، ئەبێ لەو لیژنەیە دەربچێت ئینجا ئەوکاتە نازناوی زانستی پێ ئەدرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستا ئەم ماددەیەش گفتوگۆی لەسەر تەواو بوو، فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی سێیەم، بەڵام پێش ئەو ماددەیە لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا پێشنیاری زیادکردنی دوو ماددەیان کردووە، ئەگەر دەرفەتیان پێ بدەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون.

بەڕێز د.عمر حمدامین نورەدینی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی سێیەم وەکو لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا هاتووە، ڕاژەی خزمەتی ئەم کەسانەی خوارەوە لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا بە ڕاژەی زانکۆیی هەژمار دەکرێت بە مەبەستی خانەنشینی، هەڵگرانی ماستەرو دکتۆرا کە لە زانکۆیەکی بڕواپێ کراوی دەرەوەی ووڵات خزمەتیان کردووە، هەڵگرانی ماستەرو دکتۆرا کە لە سەردەمی ڕژێم بێ بەش کراون لەوەی ببنە مامۆستای زانکۆ، یاخود دوور خراونەتەوە لە زانکۆ و پەیمانگاکان، هەڵگرانی ماستەرو دکتۆرا کە خزمەتی پێشمەرگایەتیان هەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ببورن ئەم دەقە لە نەسی ئەسڵی یاسایەکە دەقی تڕە ماددەی سێهەم، ئەوەی بە عەرەبی نیە لەبەر ئەوەی لە ڕاپۆرتەکە تەنها کاردەکەین لەسەر ئەو ماددەی سێهەمەی کەلە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردەدا هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی فەرموون.

بەڕێز د.ئاراس حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا ئەو بۆچوونە من پێمباشە کە ڕای هەموو ئەندامانی لەسەر بێ، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری لە ڕاپۆرتی لیژنەی پەروەردە دەکەین، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر.

بەڕێز د.علی سعید/وەزیری خوێندنی بالآ توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم باشە ئەگەر هەڵگری بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا لە زانکۆیەکی باوەڕپێکراو لە دەرەوەی هەرێمی کوردستان کاری کرد، بۆی هەژمار بکرێ، بۆ مەبەستی زانستی و بۆ بەرز کردنەوەی پلەی زانستی، بەڵام نەوەك بۆ خانەنشینی.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە لەسەر ئەم ماددەیە؟، د.سەروەر، سیوەیل عثمان، بورهان رشید، جەلال علی، سالار محمود، نەژاد عزیز، عبدالرحمن حسین، تارا ئەسعەدی، د.بشیر خلیل، حەمە سعید حەمە علی، ئەم بەڕێزانە ناویان نووسراوە، فەرموو د.سەروەر.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەس بۆ ڕوون کردنەوەو قسە لەسەر کردن، ئەمە کە زیاد کراوە مەبەست چیە لە زیاد کردنی؟، بۆ ئەوەی هەموومان کۆك بین لەسەر ئەوە، ئەگەر مافێکی ڕەوایە بەڕاستی هەقە دەنگی لەسەر بدەین و پەسەندی بکەین، ئێمە کۆمەڵێك خەڵکمان هەیە، بەخۆتان دەزانن زانکۆ لەلای ئێمە لە ساڵی 1992وە لە دوای ڕاپەڕینەوە دروست بووە، ڕاستە پێشتر ئێمە زانکۆی سلێمانیمان هەبووە، زانکۆی سەلاحەدینمان هەبووە، بەڵام لە لایەن ڕژێمی پێشوو ئەوانە قوفل کرابوون و قەتیس کرابوون، بەڵام کۆمەڵێك مامۆستامان هەیە، پێشتر بڕوانامەی ماستەرو دکتۆرایان بەدەست هێناوە، بەڵام ڕێگەیان نەداون بچنە ناو زانکۆ و خزمەت بکەن، ئەمە لیستی ئەو مامۆستایانەیە لامانە کەوا لە زانکۆی سلێمانی و هەندێکیان لە زانکۆی هەولێر، لە زانکۆکانی تریش کە پێمان گەیشتوون، دە ساڵ، پانزە ساڵ یان چەندین ساڵی تر کە خزمەتیان هەیە ڕێگەیان نەداون، ئەمە بۆیان بە خزمەتی زانکۆیی حیساب ناکرێ کەوا مافی خۆیانە ئەو بەڕێزانە ئەگەر بهاتبایە ڕژێمی ڕووخاوی پێشوو ڕێگەی بدابان، دەچوونە ناو زانکۆ، بەڵام کە بۆیان حیساب ناکرێ لێرە تەمەنیشیان بەسەردەچێ، کاتێك کە خانەنشین دەکرێن ئەوانە بێ بەش دەبن لەو ماف و ئیمتیازاتانە،

دووەمیان، ئەو کەسانەی کە پێشمەرگە بوون بڕوانامەی ماستەری وەرگرتووە، دکتۆرای وەرگرتووە پاشان بۆتە پێشمەرگە، یاخود خزمەتی پێشمەرگەیاتی خۆتان دەزانن بۆ خانەنشینی، بۆ مەسائیلی تریش حیساب دەکرێ، بەڵام لێرەدا ئێمە داوا دەکەین وەکو ڕێزێك لەو کەسانە، بەمەبەستی خانەنشینی تەنها، تەنها ئەمە نەوك بۆ شتی تر، بەخزمەتی زانکۆیی حیساب بکرێ، چونکە لێرە بەدحالی بوونێك هەیە، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، خزمەتی زانکۆیی بابەتێکەو خزمەتی تر شتێکە بۆ مەبەستی خانەنشینی، خاڵێکی تر ئەوانەی کە لە زانکۆکانی تر و یاخود دوورخرابوونەوە، یان ئەوانیش بە خزمەت بۆیان حیساب بکرێ بەمەرجێك بەڵگەیان هەبێ، من دەمەوێ دووخاڵی تر ئیزافە بکەم، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، یەکێك ئەوانەی کە زیندانی سیاسی بوون، ڕاستە ئێمە یاسایەکمان هەیە دەڵێ بەخزمەت بۆی حیساب بکرێ، بەڵام بەخزمەتی مەدەنی بۆی حیساب دەکرێ نەوەك ئەمە ، خاڵێکی تریش کەسانێك هەبوون کە ڕێگەیان پێ نەدراوە، بۆ نموونە کەسێك هەیە لەنێو زانکۆدا دە ساڵ خزمەتی زانکۆی هەیە، بەڵام بیست ساڵ یان سی ساڵ خزمەتی هەیە لە پەروەردە، ئەمەش ئەگەر سیغەیەکی بۆ ببیندرێتەوە، دووساڵ بەساڵێك حیساب دەکرێ، سێ ساڵ بە ساڵێك حیساب دەکرێ، جۆرە سیغەیەکیان بۆ ببیننەوە سوودمەند بن لەیاساکە، سوپاس بۆ بەڕێزتان.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵام کاك دکتۆر ئەوانەی کە شەهادەی دکتۆرایان نەبووبێ، خزمەتەکەی پێشتریان بۆ ئەوە بۆ حیساب ناکرێ بۆ تەرقیەی علمی، یان ئەوانەی کە پێشمەرگە بووبن نەوەك هەر بۆ خزمەتی وەزیفی حیساب دەکرێ، بەڵام بۆ تەرقیەی عیلمی نابێ حیساب بکرێ خۆت دەزانی، بەڵێ.

بەڕێز د.سەروەر عبدالرحمن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە تەنها دەڵێین بەمەبەستی خانەنشین، تەنها خانەنشین با بۆ مەبەستەکانی تر حیساب نەکرێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

سیوەیل خان فەرموو.

بەڕێز سیوەیل عثمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەتی ئەو ماددەیەو ئەو بڕگانەی کە هاتوون، بەنیسبەتی ئەوانەی کە لەسەردەمی ڕژێمی بەعس یان ئەوانەی کە پێشمەرگە بوونە، ئێمە لە ساڵی 1991 حیزبی بەعس ڕژێمی بەعس نەماوە، بڕواناکەم یەك کەس هەبێ مامۆستابێ کاتی خۆی ئەگەر شەهادەی ماستەرو دکتۆرای هەبێ، یان ئەگەر لە شاخ بوبێ یان ئەگەر ڕژێمی بەعس مەجالی ئەوەی نەدابێتێ ببێتە مامۆستا، ئەکیدم لە سەدا ملیۆن ماوەی ئەو بیست و یەك ساڵە خزمەتی خۆی هینایتەوە، لەوانەیە بە زیادیشەوە هینابێتیەوە، ئێستا دووبارە خزمەتی بۆ بینیەوە ئاخر وابزانم هیچ مەعقولیەتی تێدانیە، پێش ئەوەی د.سەروەر قسان بکات، ئەوە ڕەئیەکەی من

بوو، بەلأم ئەگەر د.سەروەر بەلگەی هەیەو مامۆستا هەیە دوای بیست و یەك سالّ خزمەتی نەهێنایتەوە یان بۆیان حیساب نەکردووە، ئەوە هەق وایە حیسابی بۆ بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

كاك برهان فەرموو.

بەڕێز برهان رشید:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەربارەی سێی موزافە، دوو تەحەفوزم هەیە، یەکەمیان/ ئەوەی کە باسی پێشمەرگە دەکات بەڕاستی ئەمە زوڵم لە پێشمەرگە دەکات، لەبەرئەوەی پێشمەرگەی پێش ڕاپەرین کە خزمەتی هەیە وەکو من لە قانون دا ئیشم کردبێت، بە دوو سالّ بۆی حسابە، تۆ بۆ لێرە دەیهێنێتەوە و دەیکەی بە یەك سالّ، خزمەتی پێش ڕاپەڕین بە دوو سالّ خزمەت حسابە بۆ ئەسبابی تەقاعودی، بۆ خانەنیشینی، لێرە تۆ حەقێکی دەخۆی ئەگەر بێهێنیتەوە و بڵێی بەو شێوەیە، لەبەرئەوەی بە قانونەکانی پێشوو بە دوو سالّ بۆی حساب بووە، دووەم/ دەربارەی بڕگەی یەکەمی ئەم ماددەی سێیەمە، دەڵێ ئەوانەی هەڵگرانی ماستەر و دکتۆرا کەلە زانکۆیەکی بڕواپێکراوی دەرەوەی وڵات خزمەتیان کردووە، ئێ کاکە لە هەموو دونیایا حقوق بەرامبەر واجباتە، من حقوقی چی بدەم بە تۆ کە تۆ واجباتت لە وڵاتی منداجێ بەجێ نەکردووە، تۆ خزمەتی میللەتی منت نەکردووە، من بۆ خانەنیشینیت بۆ حساب بکەم؟، وەزیر ڕاست دەکات بۆ تەرقیم و ئەوانە حەقیەتی، بەلأم کە خەڵك دەبێ 20 سالّ و 30 سالّ لەوێ خزمەتی کردبێت خزمەتی وڵاتی منی نەکردبێت و گەنجی منی پێ نەگەیاندبێت، من خانەنیشینی و پارەی زیادی چی بدەمێ ؟ سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

كاك جلال فەرموو.

بەڕێز جلال علی عبدالله:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بۆ ئیزافەی قسەکانی كاك بورهان کەسێ 20 سالّ خزمەتی لە دەرەوەی وڵات هەبێ، بە تەئکید لەوێ خانەنیشین بووەو دێتەوە ئێرەش ئیش ئەکا، ئەوە یەك، دوو/ ئەمەی کە ناونراوە لە وەزارەتی خوێندنی بالأ هەیە و مەسەلە مەعاش و موخەسەساتە، ئەگەر بڕیار بدەین ئەمە ڕەئی خۆمە سووریشم لەسەری، بڕیار بدەین ماستەر و دکتۆرای هەیە، ئیمتیازات و موخەسەساتی وەکو خوێندنی بالأ بێ، سبەینێ هەرچی حقوقیی دائیرەکانی دیکە هەیە دەڵێن ئەو ئیمتیازات و سەلاحیەتەم هەیە و موخەسەساتەم هەیە، هەرچی موهەندسی زراعی هەیە لەدەوری خوێندنی بالأ هەیە داوا دەکات، هەموو خاوەن شەهادەکانی دیکەش، لەبەرئەوە بەڕاستی حەقە وردتر ئەو بڕگەیەی کە وتیان ئەو ماددەیە جیا بکرێتەوە، چونکە بەڕاستی وەکو بڵێی خارج خزمەتی هەیە و بۆی حساب دەکەم یان ئەو کەسانەی پێشمەرگە بوون بیست ساڵە

سیوەیل خان 20 ساڵە ئێمە حکومەتین و خەڵك تەعین دەکەین و ملیۆنێك و سێ سەد هەزار مەعاش خۆرمان هەیە و گوایە ئەم خەڵکانە لە کوێ بوون؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستی دا سەبارەت بەم ماددەیە بە شێوەیەکی گشتی تریش بۆ یاسایەکە موستەڵحێك هەیە بۆ هەڵگرانی بڕوانامە بە تایبەتی بڕوانامەی دکتۆراو ماجستێر، دەستەواژەیەکی تر بەدوای دا دێت هاوشێوەکانیان، ئێستا هەرێمی کوردستان لەڕووی زانستیەوە بەڕووی زانکۆکانی جیهانداکراوەتەوە لەڕاستی دا، هەندێك هەڵگرانی خاوەن بڕوانامە هەن بەناو ناوترێن، هەڵگری بڕوانامەی دکتۆرایە یان ماجستێرە، بەڵام کاتێك لێژنەیەکی زانستی لە وەزارەتی خوێندنی باڵا یان هەر موئەسەسەیەکی تەعلیمی تر تەعدیلی ئەو شەهادەیە دەکات هاوشێوەی دکتۆرایە یان هاوشێوەی ماجستێرە، بۆ لەقەبی عیلمی یان بۆ هەر ئیمتیازاتێکی تری بەتایبەتی من تەرکیزم لەسەر ئیمتیازی مەعنەویە لەڕووی عیلمیەوە و بۆ ئەم یاسایەش تەرکیزە لەسەر ئیهتمام دان بە گەشە کردنی زانستی لەڕووی لێکۆڵینەوە و توێژینەوەوە، بۆ یاساکە ئەم دەستەواژەیە لەبەرچاو بگیردرێت، چونکە هەندێك خەڵکمان هەن لە ساڵی 70 هکان و 60 هکانەوە ڕۆیشتوونەتە دەرەوە، لە زانکۆکان و ناوەندە ئەکادیمیەکانی دنیا خوێندوویانە و شەهادەکانیان بزەبت ناوی دکتۆرا نیە، ماجستێر نیە، بەڵکو وەکو بڕوانامەیەکە دبلۆمی یەکە و دووە و هەر بڕوانامەیەکی ترە کە تەعدیل دەکرێتەوە هاوشێوەی ئەوەیە و بۆ ئەوەی ئەوانیش لەو چوارچێوەیە بێ بەش نەبن و سوپاستان دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر کاك سالار ئەوانەی کە دێنەوە، هەر شەهادەیەکی هێناوەتەوە پێشی بچێتە وەزیفەکەی دەبێ تەعادولی شەهادەکەیان بکەن، ئەگەر تەعادولی شەهادەکەیان نەکردبێ چۆنە؟؟ ناکرێ دەبێ تەعادولی شەهادەکە بکرێ، کە تەعادولی نەکەی دیارە ئنەیەك لەسەر شەهادەکەی هەیە، کاك سالار فەرموو.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆچوونەکەی جەنابتان دروستە، بەڵام بێ گومان لەڕووی قانونیەوە لەوانەیە ئەو کەسانە تووشی ئەشکال ببن یان بێ بەری بن، لەخۆوە نیە یاسای خزمەتی جامعی پەرلەمانی عیراق ژمارە 23 ی ساڵی 2008 لەگەڵ ناوهێنانی بڕوانامەی دکتۆرا و ماستەر ئەو دەستەواژەی دوای ئەوانیشی بەکارهێناوە و سوپاستان دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

كاك نەژاد فەرموو.

بەڕێز نەژاد عزیز سورمێ:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش لەگەڵ ڕەئیەکەی جەنابی وەزیرم بەڕاستی ئەوانەی کە لە دەرەوە بیل فیعل برادەرێکی تریش باسی کرد، کاك برهان بوو، ئێ باشی کرد، بەڕاستی ئەوانە خزمەتی وڵاتی تر دەکەن، لە هەموو وڵاتێك وایە، کابرایەك خزمەتی وڵاتێکی تر بکات بۆ خانەنیشنی بکەم؟، یەعنی ئەوە حەقیقەتێکە، ئەوەی کاك جلال وتی بەڕاستی کە تەرحی کرد من بە تەواوی لەگەڵی دامە، ئەوەی کە باس دەکرێت لۆد لەسەر وەزارەتی خوێندنی باڵا هەیە، هەموو مەوزوعەکە موخەسەسات و ئەوانەیە، ئەو لۆدە نامێنێ پاش دەرچوونی ئەو بڕیارە یان ئەو قانونە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن حسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی من هەر دوێنێش قسەم کردو سەرتاسەری لەگەڵ ئەم پرۆژە نیمە، هەمووی ڕەد دەکەمەوە لەسەرەوە تا خوارەوە، چونکە ئەگەر ئێمە پێویستیمان پێیە هەندێك هەنە لەناو هەرێمی کوردستان مەغدورن و با ئێمە بڕیارێك دەربکەین لە پەرلەمان بۆ وەزارەتی خوێندنی باڵا کە ئەم کەسانە لە وەزارەتی پەروەردە یان لە جێگایەکی تر حسابی وەکو ماف و ئیمتیازاتی پێ بدرێت وەکو ئەوانی تر، بەڵام وەکو پلەی زانستی هەر من دوێنێش گوتم ئێستاش دەڵێمەوە و هەر لە سەر ئەم ڕەئیە موسیڕم، جەریمەیەکی زانستیە ئێمە دەیکەین، کەسێك لە دەرەوەی خوێندنی باڵا ئیش بکات و لێرەش پلەیەکی زانستی پێ بدەین و بیکەنە یاریدەردەری مامۆستا و یاریدەردەری جامعە و یاریدەدەری پرۆفیسۆر و نازانم چی ئەمە هەر جەریمەیە، بەڕاستی بە نیسبەتی ماددەی سێیەم ئەوەی کە دەڵێت لە هەڵگرانی ماستەر کاك برهانیش ئیشارەتی پێیدا، ئەو برایە لە دەرەوە دکتۆرای هێناوە سەرچاوم، کوردە شانازی پێ دەکەین لەوانەیە بە کوردیش زۆرجار لە ناو جامیعە قسەی کردبێت ناوی کوردی گەیاندبێتە خەڵك و خزمەتێکی کوردی کردبێت، بەڵام ئێمەلە ساڵی 1992 و 1993 پێویستمان بە مامۆستا بوو بە ماستەر بوو لە عەرەبەکان دەمانهێنا زەویمان پێ دەدا و خانوو و مەعاشێکی باشمان پێ دەدا بەس بۆمان دوو قسە و دوو دەرس بڵێتەوە لە جامعە و لە زانکۆیەك لە سلێمانی و هەولێر و دهۆك ئەوان لە کوێ بوون؟ کەچی بۆ ئەو مامۆستایە نەدەهاتە ئێرە کە هەموو شتێکمان پێی دەدا و ئێستاش ئیمتیازاتی باشتر و پلەی باشتر و پێ دەدا و لەوانەیە باشترین ئیشی خزمەتی خەڵکی خۆی بکردبا زیاتری هەیە، بۆ ئەو برایە لەوێ پیر ببێ و ببێتە هەشتا ساڵ و حەفتا ساڵی کە ناتوانێ لەوێ دەرس بڵێتەوە بێتەوە ئێرە ئێمە دووبارە تەقاعودی بکەین، ئەوە چیە هەر بە ڕەحممان ئیش کردووە، بە باوەڕێمان ئیش کردووە، لەبەرئەوە وەزعی ئەوهایە،

ئەمە قەت نابێ دەبێ بە یاسا ئیش بکەین، دەبێ لەمەودوا یاسا سەروەر بێ و یاسا ڕێنماییمان پێ بدات، بە نیسبەتی بڕگەی 2 کە دەڵێ ئەوانەی لەسەردەمی ڕژێم ڕێگەی پێ نەدابێ، ئەگەر یەکێك هەبێ ئەوە زۆر موستەحەقە، بەڵام من باوەڕم نیە ئێستا مابێ وەکو سیوەیل خان وتی بیست ساڵە هەموو کەسێك مافی خۆی وەرگرتووە و هەموو کەسێك و هەرکەسێکی پێویست بوو بێت ئێمە پێویستیمان پێ بووە ئەو کاتە، یەعنی بیست ساڵە پێویستیمان پێ بوو لە کوێ بوو، لە کوێ خۆی شاردووەتەوە تا ئێستا؟ بۆ نەهاتووە ببێتە مامۆستا و بچێتە جامعە؟، یان یێ پێشمەرگە دیسا مافێکی زیاتر لە جێگەیەکی تر پێدراوە و حەقێکی خۆیەتی و ئەوەی لە پێشمەرگایەتی بووە بە خزمەت بۆی حساب کراوە و دووجار لێرە مافی دەخورێ من لەگەڵ ئەوەش نیمە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

تارا خان فەرموو.

بەڕێز تارا عبدالرزاق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕاستی من دوو شت دەمەوێ ئاماژە پێ بکەم، یەکەم شت ئەم زەرورەتەی کەوا هەموومان بە پەرۆشیەوە بۆ چەند حاڵەتێکی کە بووە بڵێین پێشێلکاریەك بۆ ئەو کەسانەی کە خاوەنی شەهادەن و ئەژماری ئەو لەقەبە علمیەیان بۆ نەکراوە، لە نێوان ئەوە، دووەم شت، ئەو کەسەی کە لە ئینتفازەوە و 21 ساڵە کە دکتۆراکەشی تەواو کردووە بۆ نموونە 25 ساڵ بووە، واتە تەقریبی 50 ساڵە ئەسڵەن خۆی، ئەبێ چی بێت ئەم تەقاعودیەی کە ئینتزاری بکات و چ ساڵانێکە کە بۆی حساب دەکرێت؟ من نازانم لێرە جەنابی وەزیر شەرحی ئەوەی کرد کە ئێمە وەکو ئەوانەی لە دەرەوە ژیاون و دێنەوە ناو وڵات ئێمە حسابی ناکەین ساڵانی خزمەتیان، هەروەکو بەڕێزیشی فەرمووی، لیجانی تایبەت هەیە بۆ تەعادولی شەهادەکان، ئەو کەسەی کە چووەتە دەرەوە هەموو کەسێك بۆ ستیك خواردن نەچووەتە دەرەوە، مومکینە زۆر جار هەیە لە ڕاکردنی حزبی بەعس چووەتە ئەوێ و وای لێ هاتووە لەوێ شەهادەکەی خۆی وەرگرێت و ئەمجارە بێتەوە لە وڵاتەکەی خزمەت بکات، ئێمە ئێستا زۆر لە بەغداوە عەرەبەکان هاتوون لێرە جامعەکانیان گرتووە و هەموو ئیمتیازاتییێکیان دەدەینێ، ئەی ئەگەر کوردەکەی خۆمان چووەتە دەرەوە و دێتەوە بەس بە مەرجێك خزمەت بکاتەوە لێرە تیای مابێ عمرەکەی، چونکە ئەگەر لە ئینتفازەوە ڕۆیشت بێت ئەسڵەن عمرەکەی خۆی 65 ساڵ تەقاعود دەبێ، واتە دانانی لەقەبەکە من حەزدەکەم چ ڕێنماییەك هەیە بۆ ئەو کەسانە و بۆ تەعادولی شەهادات دەکرێت وا ئیقتراح دەکەم ئەوانەی کە لە تەنمیەی بەشەری ئیش دەکەن و لە دەرێ ئەزموونێکی جوانیان هەیە با ئێمە فۆبیامان نەبێ یانیش وەکو هەر کەسێك چووە دەرەوە، یەعنی حەز ناکات لەناو وڵات دا بژی با ئێمە عیلمەکەی بکڕینەوە، با ئەو ئەزموونەی کە کردوویەتی بکەین لە کوردی خۆمان دا با زیاتر تەتویری پێ بکەین، ئەوانەی لە تەنمیەی بەشەری ئیش دەکەن، لە تەعادولی شەهادات هەژمار بکرێت هەتا ئەگەر ئەزموونی دە ساڵیان هەیە لەوێ بێتەوە ئێرە وەکو یارمەتی

دانێ بۆ ئەوەی بێت لێرە ئیستفادەی لێ بکرێ و خراپ نیە ئەگەر ئەو تەوەرە جێگای خۆی بکاتەوە من پێم باشە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کاك د.بشیر فەرموو.

بەڕێز د.بشیر خلیل:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وێڕای پشتیگیریم لە ڕاپۆرتەکەی لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا، پشتگیری لە ڕایەکەی کاك د.سەروەر دەکەم، بەڕاستی ئەوانەی کەلە دەرەوە دێنەوە و خاوەن بڕوانامەن تەنها بۆ ئەو کەسانە بێت کە بە هۆی سیاسیەوە تا ئێستا نەیانتوانیوە مافەکانی خۆیان وەربگرن، تەنها ئەوان بێت ئەوانی تر نەبێ و تەنها بۆ خانەنیشینیش بێت لەگەڵ حساب کردنی شەهادەکانیان، جەنابی وەزیر ئاماژەی بەوەدا کە بۆ قبوڵ کردن و پێدانی ماف بەوانە پێویستە ئەو بڕوانامەیەی کە دێننەوە لە زانکۆیەکی باوەڕ پێکراو بێت، معیار چیە بۆ ئەو زانکۆیەی کە باوەڕپێکراوە، ئەمە وشەیەکی مەتاتیە، ئێمە لە زانست دا لە وەزارەتی خوێندنی باڵا دوو معیار هەیە، بەڵام بەداخەوە هەندێ جار کار بەو دوو معیارەش ناکرێ، معیاری یەکەم ئەوەیە (گایرێك) هەیە معیارێك دەلیلی یونسکۆیە کە ناوی جامعاتەکانی تیایە ئەوانەی کە موعتەرەفن، یانیش ئەوەی کە عزو و ئەندام بێت لە ئیتحادی جامعاتی عالەمی، ئەویش بەم شێوەیە، بەڵام جاری واهەیە، جامعە هەیە لەم دووانەش ناوی هەیە و لە ڕیزبەندی پێشەوەی کاك سالاریش باسی کرد، بەڵام لە وەزارەتی خوێندنی باڵا بە زانکۆی لاواز ئەژمار دەکرێت و مافی ئەوانە دەفەوتێ کە لەوێ بڕوانامە دێننەوە، بەڵگەشم لەسەر ئەوە ئەوەیە کە پێش یەکگرتنی ئیدارەکەی هەولێر و سلێمانی هەندێك بڕوانامە لە سلێمانی تەعدیل کران، هەندێك لە هەولێر تەعدیل کران، کە یەکیان گرتەوە ئەوانەی کە لە سلێمانی تەعدیل کرابن بە نەفسی ڕێنمایی ئێرە نەبوون، ڕێنماییەکان جیاواز بوون، بەڵام ئەمە هەموویان باوەڕیان پێ کرا و حساب کران، کە ئێستا بەعزێك لەوان نایەتەوە، کەواتە نیوەیان باوەڕپێکران و نیوەشیان تەعدیل نەکراونەتەوە، ئەمە بەڕاستی غوبنێکی زۆرە، بۆیە من پشتگیری لەوە دەکەم کە ڕێنمایی تازە دەربچێت بە سیستمێکی تازە ئەمانە هەمووی چارەسەر بکرێ و ئەو شتە وا نەمێنێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کاك حەمە سعید فەرموو.

بەڕێز حەمە سعید حەمە علی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دەست خۆشی دەکەم بۆ زیاد کردنی ئەم ماددەیە، من پێموایە ئەم ماددەیە بکرێ بە دوو بڕگە، بڕگەی یەکەم ئەژمارکردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی ماستەر و دکتۆرا کە لە زانکۆیەکی باوەڕپێکراو دەرەوەی وڵات خزمەتیان کردووە، ئەوە بڕگەی یەکەم بێ، بڕگەی دووەم/ ڕاژەی خزمەتی ئەم کەسانەی خوارەوە لە دەرەوە وەزارەتی خوێندنی باڵا ڕاژەی زانکۆیی ئەژمار دەکرێ بە مەبەستی خوێندنی باڵا، ئەو کاتە ببێ بە باڵا هەڵگرانی ماستەر و دکتۆرا لەسەردەمی ڕژێم بێ بەش کراون، گوایە کەسێك 87 تەخەروجی کردووە، بێ بەش کراوە، دوایی لە 94 و 96 کراوە بە زانکۆ ئەو فەترەیەی یەعنی لەڕۆژی دەرچوونەکەی تا ڕۆژی ئەوەی کە ئەبێ بە مامۆستای زانکۆ لە هەرێم دا ڕۆژێ چوار، پێنج ساڵێکی ئەو پێنج ساڵەی بۆ ئەژمار بکرێ مەبەستەکە ئەوەیە، مەبەستەکە ئەوە نیە، سیوەیل خان باسی کرد، کە کەسێك نیە تەعین نەبووە، ڕاستە هەمووی لەوە دەچێ ببێتە مامۆستا، تەخەروجەکەی چەند ساڵێکی فەوتاوە، ماوەی فەوتاوە، موعالەجەی دەکەین، خاڵێکی تر هەڵگرانی ماستەر و دکتۆرا کە خزمەتی پێشمەرگە و زیندانی سیاسی و هاوشێوەکانیان ئەوە بەمەرجێك کە مەرجێکی تیا بێ یەعنی زەرەمەند بێ خزمەتەکەی، مەسەلەن وەکو وتیان پێشمەرگە ئەوەی کاك برهان وتی دوو ساڵی بۆ خزمەتی ئێرە ئێستا بە یەك ساڵ بە مەرجێك زەرەمەند نەبن لە ئەژمارکردنی خزمەتەکەی، ئەوە چارەسەرێکی بکەن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

عظیمة خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس قسەکانی من کرا، و پشتگیری قسەکانی (سیوەیل) خان و کاك (برهان) دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامان، ئێمە بۆیە ئەو ماددەیەمان داناوە، لەبەر ئەوەی خەلەلێك هەیە، بە پێی یاسای خدمەی جامیعی لەماددەی (12) دا لە یەکەمیاندا ئەڵێ (ئەبێ ئەو کەسەی سوود مەندبێ لەو یاسایەی تەقاعودە دەبێ کە خدمەی جامیعی هەبێ، کەمتر نەبی لە (25) ساڵ تەمەنی)، من ئەیهێنمەوە بەر چاوتان، مامۆستامان هەیە ماجستێری هەیە، دکتۆراشی هەیە، کاتی خۆی نەفی کرا بۆ سەماوە و بۆ جنوب، نەیانهێشت بە ماجستێرەکەی، بە دکتۆراکەی، بتوانێ تەعین بێت لە وەزارەتی خوێندنی باڵا، دوای ڕاپەڕین هاتۆتەوە بۆ هەرێمی کوردستان هەتاکو بزانێ چی بەسەر هاتووە، کە وەختێك گەیشتۆتە ئەوەی بێتەوە ئێرە (10)، ساڵە تەعین بووە لە جامیعەی سلێمانی، ئەم کابرایە کاتی خۆی مەحروم کراوە لەوەی بچێتە زانکۆ دەرس بڵێتەوە، لەبەر ئەسبابی سیاسی، لەبەر کورد بوون، ئێستاش تەقریبەن (10) ساڵە لە زانکۆ

دەرس ئەڵێتەوە و مەحرومیشە، و ئەو فەترەی کە نەفی کراوە بۆ ئەوێ لە دائیرەیەکی ئیعتیادیدا دانراوە لەوێ، (10) ساڵە هاتۆتەووە، و عومریشی گەورە بووە، لەبەر ئەسبابی سیاسیش نەیانهێشتووە دەرس بڵێتەوە، ماجستێر و دکتۆراشی هەبووە، باشە ئەمیش لە یاساکەدا ئەڵێ (25) ساڵی فیعلی، یەعنی ئەبێ (25) سالّ لە زانکۆدا دەرسی وتبێتەوە، ئەمە چۆن چارەسەر ئەکەین ئەگەر بە نەصی قانونی چارەسەر نەکرێ؟ ئەگەر نەڵێین ئێمە حاڵەتێکی تایبەتمان هەبووە لە ولاّتەکەماندا، کاتێك کە یاسا دائەنێی دەبێ بگونجێ لەگەڵ ئەو حاڵەتە تایبەتیە، و موعالەجەی هەموو ئەو حاڵەتانە بکات، هاوولاّتیە، مافی خۆیەتی، ئێمە نالّێین کەسێك (80) سالّ عومریەتی لەدەرەوەی ولاّت دەرسی وتۆتەوە، تەقاعودە لەوێ، هیچ پێویستی بە تەقاعودی ئەم ولاّتە نیە، لەوێ بە مەعاشی باشن کە عومری (80) سالّ بێت بە مەعاشی باشیش تەقاعود دەبێت، خۆ وەکو ئەو پارەی ئێرە نیە، ئێمە باسی ئەوە ناکەین، بەڵام باسی خەڵکانێك ئەکەین ئەوانە سەروەتن بۆ ولاّتی ئێمە، دەبێ تەشجیعیان بکەین بە هەموو شێوەیەك بۆ گەڕانەوە، ئەگەر (5) سالّ لە ولاّتێکی دەرەوە دەرسی وتۆتەوە عیلمی زیاد کردووە، تەرقیەی کردووە، ئێستا ئێمە سوودی لێ ئەبینین لە زانکۆکانی خۆماندا، بۆ ئەو (5)، (6) ساڵە، بۆ ئەو (10) ساڵە، بۆی حیساب بکەین بڵێین ئەگەر سبەی ڕۆژێ تەقاعود بوو بە مەعاشێك کە کەرامەتی بپارێزرێ، ئێمە لێرە ئەنواع تەعلیقی لێ بدەین، ئێمە یاسا دا ئەنێین بۆ موعالەجە کردنی ئەو حاڵەتانەی کە ئێمە ئەزانین وەکو لیژنەی پەروەردە نەقصی تێدایە لەناو قانونەکانی ئێمە، و لەگەڵ وەزع و واقیعی ئێمەشدا ئەبێ بگونجێ، و زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عمر.

بەڕێز د.عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لە ڕاستی دا ئەم پێشنیارەی ئێمە بۆ زیاد کردنی ئەم ماددەیە، لە ئەنجامی کۆمەڵێك حاڵەتی واقیعی و داواکاری ئەوتۆ بوو کە ئێمە ئەو داواکاریانەمان بینی، بە فیعلی هەیە لە هەرێمی کوردستان، لەگەڵ ئەو مامۆستا بەرێزانە کۆبوونەوە، یاسای خزمەتی زانکۆیی کە لە پەرلەمانی عێراقی دەرچووە و لێرە ئیشی پێ دەکرێت، هەر مامۆستایەکی بەرێزی زانکۆ ئەگەر (25) سالّ خزمەتی لەناو زانکۆ نەبێت، خانەنشین ناکرێ، بۆ نموونە، بەرێزێك تەمەنی (25) ساڵە، (20) سالّ خزمەتی پێشمەرگایەتی هەیە ئەوە (45) سالّ، خزمەتەکەشی بۆ حیساب کراوە بۆ مووچە و سەر مووچە، (20) سالّ خزمەتی زانکۆیشی هەیە دەبێتە (65) سالّ، تەمەنی دەگاتە تەمەنی تەقاعودی، بەڵام چونکە خزمەتی زانکۆیی (25) سالّ نیە تەقاعود ناکرێت، سەیرکە ئیشکالیەتە قانونیەکە لەکوێدایە؟ بەڵام ئەگەر بڵێین بە مەبەستی خانەنشینی بۆ ئەوەی ئەو خزمەتەی بۆ حیساب بکرێ، ئەوە ئەوکات تەقاعود دەبێ، لە لایەك تەمەنی دەگاتە تەمەنی تەقاعودی، بەڵام لە لایەکەوە چونکە خزمەتی زانکۆیی کەمترە لە (25) سالّ تەقاعود ناکرێ، تەقاعود ناکرێ بە مامۆستای زانکۆ بەو حەق و ئیمتیازاتەی کە هەیەتی، ئەگەر

لەگەڵ ئەو بەڕێزانە دانیشین یەك موعاناتی گەورەیان هەیە، بۆیە ئەم یاسایە (2) ساڵ لەمەو پێش پێشکەش کراوە و ڕاپۆرتیشمان لەسەر ئامادە کردووە، دوای ئەوە ئێمە چیمان کرد؟ بەڕێزان ئاگایان لێیە، لەگەڵ لیژنەی تەعلیمی عالی لە پەرلەمانی عێراق کۆبوونەوە، ئەم بۆچوونەمان دا بەئەوان، چونکە ئەوان لە پەرلەمانی عێراقی پرۆژەیەکیان هەبوو بۆ تەعدیل کردنی قانونی خزمەتی زانکۆیی، ئەوان تەعدیلیان کردووە بە صیغەیەکی زۆر باشیش، ئێمە ڕاپۆرتیشمان لەسەر ئامادە کردووە بۆ ئەوەی لێرە جێ بەجێ بکرێت، ئەوان عیلاجەکەیان بەم شێوەیە کردووە، ئەگەر مامۆستایەکی بەڕێزی زانکۆ تەمەنی گەیشتبێتە تەمەنی تەقاعودی، و خزمەتی زانکۆیی تەنها (10) ساڵ بێت، ئەوە تەقاعود دەبێ، بۆیە ئەگەر ئێمە ئەم ماددەیەمان دووبارە دارشتەوە لە جیاتی ئەم صیغەیەی کە ئێستا هاتووە ئەم صیغەیە داخیل بکەین، هەموو ئیشکالیەتەکان چارەسەر دەبێت، ئەوان (25) ساڵ خزمەتی فیعلی زانکۆیان دوای ئەوەی کە قانونەکەیان تەعدیل کردووە، کردوویانەتە (10) ساڵ، بۆیە لەوێ چارەسەر کراوە، و دەکرێ ئێمە سوود لەو پێشنیارانەی ئەوان وەربگرین، کە ئەمە صیاغەمان کردەووە بەم شێوەیە صیاغەی بکەین، هەموو حاڵەتەکان چارەسەر دەبن، ئەو مامۆستا بەڕێزانەی کە لە دەرەوە خزمەت دەکەن، بەڕێزان ئێمە هەندێك نموونەی زیندوومان هەیە لە هەرێمی کوردستان، کە ئەگەر زەروور بێت ناوەکانیان دەخوێنینەوە، ئەگەرنا حەزناکەین ناویان بهێنین، مامۆستا بووە، لە یەکێك لە زانکۆکانی ولاتانی عەرەبی، یان لە زانکۆکانی مەسەلەن دەرەوە، چووە خزمەتی کردووە، خزمەتی مێژووی کوردی کردووە، خزمەتی زمان و ئەدەبی کوردی کردووە، (10) ساڵ لەو زانکۆیە خزمەتی کردووە، بەڵام خزمەتەکەی پەیوەندی بە گەل و نیشتیمانەکەی خۆیەوە هەبووە، ئەگەر دێتەوە ئێرە ببێت بە مامۆستای زانکۆ لە زانکۆیەکی دانپێنراوی ئەو تۆ کە هەموومان دەزانین، بۆ ئەو (10) ساڵە خزمەتەی لەوێ ناوی بە خزمەت حیساب بکرێ؟ نموونەی زیندوومان لە لایە کە ئەم حاڵەتەشمان هەیە لە ڕاستی دا، ئەدی ئەم (10) ساڵ خزمەتەی بۆ کوێ چوو؟ چۆن سوودی لێ وەربگرێت؟ ئەمە لە لایەك، لە لایەکی ترەوە ڕەنگە ئەو مەجالەی کە ئەو لە بواری زانستی خزمەتی تێدا کردووە بواریك بێت پەیوەندی بە بواریکی عیلمیەوە هەبێت کە هەموومان پێویستیمان پێی هەبێت، مامۆستایەکی کورد هەیە لە یەکێك لە زانکۆکانی ئەڵمانیا ئیبداعی کردووە لە ئیکتیشاف کردنی دۆمبەلاندا، کە بێتەوە لێرە خزمەت بکات ئەو خزمەتەی زانکۆیەی کە لەوێ هەیەتی بۆ لێرە بۆی حیساب ناکرێ؟ بۆیە ئێمە هەر سوورین لەسەر ئەوەی کە پێشنیارمان کردووە، بە زەروریش دەزانین ڕۆڵی ئەم ڕوون کردنەوانەش، بەڵام بە دڵنیایشەوە بیروبۆچوونەکانی ئێوە لەکاتی صیاغەدا خزمەت بە دەوڵەمەند کردنی ئەم ماددەیە دەکا و لەگەڵ ڕێزماندا.

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان:

دەزانن عیلم عیلمە، عیلاقەی بە پێشمەرگایەتیەوە نیە، ئەوەی بۆتە پێشمەرگە، شەرەفی پێشمەرگایەتی خۆی هەڵبژاردووە، نابێ بڵێ من بوومەتە پێشمەرگە و ئەبێ لە بوارە عیلمیەکەش بۆم حیساب بکرێ بەڕاستی، یەعنی کاکە ئەوە لە مستەوای عیلمی دادەبەزێنێ ئەوە، بەهەرحاڵ دوای خۆتان قرار لەسەر

مەسەلەکان بدەن، بەڵام نابێ مەسەلەی عیلم تێکەڵاوی هەندێك مەسائیلی پێشمەرگایەتی و مەسائیلی تری وەکو زیندان و ئەو شتانە بکرێت بەڕاستی، بۆ خانەنشینی قەیناکە، بەڵام بۆ عیلمی ئەبێ دەرەجە عیلمیەکەشی پێ بدرێ ئەوە (10) ساڵ پێشمەرگە بووە، نازانم ئەوە لە ڕووی عیلمیەوە چۆن تەعاملی بکەین بەڕاستی، خانەنشینیەکەی بدەنێ قەیناکە، بەڵام بۆ تەرقیە عیلمیەکە نابێ ئاخر، فەرموو سۆزان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەمان وتووە بۆ تەرقیە، زۆر بە ڕوون و ئاشکرا وتوومانە ڕاژەی خزمەتی ئەم کەسانە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا بە ڕاژەی زانکۆیی هەژمار دەکرێ بە مەبەستی خانەنشینی، زۆر وازحە، یەعنی نەمانوتووە لە ڕێگەی عیلمەوە ئێمە بتوانین یان لە ڕووی زانستیەوە ئێمە هینی بکەین، نەخێر، تەنها بۆ مەبەستی خانەنشینی وتوومانە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو رۆژان خان.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری لە ماددەکە ئەکەین، بەڵام بە شێوەیەك دا بڕێڕێتەوە کە ڕەچاوی تێبینی ئەو ئەندامانە بکرێت، کە ڕوون بکرێتەوە بۆ چ مەبەستێك هەژمار کردنی ئەو سالانەی خزمەت بکرێتن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ئاراس.

بەڕێز د.ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای ئەو ڕوون کردنەوانە ئێمەش پشتگیری لە دەقی ئەو ماددەیە ئەکەین، و ئەو کێشەیە چەند جارێکیش ڕوو بە ڕووی ئێمە بۆتەوە، و ئەتوانم بڵێم لە 30٪ بۆ 40٪ مامۆستایانی زانکۆکانی هەرێمی کوردستان ئەو کێشەیان هەیە، بەس نازانم لێرە لە ڕووی یاساییەوە ئەکرێ ئەو ماددەیە لەم پڕۆژە یاسایە جێگای بکرێتەوە؟ یان ڕاوەستین تا یاسای تەعلیمی عالی ئەوەی بەغدا دەرئەچێت و ئێمە ئینفازی بکەین، ئەگەر هاتو ئێمە ئەوەمان ئینفاز کرد، ئێمە لەو کێشەیە نەجاتمان ئەبێت، ئەو دوو مەوزوعە تێکەڵاو ناکرێت، بەڵام ئەوەی کە باسیان کرد، چ بە هەموار کردن بێت لە یاسای خوێندنی باڵا، چ بە ئینفاز کردنی یاسای خوێندنی باڵای عێراق بێت، کە دەرئەچێت و زۆرجاریش ئێمە ئینفازی ئەکەین، ئەبێ ئەو کێشەیە چارسەر بکرێن کێشەیەکە وەکو وتم لە 30٪ بۆ لە 40٪ ی مامۆستایانی هەرێمی کوردستان تووشیان بووە، و لەکاتی تەقاعود بووندا بە پێی قانونی جامیعی تەقاعودی تەقاعود نابن، و سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.علی سعید محمد:وەزیری خوێندنی بالآ و توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە هەڵگرانی بڕوانامەی دکتۆرا و ماجستێر، کە پێشتر لەسەر میلاکی زانکۆی سلێمانی و صەلاحەدین بوون، و لەکاتی ڕژێمدا گواستراوەنەتەوە بۆ زانکۆکانی عێراق، یان دامودەزگاکانی عێراق، لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالآ، ئێمە پشتگیری لەوە دەکەین ئەو ڕاژەیان بۆ هەژمار کرێ، ڕاژەی خزمەتی زانکۆیی، بۆ نموونە (30) خانەنشینی، بەڵام ئەو بەڕێزانەی لە زانکۆکانی دەرەوەی عێراق خزمەتیان کردووە، ئێمە دەڵێین بۆیان هەژمار بکرێت بە مەبەستی بەرز کردنەووەی پلەی زانستی نەك خانەنشینی، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز اسماعیل-سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

ماددەی چوارەم:

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەلایەن لیژنەی پەروەردە پێشنیاری ماددە کرایە بە ڕیزبەندی ماددەی چوارەم.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبەر ئەوەی لە نەصی ماددەکە ئەو ماددەیە نیە، ئەوەی ڕاپۆرتەکە دەخوێنمەوە:

ماددەی چوارەم:

(ماموستایانی سەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە کە هەڵگری ماستەر و دکتۆران هەمان ماف و جیاوگی ماددیان دەبێت کە هاوشێوەکانیان لە وەزارەتی خوێنددنی بالآ و توێژینەوەی زانستی هەیانە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە ماددەکە دەکەین و هیچ تێبینیەکمان نیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز بایز تاڵەبانی-وەزیری دارایی و ئابووری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە ماددەکە ئەکەین لە چوارچێوەیەکی یاسایی کە لەگەڵ ڕێنمایەکانی خوێندنی بالاّ دا بگونجێ.

بەڕێز د.ارسلان بایز- سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ (هاوڕاز خۆشناو، صباح بەرزنجی، احمد وەرتی، سەروەر عبدالرحمن، جمال طاهر، شلێر محی الدین، بشیر خلیل، پەیمان عبدالکریم، ڕێباز فتاح، تارا ئەسعەدی، لانە احمد)

هاوڕاز شێخ احمد حمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە ئێمە پێشتر باسمان لەوە کرد جگە لە وەزارەتی خوێندنی بالاّ هەموو ئەوانەی تر بگرێتەوە، ئەو مامۆستایانە، یان ئەو پلە ماستێر و زانکۆیانەی کە لە دەرەوەی خوێندنی بالاّن، باسەکە وابوو، ئێستا ئەو ماددەی چوار تایبەت کرا بە وەزارەتی پەروەردە، لە ڕاستی دا هەمان پلەش کە تەدریسیش دەکەن لە وەزارەتی ئەوقاف هەیە، لە وەزارەتی تەندروستیش هەیە، لە وەزارەتەکانی تریش لەوانەیە هەبێت، لە وەزارەتی ناوخۆش لەوانەیە هەبێت، لەبەر ئەوە ئەمە تایبەت نەکرێ بە وەزارەتی پەروەردە، لەبەر ئەوە ئەم پلەو ئیمتیازاتانە با تایبەت نەکرێ بە وەزارەتی پەروەردە، کە تا ئێستاش خوێندنی بالاّ ئەم پلانەی هەیە، دواتر ئێستا ئەگەر بمانەوێ شتێك بکەین یەعنی هەمان کێشەمان جارێکی تر دروست کردەووە، وەزارەت بە وەزارەت ئێمە ئیشی بۆ ئەکەین، بەڕاستی هەموو ئەو پلانەی کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاّن پێویستە بیانگرێتەوە.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاك صباح فەرموو.

بەڕێزد.صباح محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا یەکێك لە ئامانجەکانی ئەم پڕۆژە یاسایە ئەوەیە کە ڕێز لە وانە بێژان بگیرێ ئەوانەی کەهەلگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆران لەهەر وەزارەتێك بێ، بەڵێ وەزارەتی پەروەردە زیاتر لە وەزارەتەکانی تر دوای وەزارەتی خوێندنی بالاّ پێویستی بەوە هەیە کە ئاوڕیان لێ بدرێتەوە، بەڵام لە وەزارەتی ئەوقاف، وەزارەتی تەندروستی، وەزارەتی ناوخۆ، یان وەزارەتەکانی دیکەش مومکینە کەسانێك هەبن بەهەمان مواسەفات وشایەستەی ئەوەیان هەبێ کە هەم پلەی زانستی، هەم ماف و ئیمتیازاتی شەهادەکانیان وەربگرن، بۆیە من پشتگیری لەوە دەکەم حەصر نەبێ لەوەزارەتی پەروەردە، وەزارەتی پەروەردە بە دەرەجەی یەکەم دەگەرێتەوە، چونکە قەدری موتەیەقەنە لەمەوزوعەکە، بەڵام وەزارەتەکانی

دیکەش دوایی داوا دەکەن لێمان هەمان حقوق و ئیمتیازاتی هەبێ وەکو لەشەهادەکانیاندا نووسراوە، ئەمەش تەئکیدی ئەوە دەکا (قم للمعلم وفیه تبجیلا - کاد المعلم ان یکون رسولا)، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاك احمد فەرموو.

بەڕێز د. احمد ابراهیم علی (وەرتی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منیش پشتیوانی لە ڕای هەردوو هاوکارانم د. صباح و هاوراز خان دەکەم، کە ئەو ماددەیە تایبەت نەکرێ تەنها بە مامۆستایانی سەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە، چونکە دوێنێ جەنابی وەزیر هەرخۆشی ئاماژەی دا کە ئێستا داواکاری وەزارەتی پەروەردەو وەزارەتی ئەوقافیان لایە کە داوای ئەوە دەکەن کە ئەو ماف و ئیمتیازانە بەهەمان شێوەی هاوشێوەکانیان لەوەزارەتی خوێندنی باڵا و تەوێژینەوەی زانستی بەوانیش بدرێ، بۆیە بەڕاستی من پێم باشە ماددەکە بەم شێوەیە بێ مامۆستایانی سەر بە میلاکی وەزارەتی پەروەردە و وەزارەتەکانی تر کە هەڵگری ماجستێر و دکتۆران هەمان ماف و جیاوکی مادیان هەبێت کە هاوشێوەکانیان لەوەزارەتی خوێندنی باڵا و تەوێژینەوەی زانستی هەیانە، چونکە ئێستا بە فیعلی وەزارەتی پەروەردە وە بەتایبەتی وەزارەتی ئەوقاف مامۆستایان هەیە، یەعنی هەڵگری بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆران دەرس دەڵێنەوە، ئیتر بۆچی ئێمە لەو مافانە بێ بەشیان بکەین؟ داوا دەکەم ئەوانیش بخرێنە ناو ماددەکە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

د. سەروەر فەرموو.

بەڕێز د. سەروەر عبدالرحمن عمر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پشتگیری تەواوی ئەو ماددەیە دەکەم کەوا بەڕاستی ماددەیەکی تایبەت بۆ مامۆستایانی سەر بەوەزارەتی پەروەردە هەبێت، لەبەر ئەم هۆکارانە:

یەك/ ئێمە دوو ڕۆژە گفتوگۆی ئەم پڕۆژە یاسایە دەکەین، بیانووی ڕەت کردنەوە ئەوەیە کە دەڵێن ڕەت بکرێتەوە تەنها یەك شتە ئەویش مەسەلەی حیسابکردنی پلەی زانستییە، چونکە ئەوانە لە چەمکی تەدریس نین، بەڵام خۆ مامۆستایانی وەزارەتی پەروەردە ئەم مەرجەشیان تێدایە، دەرس دەڵێنەوە، بەحس پێشکەش دەکەن، خزمەت دەکەن، تەدریس ئەمە خاڵێکیان، واتەجیان لەهەموو ئەوانی تر.

خاڵی دوو/ بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان، ئێمە بەیاسا پێشتر بەیاسایەك لەو پەرلەمانە دەرچووە ئەوانە ئەو مافەیان پێدراوە، زەحمەت نەبێ من دوێنێش ئەو پرسیارەم کرد لە بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان و لە جەنابی وەزیر و لە پەرلەمانتاران کەس نەبوو وەڵامم بداتەوە، ئەم یاسایە کە پێشکەش دەکرێ لەو پەرلەمانە

دەرچووە هۆکارەکەی چییە جێ بەجێ ناکرێ؟ من لە بەڕێزت دەپرسم، ئەوەتا لەیاسای ژمارە (17)ی ساڵی 2000 دا کەیاسای وەزارەتی پەروەردەیە بە دەقی سەریح لەماددەی چوارەم دا هاتووە دەڵێ هەڵگرانی بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرا ئەوانەی لە مەسلەکی تەدریس لەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە کار دەکەن، هەمان ماف و ئیمتیازاتێکی هاوشانەکانی خۆیان دەبێ کە لە زانکۆکان دا هەن، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان ئەمە لێرە یاسایە، لەوێشدا هاتووە جێ بەجێ ناکرێ، ئێمە کە هاتووین یاسایەك دەردەکەین لەو جۆرە من پشتگیری تەواوی هەروەکو ئەوەی پێشتریش بۆ جێ بەجێکردنی یاسا ماددەی تایبەتمان لەناو یاسادا دانابوو، ئەگەر بیانوو ئەوە بێت جەنابی وەزیر وەلاّمم بداتەوە بڵێ ئێمە هەموو ئیمتیازاتێکی مادی و بابەتی تریان پێدەدەین، بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان ئەم قسەیە قسەی وەزیری دارایی دەبێ پێمان بڵێ ئیمتیازتی مادی بەو کەسانە دەدەم لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا دان، ئەم قسەیە قسەی سەرۆکی حکومەت بێت، من پرسیار دەکەم چۆن بەڕێز وەزیری خوێندنی باڵا چ ئیمتیازێکی ماددی دی دەدات بە مامۆستایەك کە لەدەرەوەی وەزارەتەکەی خۆیەتی؟ یەك شت هەیە ئەو پێیبدا تەنها پلەی زانستییە، کە لە دەستەلاّتی ئەو دایە ئەو دەتوانێ پێیبدا ئەویش بە پێی یاسا، واتە لێرەدا من لەگەڵ ئەوەدام بەپێی ئەو یاسایەی کە هەیە وە جگە لەمە بەهەمان شێوە زۆرترین ژمارەی مامۆستا کە لە (1000) تێدەپەڕێ ئێستا هەزار و چەند مامۆستایە لە وەزارەتی خوێندنی باڵادا وە لەهەمان کات دواقسەم لەماددەی (27)ی دوا یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵای ناوەندی حکومەتی فیدراڵیش دا هاتووەکە یاسای ژمارە (22)ی ساڵی 2011 بە هەمان شێوە بەدەقی سەریح هەمان دان پێداندراوی هەیە، هەمان ماف و ئیمتیازاتە، ماف و ئیمتیازاتیش تەنها لە ماددی دا خۆی نابینێتەوە، مەعنەویشی تێدایە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

کاك جمال فەرموو.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بێت و سەیری عینوانی پڕۆژە بکەین یان ناونیشانی پڕۆژە، ئەمن وا دەبینم هێنانی ئەم ماددەیە شتێکی زیادە، ئیبداعی نییە، چونکە ئەم قانونە ئەوانە دەگرێتەوە لەخاریجی تەعلیم عالی ئیش دەکەن، بۆیە دەبینم ئەو ماددە پێویستە لابدرێت، هەر داعی نەکرێت، نابێ ئێمە خسوسیەت بەشوێنێك بدەین، چونکە ئێمە ئەگەر بێت و لەقەبی عیلمی بدەین راستە شەهادە هەیە، لەقەبی عیلمی هەیە، شەهادە موخەسەساتی خۆی هەیە، تەعامولی خۆی هەیە، لەقەبی عیلمیش تەعامولی خۆی هەیە، ئەگەر هاتو خاوەنی شەهادە بوو، لەقەبی عیلمیمان دایێ(ئۆلرێدی ئاند دایرێکتری) هەر ئیمتیازێکی ماددی بێ پاش پێدانی لەقەب ئەو ئیمتیازاتە ماددیانە وەردەگرن بۆ نموونە ئەتۆ مامۆستای یاریدەدەر بی، ئەگەر بێی مەحازەرە بڵێی ئەجری وانە، کرێی وانە گۆتن ئەوەندەیە، ئەگەر مامۆستا بی، ئەوەندەیە، ئەگەر مامۆستای یاریدەدەر بی، ئەوەندەیە، ئەگەر لەماجستێر تەدریس بکەی بەشێوەیەکی تر‌ە، بۆیە ئەمن

نابینم لێرە خسوسیەك بدەن بە وەزارەتی پەروەردە، وەزارەتەکانی تر ئیهمال بکات، چونکە ئەصڵی قانونەکە خاریجی تەعلیم عالییە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

شلێر خان فەرموو.

بەڕێز شلێر محی الدین صالح:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من بە تەواوی پشتگیری ئەو ماددەیە دەکەم، ماددەی چوارەم مامۆستایانی سەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە، چونکە ئێمە هەردەم هەوڵمان داوە پڕۆسەی پەروەردە بە پێش بێخین، یەك لە هۆکارەکانی پێش کەوتنی پڕۆسەی پەروەردە ئەوەیە بوونی مامۆستای بەتوانا و کارا، خاوەن بڕوانامەی بەرز، ئەو مامۆستایانەی کە لەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەردەن بڕوانامەی دکتۆرایان هەیە، بە فیعلی مومارەسەی تەدریس دەکەن، موهیم مومارەسەی تەدریس دەکەن، ئەگەر لەوەزارەتی تەعلیم عالی یان لە پەروەردە مومارەسەی میهنەکە دەکەن، بەفیعلی دەبنە هۆی پێشکەوتنی پڕۆسەی پەروەردە، ئەوە مافەکی ڕەوای خۆیانە بەبێ ئەوەی هیچ ئەو مافە وەربگرن، هەروەها ئەوە مانای ئەوە نییە ئەو ماددەیە ئەوانەی کە لەوەزارەتەکانی ترن و خاوەن بڕوانامە ئەوان بێ بەش دەبن، ئەوانیش مەسەلەن لە وەزارەتی پیشەسازی فەرمانبەرێك هەیە، خاوەنی بڕوانامەی دکتۆرایە، چەندەها توێژینەوە و داهێنانی هەیە لەپسپۆریەکەی خۆی، ئەو داهێنانەی بۆتە هۆی ئەوەی وەزارەتەکەی خۆی بە پێش بێخی ئەوە ببێتە پێوەرێك بۆی کەوا بتوانێ لەقەبی عیلمیش وەربگرێ، هەموو ماف و ئیمتیازیش وەربگرێ، بەڵام هەندێك هەنە مەسەلەن مودیر عامە، دکتۆرای هەیە لە فیزیا، بەڵام ئیشی کارگێڕی دەکا، ئەوە دەبێ ئیلا ئەویش توێژینەوەیەکی هەبێ کە ئەو هیچ لەپسپۆریەکەی خۆی هیچ توێژینەوەیەکی نەبێ یان هیچ پەیوەندی بەو دائیرەیە نەبێ کە ئەو دکتۆرایەی هەیە و سوودێکی لێ وەربگیرێ، بۆیە دەبێ پێوەرێك هەبێ بۆ ئەوانە، یەعنی جیاوازیەك هەبێ ئەو پێوەرە چۆن ئەو لەقەبەی پێبدرێ؟، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

د.بشیر فەرموو.

بەڕێز د. بشیر خلیل توفیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر تەماشای ئەو ماددەیە بکەین مەفهومی ئەو ماددەیە لە مەنتوقی ماددەی یەك و دوو دا هەیە، بۆیە پێویست ناکا وەزارەتێك بەتەنیا جیا بکرێتەوە لەوانی دیکە، چونکە ئەوەی لە وەزارەتی پەروەردە ئەنجام دەدرێ لەوانە وتنەوە لە وەزارەتەکانی دیکە هەیە، وەکو هاوکارانم فەرموویان لەوەزارەتی ئەوقاف هەیە، لەوەزارەتی کاروباری کۆمەڵایەتی هەیە، لەوەزارەتەکانی دیکە دا هەیە، بۆیە ئەو ئیمتیازاتانەی کەوا دەدرێ

به وانەی کە لە خاریجی وەزارەتی خوێندنی باڵان چ لە پەروەردە چ لە ئەوقافیش هەیە بیانگرێتەوە، بەتایبەت کە ئێمە سیستەمێکمان هەیە، سیستەمی وانە وتنەوە لە پەیمانگا زانستییەکان، ئەم سیستەمە لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەرچووە، مافی بەوان داوە کەوا ئەو مامۆستایانەی کەوا لە پەیمانگاکانی وەزارەتی ئەوقاف دەرس دەڵێنەوە هەمان ماف و ئیمتیازاتی مامۆستایەکانی وەزارەتی پەروەردەیان هەبێ، ئەگەر مامۆستایانی وەزارەتی پەروەردە هەمان مافیان هەبێ کەواتە ئەمانەش دیسان هەمان مافیان دەبێ، بۆیە داوا دەکەین یان ئەو ماددەیە لەگەڵ مادەی یەکەم تێکەڵ بکرێ یان ئەگەر مایەوە ئەوانی دیکە لە وەزارەتی ئەوقاف دان ئەوانیش شمول بکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

پەیمتن خان فەرموو.

بەڕێز پەیمان عبدالکریم عبدالقادر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وێڕای پشتگیری کردنی تەواوم بۆ ئەو ماددەیە، بەڵام پیشەی مامۆستایی تەنها، ئێمە بەر لەئێستا باسی ئەوەمان کرد کە هەموو هەڵگرانی بڕوانامە دەبێ ئەو مافانەیان پێبدرێ، سەر بەچ وەزارەتێك بن لەچ وەزارەتێك ئیش بکەن؟ بەڵام ئەگەر بێینە سەر پیشەی مامۆستایەتی تەنها ئەوە مەحسور نییە پیشەی مامۆستایی لەسەر وەزارەتی پەروەردە، چونکە ئێمە کۆمەڵێ قوتابخانە و پەیمانگامان هەیە، لە هەر یەك لەوەزارەتەکانی کاروباری کۆمەڵایەتی، ئەوقاف و کاروباری ئاینی، هەروەها وەزارەتی تەندروستی لێرە وەزارەتی ناوخۆ لەوانەیە لە داهاتوو دا پەیمانگا و قوتابخانەی تریشمان لە وەزارەتەکانی دیکە هەبێتن بەگوێرەی ئەو پسپۆریانەی کە هەرێمی کوردستان پێویستی دەبێ، بۆیە هەر یەك لە هەڵگری ئەو بڕوانامانە لە هەر وەزارەتێك ئەو کارانە ئەنجام بدەن، مافی خۆیانە کە ئەو مافانەیان بۆ دابین بکرێ، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

د. ڕێباز فەرموو.

بەڕێز ڕێباز فتاح محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم وایە ئەم ماددەیە تەنها تایبەتە بە ماف و ئیمتیازاتی مادیەوە، چونکە ئەگەر مەسەلەکە بەرز کردنەوەی پلەی زانستی و عیلمییەکە بێ پێشتر لەسەر بنەمای پێشنیارەکەی وەزیری خوێندنی باڵا ڕێککەوتین، لەسەر ئەوەی کە سیستەمێکی دیکە دروست بکەین، ئەو کێشەیە چارەسەر بکەین، بەڵام سەبارەت بە ماف و ئیمتیازات من پێم وانییە وەزارەتی پەروەردە لەوەزارەتێکی تر موهیم تر بێت تا ئێمە ئەو ئیمتیازاتانە بەوە بدەین، بەڵام بە وەزارەتێکی تری نەدەین، تەسەوڕ دەکەم مۆدێلەك لەناو پەرلەمان داهاتووە من لە لیژنەی تەندروستیم لەبەر ئەوەی کە خۆم دکتۆرم پڕۆژەیەك تەقدیم دەکەم لەبەر

بەرژەوەندی دکتۆرەکان، لەبەر ئەوەی یەکێکی تر مامۆستایە لەبەر مامۆستاکان، بەڵام ئەوە ئەبێ بەکۆی سیستەمەکە ئەگەر کێشەمان لەوەزارەتێك هەیە، ئەزمەمان لە شوێنێك دا هەیە، ئەمانەوێ ئەو ئەزمەیە چارەسەر بکەین، ئەوە کێشە نییە ئێمە ئیهتیمام بەو لایەنانە بدەین، بەڵام ئێمە کەممان نییە لە پۆلیس و ئاسایش دێین یاسایەك پێشکەش دەکەین بۆ ئەوەی ئیمتیازێکی زیاتری پێبدەین، کەممان نییە لەمامۆستا، خۆ ئێمە ئەزمەی مامۆستامان نییە تاوەکو ئێستا ئەم ئیمتیازاتە بە وەزارەتی تەربییە بدەین بە وەزارەتەکی دیکەی نەدەین، بەدەر لەوەش تەنها جەخت کردنەوە لە ماجستێر و دکتۆرا بۆ؟ خۆ تەنها ئەوە ماجستێر و دکتۆرا نییە کە غەدری لێکراوە لەوەزارەتی خوێندنی بالا ئیمتیازێکی زیاتری هەیە و شوێنێکی تری نییە، بەکالۆریۆسێکیش وایە، من بە کالۆریۆسێکم، دکتۆرم ئەگەر لەسەر وەزارەتی تەندروستی بم لە 45٪ شەهادە وەردەگرم، ئەگەر لەسەر وەزارەتی خوێندنی بالا بم لە 200٪ وەردەگرم، خۆ بەکالۆریۆسەکەش غەدری لێکراوە، یەعنی بۆچی تەنیا ئەمە حەصری بکەین لەوەی ئەگەر ماجستێر و دکتۆرا بێ ئیمتیازاتی هەیە لە خوێندنی بالا بەهەمان شێوە ئەبێ لە وەزارەتێکی تریش هەیبێ، بەڵام بەکالۆریۆسەکە نەیبێ؟ ئەگەر ئەمانەوێ چارەسەری بکەین دەبێ کۆی سیستەمەکە چارەسەربکەین نەك تەنها لەبەر ئەوەی تەنها کێشەی یەك شوێن هاتۆتە لای ئێمە بەس بیر لەچارەسەری ئەوە بکەینەوە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

تارا خان فەرموو.

بەڕێز تارا تحسین یاسین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕاستی ئەم هەڵگری شەهادەی ماجستێر و دکتۆرا لە زۆر ولاتان هەیە، ئەچێ لە سەرەتایی دەس دەڵێتەوە یان لە ناوەندی دەرس دەڵێتەوە موهیم شەهادەکەی وەرگرتووە و خزمەتەکەی بەشەهادەکەی دەکا، تەدریس زۆر فەرقی هەیە لەگەڵ شوێنی تر، لە هەر شوێنێکی تر ئەبێت ئەوە شتێکە وەکو ئیمتیازات وەکو تەدریس ماندووبوونی مامۆستایەکی زانکۆ یان مامۆستایەك لەهەر شوێنێك زۆر جیاوازە، لەبەر ئەوە بوونی ئەو فەقەرەیە و باسکردنی من نازانم لە ساڵی 2000 وەکو کاك سەروەر فەرمووی ئەمە وارید بوو، ئەصڵەن ئیمتیازاتەکان مەوجودە لە پەروەردە، نازانم بۆ لێرە دیسان باسکرایتەوە کە لە پەروەردە هەمان ئیمتیازاتی هەیە؟ من خۆم دیسانەوە دوێنێش وتمەوە سێ بڕوانامەم هەبووە لە ناوەندیش دەرسم گۆتیتەوە هەمان ئیمتیازاتی خوێندنی بالام وەرگرتووە، من نازانم ئێستا ئەگەر گۆڕنکاریەك بووە و وەستاندراوە لەشارێك وەستێندراوە بۆنموونە لەسلێمانی وەستێندراوە لە هەولێر نەوەستاوە لەوانەیە، حەز دەکەم دکتۆر بۆمان روون بکاتەوە، ئەگەر وەستاوە، لەوەزارەتی پەروەردە یان لە هەرشوێنێك لەدەرەوەی خوێندنی بالا ئیمتیازاتی ئەوانەی هەڵگری شەهادەکە با بگەڕێتەوە، خاڵە گرینگەکە ئەوەیە ئێمە دەمانەوێ لەم سێیەم خاڵە تەئکیدی لەسەر بکەینەوە، لەوەڵامی جەنابی وەزیر دەرئەکەوێ، چونکە

ئەوەی دەیزانم مەوجودە ئیمتیازات هەیە، چونکە تۆ کە شەهادەکەت وەردەگری لەگەڵتە ئیمتیازاتەکە لەهەر شوێنێ بێ، شەرت نییە تەنها لە خوێندنی باڵا بێ، حەزیش دەکەم ئاخر خاڵ هیچ ولاتێك لەگەڵ ولاتەکەی تر موقارەنە ناکرێ بەتایبەتی خوێندنی باڵا ئێمە دەزانین لە شوێنێکی وەکو ئەمەریکا لە هەر شوێنێك ئەصڵەن لەهەر شار و ولایەتێك شتێکی تایبەتی خۆی هەیە، کوردستانیش وەکو شوێنێك تایبەت مەندی خۆمان هەیە، با ئێمە بەو سیستەمە نوێیەی کە لێرە دا باسکرا ئەو شتانەی کە پێشێلکراوە بتوانین دەستە بەری بکەین لەرووبەکی یاساییەوە، سوپاس.

بەڕێز د. ارسلان بایز اسماعیل / سەرۆکی پەرلەمان:

لانا خان فەرموو.

بەڕێز لانا احمد چەلەبی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەبیعی ئەمن بەنیسبەت ئەو ماددەیە پشتگیری دەکەم، بەس لێرە پرسیارەکم هەیە لە بەڕێز وەزیری خوێندنی باڵا دەپرسم، پرسیارەکەشم ئەوەیە بەنیسبەت مامۆستای زانکۆ یەعنی تەفەروغی عیلمی هەیە، مامۆستای زانکۆی مولزەم دەکرێ لەبەیانی دەوام بکاتن هەتا چوار و پێنجی ئێوارێ تەفەروغ عیلمی هەیە، یەعنی ئەمن لێرە بەس دەمەوێ بزانم ئەمن لەگەڵ ئەوەیمە تەبیعی بەنیسبەت وەزارەتی پەروەردەی بەس شمولی وەزارەتی پەروەردەی نەکا، هەموو وەزارەتەکان ئەوەی کە شەهادەی ماجستێر و دکتۆرای هەیە حەقی خۆیتی یەعنی هەموو حقوقی مادی و ئیمتیازاتی هەبێ وەکی مامۆستای وەکی ئەو شەخسەی کە ماجستێر و دکتۆرای هەیە بەس لەجامیعەی کە تەدریسی دەڵێ، بەس ئەمن لێرە دەمەوێ عەدالەتەکەی بزانم بەنیسبەت مامۆستای جامیعەی تەفەروغ عیلمی هەیە، لۆیە ڕاتبەکەشی کە بەدەبڵ لۆ حیساب دەکرێ، لەبەیانی هەتا سەعات پێنجی ئێوارێ دەبێ دەوام بکا، بەس کە ئەمن مەسەلەن بۆ نموونە شەهادەی ماجستێرم هەیە، دکتۆرام هەیە لە تەربییەی دەرسی دەڵێمەوە، دەچم لە سەعات (8)ی هەتا (12:30) نیوەڕۆ دەوام دەکەم، یەعنی پرسیارەکەم ئەوەیە لە بەڕێز وەزیری (تعلیم العالی) بە چ شێوەیەك ئەو عەدالەتە تەتبیق دەبێتن، تا ئەو ماف و ئیمتیازاتانە بیانگرێتەوە؟، بەس کو لێرە دا تەعامولی لەگەڵ دەکرێت؟ زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

وەڵلاهی ئێمە داوا دەکەین لە لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا، بە ماددە (44)ی یاسای وەزارەتی خوێندنی باڵا دا بچنەوە و، هەروەها ئەو هەمواركردنەی کە لە وەزارەتی پەروەردە کراوە دواین هەموار کردنە بەوەش دابچنەوە دوایی، لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا ئەگەر تێبینیەکتان هەبێت؟ نەك وەلاّم دانەوە، فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر (نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕوونکردنەوەمان هەیە بۆئەوەی زیاتر تیشك بخەینە سەر ماددەکە، کە بۆ ئەوە بەو شێوەیە هاتووە، بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێستا لە چوارچێوەی وەزارەتی پەروەردەدا بە سەدان مامۆستا هەیە هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆران، بەتایبەتی ماستەر لەوانەی کە ئەم چەند ساڵەش نێردراون بە سەدان ئێستا لە دەرەوە دەخوێنن، ئەمانە لە مەسەلەی پێدانی حقوق و ئیمتیازاتی ماددی گرفتیان هەیە، بەشێکیان مەسەلەن حیساب کراوە دەرماڵەی بڕوانامەیان پێدراوە و، لەقەبی عیلمیشیان پێدراوە، بەڵام ئێستا پێیان نادرێت، نەك پێیان نادرێت، ئێستا بەشێکیان داواکاریمان لە لایە ئەو دەرماڵەی کە پێیان داون یان ئەو حەقە ماددیەی کە پێیان داون ئێستا لێیان دەستێننەوە، ئەمە بەڕاستی ئیشکالیەتێکە بۆ ئەوان لە حاڵەتێکدا دەبینی ئەگەر مامۆستایەك لە زمنی وەزارەتی پەروەردە، ئەگەر ماستەر دەهێنێت، دکتۆرا دەهێنێت، ئەگەر ئەو حقوق و ئیمتیازاتە ماددیەی هەبێت تەشجیع دەبێت، بۆئەوەی لە وەزارەتی پەروەردە بمینێتەوە، لە یەکێك لە قوتابخانەکان خزمەت بکات، لە ئایندەش دا هەڵگری ئەو بڕوانامانە لە وەزارەتی پەروەردە زۆر ببێت تەئسیری لەسەر ئیشکالیەتی چارەسەرکردنی گرفتی ئەوەی کە پێی دەوترێت میحوەری مامۆستا لەناو سیستەمی پەروەردە دا هەیە، تا ئەم هەڵگری بڕوانامانە زۆر بن، ئێمە هەوڵ دەدەین کە گرفتی مامۆستامان کەمتر بێتەوە لە ڕووی نەوعیەتەوە مەبەستم ئەوەیە، بۆیە جەخت زیاتر لەسەر مەسەلەن وەزارەتی پەروەردە کراوە، بەڵام لەڕاستیشدا ئەگەر بڕوانامەی تر هەبێت، خاوەن بڕوانامەی تر هەبێت، مامۆستا بێت، مومارسەی میهنەی مامۆستایەتی بکات، لە چوارچێوەی وەزارەتەکانی تردا، ئەوە پێویستە ئەوانیش مەحروم نەبن و جارێکی تر ئێمە بە ماددەکە دا دەچینەوەو، پێویستی بەوە هەیە لەژێر ڕۆشنایی ئەو تێبینیانەی کە هەن سەر لەبەری قانونەکە سیاغە بکرێتەوەو، بەشێوەیەك دابڕێژرێتەوە کە ئامانجەکانی تەحدید بکات.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیزافەتەن بۆ قسەکانی بەڕێز دکتۆر عمر نورەدینی، زیاتر لە (120) مامۆستا لە چەمچەماڵ لەماوەی پێشوودا، کە سەردانیان کردووین نوێنەرایەتیەکەیان، هەتاوەکو ئەمساڵ ئەو دەرماڵەیان وەرگرتووە، بە یەك تەعلیمات هاتووەتە سەریان دەڵێت دەبێت کۆی دەرماڵەکان هەر ئەو مانگەش بیدەنەوە پارەکەی، یەعنی ئەوەندە تەعجیزی دەبێت، باشە ئەی ئەوانی تر کە وەریانگرتووە قسمێکیان بەڵێ بەردەوام دەبن، بەڵام قسمێکیان وەکو چۆن بێیت دەستە بژێری بکەیت، ئێوە ئەوەی لە ساڵی ئەوەندەوە ئەو دەرماڵەیە وەردەگرن لە ساڵی (2011)وەیە یان لە (2010)وەیە، ئێوە مەشموول نابن هی ئەوانیان هەڵوەشاندووەتەوە و، پێیان وتوون هەر ئێستا دەبێت پارەکەی بە کاملی بدەنەوە، ئێمە ئیشکاڵمان لەوە دا هەیە چ ئەو تەعلیماتانەی دەردەچێت ئیستیناد ناکات بۆ سەر نەصی یاساکە، بۆیە کە جەنابتان باس لەوە

دەکەن تەئکید بکەنەوە بزەبت لە ماددەی چوارەمی ئەو تەعدیلاتەی کە هاتووە بۆ یاسای وەزارەتی پەروەردە ژمارە (17)ی ساڵی (2000)، لە سێیەم دا هاتووە دەڵێت هەڵگرانی بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرا ئەوانەی لە سلکی تەدریس لەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەردە کاردەکەن، هەموو ماف و ئیمتیازاتێکی هاوشانەکانی خۆیان هەیە کە لە زانکۆکان کاردەکەن، ئەوە هەیە بە نەصی یاسایی، بەڵام نەصی یاساییەکە بە تەعلیماتێك بۆ قسمێك جێبەجێ کراوەو تازە ڕۆیشتووە، بۆ قسمێکیش ئەمساڵ لەساڵی (2012)یە ئیلغا کراوەتەوە، هەموو پارەکەشیان لێداوە کردوونەتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر، بەڵام تەعلیمات قانون چۆن لەغو دەکات؟ ئاخر نابێت، دەبێت ئێوە، کە ئێوە لە لیژنەی تەعلیم عالی و پەروەردە بن دەبێت بەدواداچوونی بۆ بکەن و قبوڵی نەکەن، چۆن تەعلیمات قانون لەغو دەکات، ناکرێت؟ لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هیچ تێبینیەکمان لەسەر ماددەکە نیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی فەرموو.

بەڕێز د. ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاستیدا چەند بیروبۆچوونێکی نوێ هاتە کایەوە، بەڕای من ئەگەر بکرێت جارێکی تر هەروەك جەنابی سەرۆکی لیژنەی خوێندنی بالاش ئاماژەی پێدا، داڕشتنەوەی ماددەکە بەس نازانم تا چەند یاساییە لەکاتی داڕشتنەوە، ئەگەر نوێنەری تەربیەش لەوێ بێت یان بەڕێز وەزیری تەربیە لەوێ بێت، تا ئەو کێشانە ڕووبەڕووی ئەویش بێتەوە نەك هەر بەڕێز وەزیری خوێندنی بالاً بۆ سەر لەنوێ داڕشتنەوەی، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر ئەگەر تێبینیەکت هەبێت؟ فەرموو.

بەڕێز د. علی سعید محمد/ وەزیری خوێندنی بالاً و توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من کە دەڵێم سەرجەم ماف و دەستکەوتە ماددیەکانی پێ بدرێت، ئەو بەڕێزانەی هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆران لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاًو توێژینەوەی زانستی، من نالێم ئێمە پێیان بدەین، دەزانم ئەوە نە ئەرکی ئێمەیەو، نە مافی ئێمەیە، ئەوە دەگەڕێتەوە بۆ بڕیاری سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران و بەڕێز وەزیری دارایی، بەڵام دەڵێم ئێمە پشتگیری لەوە دەکەین، کە تەواوی ئەو ماف و دەستکەوتە ماددیانەی کەوا هەڵگری بڕوانامەی ماستەر و دکتۆران لە وەزارەتەکەمان پێیان بەخشرا،

ببەخشرێت بە هەڵگرانی ماستەرو دکتۆرا لە سەرجەم داموەدەزگاکانی حکومەتی هەرێم لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵاو تویژینەوەی زانستی، ئێمە تەنها دەڵێین نازناوی زانستی بەشێوەیەکی تر دابڕێژرێت بۆ ئەو بەڕێزانە کە دەستەواژەکانی ماموستای یاریدەدەر، مامۆستا، پرۆفیسۆری یاریدەدەر، پرۆفیسۆر نەگرێتەوەو، سەبارەت بە وەزارەتی پەروەردە و ئەو دەرماڵەیە کە وەستاوە ئەوە بەڕاستی ئێمە ئاگامان لێ نیە، لەبەرئەوەی ئەو بەڕێزانە لەسەر میلاکی وەزارەتی پەروەردەن، وەلاّم لە وەزارەتی دارایی و وەزارەتی پەروەردەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی چواردم لە ئەصڵی پڕۆژەکە، کە دەبێتە ماددەی پێنجەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیار ناکرێت، کە پێچەوانە بێت لەگەڵ حوکمەکانی ئەو یاسایە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دکتۆرە پێش ئەوە، (المادة الثالثة) کە دەبێتە (الرابعة):

يكون لوزير التعليم العالي من هذه الناحية صلاحية اصدار التعليمات اللازمة بذلك) لە ئەصڵی پرۆژەکە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د.ڕۆژان.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەزارەتی خوێندنی باڵا لەم بارەیەوە دەسەلاّتی دەرکردنی ڕێنماییی پێویستی هەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

ئێوە هیچ تێبینیەکتان هەیە لەسەر ئەوە؟، لیژنەی پەروەردەو خوێندنی باڵا فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ڕەنگە ئێمە لەکاتی داڕشتنەوەی قانونەکە، پێمان وایە بڵێین لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و وەزارەتە پەیوەندیدارەکانە، کە ڕێنمایی پێویست بۆ جێبەجێ کردنی ئەم قانونە دەربکەن، بەم شێوەیە سیاغە

بکرێتەوە، لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و وەزارەتە پەیوەندیدارەکانە، بۆ بە ئاسان جێبەجێ کردنی ئەم یاسایە ڕێنمایی پێویست دەربکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پشتگیری لەوە دەکەین کە ڕێنمایی دەرکرێت، بۆ ئاسانکاری جێبەجێ کردنی یاساکە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی فەرموو.

بەڕێز د. ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمەش پشتگیری لێ دەکەین لە هەمان بۆچوون.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە لەسەر ئەو ماددەیە؟ تەنیا یەك کەس عظیمة خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی مایەی نیگەرانیە ئەمڕۆ لەناو پەرلەمان دا، پرۆژە یاسایەکە کە خۆی یاسا هەبێت، یاسای وەزارەتی پەروەردە کە هەموو ماف و ئیمتیازێکی دابێتە ئەو مامۆستایانەی کە بڵێن مۆڵەتی خوێندنیان هەبوو، یان ئەو ئیمتیازانەی کە دراوە پێیان و ئێستا لێیان وەردەگیرێتەوە، بە یاسا ڕێك خراوە یاسای وەزارەتی پەروەردە، کەچی ئێستا لە لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالاْ و خۆشمان دەزانین کە ئەو مامۆستایانەش چەندین جار پەیوەندیان کردووە بە لیژنەی پەروەردەی پەرلەمان، بە وەزارەتی پەروەردە، بە داراییشەوە کەس گوێی لێنەگرتن و کێشەکەی چارەسەر نەکردن و، حەقی ئەوە نیە وەزیری پەروەردە کە لایەنی پەیوەندیدارە بە ڕاگرتنی ئەم یاسایەوە، یان بەجێبەجێ نەکردنی ئەو یاسایە و، هەروەها دەرکردنی تەعلیماتێك بۆئەوەی کە ئەم یاسایە ڕێگری دروست بکات لەوەی کە کێشەیەك دروست بکات و، یاسایەکی تازە لە پەرلەمانە، کۆمەڵێك ئەندام پەرلەمان کاتی خۆیان بکوژن و موناقەشە لەسەر یاسایەك بکەن، لەسەر شتێك بکەن کە یاسایە و هەیە و جێبەجێ نەکراوە بە تەعلیمات گۆڕاوە، بۆیە من لێرەوە داوا دەکەم حەقە وەزیری پەروەردە بەکۆی ئەندامانی پەرلەمان بۆچی ئەو تەعلیماتەت گۆڕیوە کە یاسای هەیە؟ ڕاگرتنی ماف و ئیمتیازاتی ئەو کەسانەی کە هەڵگری بڕوانامەی ماستەرو دکتۆران، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

توخوا ئەوە ئەم ماددەیە بوو عظیمة خان؟ توخوا، توخوا، ئاخر نابێت خوشکی من، عەزیزی من ناکرێت تۆ ماددەیەك کە تێپەڕیوە، نوقتەی نیزامی داوا دەکەی یان قسە دەکەی بچیە سەر ماددە ڕابردووەکە، باشە، فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یاساکە بە ئەمری وەزیری پەروەردە ڕانەگیراوە، بە تەعلیماتێك لە وەزارەتی دارایيەوە ڕاگیراوە و، تەعمیم کراوە، بەبێ ئەوەی بچێتە وەزارەتی پەروەردە تەعمیم کراوە، بەسەر هەموو بەڕێوەبەرایەتیەکانی پەروەردەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

بەڵام ئێمە داوا دەکەین لیژنەی دارایی و لیژنەی تەربیە و تەعلیم عالی بەدواداچوون بۆ ئەو مەسەلەیە بکەن، چونکە ئەمە ناحەقیەکی گەورەیە بەڕاستی، فەرموو کاك دکتۆر.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئەوەی پەیوەندی بە مامۆستایانی وەزارەتی پەروەردەوە هەیە دوو حەقە، حەقێکی مەعنەوی کە ئەمە مەسەلەی نازناوی زانستیەکەیەتی، کە ئەمە بە بڕیارێکی ئەنجومەنی وەزارەتی خوێندنی بالاّ وەکو ئاماژەمان پێداوە، کە ئەوە وەستێندراوە ئەوان ئیعترافی پێناکەن، حەقە ماددیەکەشیان پەیوەندی زیاتر وەکو سۆزان خان باسی کرد، کە ڕێنماییەك و تەعلیماتێك لە وەزارەتی دارایی هەیە، ئێمە بەدواداچوونمان بۆ کردووە، لە ڕاستیدا سەرتان نایەشێنین بەوە لە حاڵەتی ئەوەش دان کە ئیعادە نەزەڕ بکەن، بۆئەوەی حەقە ماددیەکەیان بۆ بگێڕنەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

من دڵنیاتان دەکەمەوە بەدواداچوون بۆ ئەو مەسەلەیە دەکەین، ئەگەر پێویستی کرد وەزیری دارایی و وەزیری پەروەردەش بانگهێشتی ئێرە دەکەین، لەسەر ئەو موخالەفەیە کە موخالەفەی قانون دەکەن، بۆ ئەو ماددەیە جەنابی وەزیر تۆ مولاحەزەیەکت هەبوو؟.

بەڕێز د. علی سعید محمد/ وەزیری خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس، هیچ تێبینیەکم نیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموون بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی چوارەم لە ئەصڵی پرۆژەکە کە دەبێتە ماددەی پێنجەم، کار بە هیچ دەقەکی یاسایی یا بڕیار ناکرێت کە پێچەوانە بێت لەگەڵ حوکمەکانی ئەو یاسایە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الرابعة:

لايعمل بأي نص قانوني او قرار، يتعارض مع احكام هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی تێبینیتان هەیە؟ فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتگیری ماددەکە دەکەین و، هیچ تێبینیمان نیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا، فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هیچ تێبینیمان نیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی، جەنابی وەزیر، کەس تێبینی هەیە؟ فەرموون ماددەکەی تر بخوێننەوە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی پێنجەم کە دەبێتە ماددەی شەشەم لە پرۆژەکە، پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارەکان، حوکمەکانی ئەو یاسایە جێبەجێ بکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی خوێندنی باڵا، فەرموو.

بەڕێز د.عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تێبینیمان نیە لەسەر ئەو ماددەیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی تێبینیتان هەیە؟

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

نەخێر.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی، جەنابی وەزیر؟ فەرموو جەنابی وەزیر.

بەڕێز د. علی سعید محمد/ وەزیری خوێندنی بالآ توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر ئەو نازناوانەی پرۆفیسۆر، پرۆفیسۆری یاریدەدەر، بەو شێوەیە بوو، دەبێت وەزارەتمان ڕێنمایی پێ دەربکات، بەڵام دەبێت ئەگەر شێوازێکی تر بوو لە سیستەمێکی تر بوو، دەکرێت وەزارەتەکانی تر ڕێکاری بۆ دەربکەن، یان ڕێنمایی بۆ دابنێن.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ کەس تێبینی نیە، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی شەشەم کە دەبێتە ماددەی حەفتەم، ئەم یاسایە لە ڕۆژی بلاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستان دا کاری پێ دەکرێت.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة السادسة:

ينفذ هذا القانون اعتبارا من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان).

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری ماددەکە دەکەین و تێبینیمان نیە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی فەرموو.

بەڕێز د. ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری ماددەکە دەکەین، ماددەیەکی پرۆتۆکۆلیە و، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. علی سعید محمد/ وەزیری خوێندنی بالآ توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پشتگیری لە ماددەکە دەکەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کەس تێبینی هەیە؟ کەس تێبینی نیە، فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی هۆیەکانی دەرچوونی ئەم یاسایە، لەبەرئەوەی لەگەڵ پرۆژەکە دا ئامادە نەکرا بوو، ئێمە پێشنیار دەکەین کەوا هۆکاری دەرچوونی ئەو یاسایە بەم شێوەیە دابڕێژرێتەوە، بۆ هاندانی بەرز کردنەوەی ئاستی داهێنان و زانستی هەڵگرانی بڕوانامەی خوێندنی بالآ، کە لە هەر ناوەندێك کار بکەن و هێنانەوەی یەکسانی لە نێوان هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا، لە دەرەوەو ناوەوی زانکۆ ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

بە عەرەبی هەتانە؟ فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

لاصدار هذا القانون تشجيعاً لرفع مستوى الابداع والعلمي لحملة شهادات الدراسات العليا حيثما يخدمون واعادة المساوات بين حملة شهادتي الماجستير والدكتوراه داخل الجامعة وخارجها فقط شرع هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی پەروەردە و خوێندنی بالآ.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدین):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە پێمان باشە و پشتگیری لەوە دەکەین، کە ئەسبابی موجیبە بۆ یاساکە هەبێت، لەگەڵ ئەوەی کە ڕەنگە پێویستی بەوە بکات جارێکی تر سیاغەی بکەینەوە و دایبڕێژینەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی فەرموو.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پێشنیاری ئەوەمان کردیە، کە ئەو هۆکاری دەرچوونی ئەو یاسایە بەو شێوەیە دابڕێژرێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی دارایی فەرموو.

بەڕێز د. ئاراس حسین محمود:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لاریمان نیە ئەگەر هاتو دارشتنەوەی ماددە یاسایەکان لەگەڵ ئەسبابی موجەبە گونجا.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د. علی سعید محمد/ وەزیری خوێندنی بالاّو توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێز لیژنە پەیوەندیدارەکان ئەو بابەتە جێبەجێ دەکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

کێ تێبینی هەیە؟ (2) کەس تێبینیان هەیە (كاك جمال و كاك عبدالرحمن)، فەرموو كاك جمال.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(تشجيعاً لرفع مستوى الابداع والعلمي لحملة شهادات الدراسات العليا حيثما يخدمون واعادة المساوات) مانای ئەوەیە دووبارە گەڕانەوەی مساواتەکە، کە پێش ئێستا مساوات هەبوو، بەلاّم ئەوە نەماوە ئیعادە بکرێت، من پێم باشترە بلّێم (تحقيق المساواة بين حملة شهادة الماجستير والدكتوراه) نەك تەنها (داخل الجامعة) لە ئەصلّ دا دەلّێتن، بلّێن (الدكتوراه العاملين في مؤسسات التعليم العالي و خارجها فقد شرع هذا القانون).

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

كاك عبدالرحمن فەرموو.

بەڕێز عبدالرحمن حسین ابابکر:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێم وایە ئەمە شتەکە تەواو بووە، ئەو پرۆژە هەر پێویست ناکات، چونکە ئەمە بەدواداچوونی بۆ بکەن لیژنە پەروەردە و لیژنەی دارایی بچنە لای هەر دوو وەزیرە بەڕێزەکان، ئەو یاسایانەی کە جێبەجێ

نەکراون، جێبەجێ بکەن، ئەم یاسایە هەر زیادە بۆچی دەریدەکەن؟ یەعنی هەردوو یاسای هەنە، با بەدواداچوونی بۆ بکەن، ئەگەر ئێمە بڕیین دەبێت موحاسەبەی ئەو دوو لیژنەیە بکەین، بۆ ئەو مافی ئەو کەسانەی خواردووە کە ئێستا مەحبوور بووین لێرە یاسایەك دەربکەین، من پێم وایە ئەو یاسایە هەر زیادەو با بەدواداچوونی بۆ بکەن و ئیشەکە جێبەجێ بکەن، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك سالار.

بەڕێز سالار محمود مراد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لە ڕاستیدا بۆ ئیدارە دانی جەلسەکە، جەنابی سەرۆکی پەرلەمان ماددەیەك کە تێپەڕی و قسەی لەسەر کراو، هەموو شتەکانی تەواو بوو گونجاو نیە هەموو جارێك موداخەلە بکرێت و بچینەوە سەر ئەوە، دەبێت ڕێز لە ئیرادەی زۆرینە بگیرێت، کە دەنگی داوە دەبێت ئەو یاسایە موناقەشە بکرێت و، دواجاریش دەنگدانی گشتی کە ئایا پەسەند دەکرێت یان نا؟، بەڵام هەمووو جارێك تیکرار بکرێتەوەو، ئەم یاسایە پێویست ناکات هەبێت و نابێت هەبێت، گونجاو نیە هەبێت، ئەمە پێشێلکردنی مافی ئەوانی تر، سوپاست دەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز /سەرۆکی پەرلەمان:

ئەم پرۆژە یاسایە موناقەشەی تەواوکرا، هەموو بەڕێزەکان بیرو بۆچوونی خۆیان دا، دەمێنێتەوە سەر ئەوەی کە سیاغە بکرێتەوە، بڕگەو ماددەکانی سیاغە بکرێتەوە، بۆئەوەی لە دەرفەتێکی داهاتوو دەنگی لەسەر بدرێت، بەم جۆرە دانیشتنی ئەمڕۆ کۆتایی پێدێنین تا سەعات (11)ی ڕۆژی دووشەمەی داهاتوو بەخواتان دەسپێرین، هەربژین.

فرست احمد عبدالله	**د.حسن محمد سوره**	**د. ارسلان بایز اسماعیل**
سکرتێری پەرلەمانی	**جێگری سەرۆکی پەرلەمانی**	**سەرۆکی پەرلەمانی**
کوردستان – عێراق	**کوردستان – عێراق**	**کوردستان - عێراق**

کاری دانیشتنی ژمارە (3)ی ئاسایی خولی سێیەمی هەڵبژاردن لەکات (11)ی پێش نیوەرۆی ڕۆژی دووشەممە، ڕێکەوتی 2012/9/17 بەم شێوەیە بێت:

1-دەنگدان لەسەر یاسای هەژمار کردنی پلەی زانستی بۆ هەلگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا، کە لەدەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالآدا خزمەت دەکەن.

2-خستنە ڕوو و گفتوگۆ کردنی پرۆژە یاسای پاراستنی دارستان لە هەرێمی کوردستان.

3-خستنە ڕوو و گفتوگۆ کردنی پێشنیاری یاسای سندوقی هاوکاری نەخۆشیەکانی شێرپەنجە و نەخۆشی قورس.

ئێستاش بەڕێز جێگری سەرۆکی پەرلەمان ناوی ئەو پەرلەمانتارە بەڕێزانە دەخوێنێتەوە کە مۆڵەت دراون، فەرموو.

بەڕێز حسن محمد سورە-جێگری سەرۆکی پەرلەمان:

ناوی ئەو ئەندامانەی لە دانیشتنی ژمارە (2)ی ئاسایی لە 2012/9/12 مۆڵەت دراون یان ئامادە نەبوون.

1-اسماعیل سعید محمود-مۆڵەت

2-اسماعیل محمود عبدالله-ئامادە نەبوو

3-بێریڤان اسماعیل سەرهەنگ-مۆڵەت

4-پەیمان عزالدین-مۆڵەت

5-حمدیه معروف-مۆڵەت

6-سالم تۆما-مۆڵەت

7-سمیر سلیم-مۆڵەت

8-سەرگوڵ رضا حسن-ئامادە نەبوو

9-شەونم محمد غریب-مۆڵەت

10-شێردڵ تحسین-مۆڵەت

11-صبیحه احمد-مۆڵەت

12-عبدالقادر اکرام-مۆڵەت

13-عبدالله محمود محمد-ئامادە نەبوو

14-عمر عبدالرحمن علی-مۆڵەت

15-عمر صدیق محمد-مۆڵەت

16-عونی کمال سعید-مۆڵەت

17-فەرمان عزالدین-مۆڵەت

18-ڤیان عبدالرحیم-مۆڵەت

19-کاروان صالح-مۆڵەت

20-گۆران ئازاد-ئامادە نەبوو

21-نیشتیمان مرشد-مۆڵەت

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئێستاش دێینە سەر جێ بەجێ کردنی بەرنامەی کار:

خاڵی یەکەم، دەنگدان لەسەر پێشنیاری یاسای هەژمار کردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا خزمەتیان کردووە، لیژنەکانی یاسایی و لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا با بفەرموون بۆ شوێنی خۆیان، بەخێرهاتنی بەڕێزان جەنابی وەزیری خوێندنی باڵا و وەزیری کشتوکاڵ و ڕێکخەری نێوانی پەرلەمان و حکومەتی هەرێمی کوردستان و وەفدی یاوەری ئەکەین، بەخێر بێن، فەرموو لیژنەی یاسایی دەست پێ بکەن.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دوای ئەوەی لە دوو دانیشتنی پەرلەمان گفتوگۆ لەسەر بەندەکان و بڕگەی پڕۆژە یاسای هەژمار کردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی و وەزیری پەروەردە، لیژنەی پەروەردە و خوێندنی باڵا، و لیژنەی یاسایی کۆبوونەوەیەکی هاوبەشمان کرد، بەئامادە بوونی هەردوو بەڕێزان بەڕێز وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی و وەزیری پەروەردە، لە دوای ئەو دانیشتنە وەرگرتنی تێبینی و ڕاو بۆچوونی ئەندامانی پەرلەمان، ئێمە پڕۆژەکەمان بەو شێوەیە دارشتەوە:

بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان

بابەت/ ڕاپۆرتی هاوبەش

لیژنەی کاروباری یاسایی و لیژنەی پەروەردە و فێرکردنی باڵا و توێژینەوەی زانستی بە ئامادە بوونی هەردوو بەڕێز وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی، و وەزیری پەروەردە، لە ڕۆژی 2012/9/16 کۆبوونەوە بۆ دیراسە کردنی پڕۆژە یاسای هەژمار کردنی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاًدا خزمەتیان کردووە، ئەو پڕۆژەیە لە لایەن ژمارەی یاسایی ئەندامانی پەرلەمان پێشکەش کرابوو لە دوای خوێندنەوەی یەکەمی لە پەرلەمان، لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (12) لە 2010/11/8ڕاوانەی لیژنە پەیوەندیدارەکان کرا، دوای گفتوگۆ و تاوتوێکردن گەیشتنە ئەم دەرئەنجامانەی خوارەوە:

ماددەی یەکەم بەو شێوەیە دابڕێژرێتەوە:

(هەڵگری بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا هاوشێوەکانیان کە لەکەرتی تایبەت یان لە یەکێك لە دامودەزگا ڕەسمیەکانی هەرێمی کوردستان لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاًدا کار ئەکەن، مافی پێدان و بەرز کردنەوەی نازناوی زانستیان هەیە بە گوێرەی حوکمەکانی ئەم یاسایە)

ماددەی دووەم:

پێدان و بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بە پێی سیستەمێکی تایبەت دەبێت کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیران دەردەچێت، بۆ هەموو ئەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە.

ماددەی سێیەم:

بۆ ئەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە دەرماڵەی نازناوی زانسیان پێ دەدرێت بە پێی ڕێنماییەکی تایبەت کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت.

ماددەی چوارەم:

دەبێت ئەنجومەنی وەزیران و لایەنە پەیوەندیدارکان حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکەن.

ماددەی پێنجەم:

ئەم یاسایە دوای بڵاوکردنەوەی لە ڕۆژنامەی فەرمی وەقائیعی کوردستان جێ بەجێ دەکرێت.

هۆکارەکانی دەرچوونی ئەم یاسایە:

بە مەبەستی هاندان و پەرەپێدان و توێژینەوەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا لە هەرێمی کوردستان، دابین کردنی مافەکانیان بە شێوەیکی دادپەروەرانە ئەم یاسایە دەرچوێنرا.

سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الى/ رئاسة برلمان كوردستان-العراق

م/ تقرير مشترك

عقدت لجنة الشؤون القانونية و لجنة التربية و التعليم و البحث العلمي بحضور وزير التربية و وزير التعليم العالي والبحث العلمي بتاريخ 26/ گەلاوێژ 2712 كوردي المصادف ليوم 2012/9/16 ميلادي لدراسة مشروع قانون (احتساب الدرجة العلمية لحاملي شهادة الماجستير و الدكتوراه الذين يخدمون خارج وزارة التعليم العالي و البحث العلمي) المقدم من قبل العدد القانوني لاعضاء البرلمان و المحال الى لجنتنا واللجان المعنية بعد القراءة الاولى له في البرلمان بجلسته الاعتيادية المرقمة (12) في 2010/11/18، بعد المناقشة و المداولة تمت صياغة مشروع القانون بالشكل الاتي:

المادة الاولى:

لحامل الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلهما في القطاع الخاص او في وزارة التربية او احدى الوزارات او المؤسسات الرسمية في اقليم كوردستان الذين يخدمون خارج وزارة التعليم العالي والبحث العلمي حق منح اللقب العلمي والترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

المادة الثانية:

منح اللقب العلمي والترقية العلمية يكون وفق نظام خاص يصدر من مجلس الوزراء للمشمولين باحكام هذا القانون.

المادة الثالثة:

يستحق المشمولين باحكام هذا القانون مخصصات اللقب العلمي وفق التعليمات الخاصة تصدر من مجلس الوزراء.

المادة الرابعة:

على المجلس الوزراء والجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

المادة الخامسة:

ينفذ هذا القانون اعتبارا من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية (وقائع كوردستان)

الاسباب الموجبة

بغية تشجيع و تطوير الابداع والبحث العلمي لحملة شهادة الماجستير والدكتوراه في اقليم كوردستان و ضمان حقوقهم بشكل عادل، شرع هذا القانون.

راجين التفضل بالاطلاع و عرض التقرير على البرلمان للمناقشة و ابداء الراي المناسب بشانه و التصويت.

مع التقدير

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو ماددەی (1) بخوێنەوە.

بەڕێز د.عمر حمدامين خدر(نورەدينی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ناونیشانی پرۆژە یاساکە دوای گفتوگۆ پێمان باشە بەو شێوەیەی خوارەوە بێت:

(پێدان و بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بۆ هەلگرانی بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالآ خزمەت دەکەن).

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

منح وترقية اللقب العلمي لحملة شهادة الماجستير والدكتوراه المشمولين خارج وزارة التعليم العالي.

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو كاك جمال.

بەڕێز جمال طاهر ابراهيم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەگەر بڕیین وەك برادەران ئێستا خوێندیانەوە نازانم مەعنای ناداتن، (منح و ترقیه اللقب العلمی) لەقەبی علمی تەرقیه نابتن، (منح اللقب العلمی والترقیه العلمیه لحامل الماجستیر والدکتوراه العاملین فی المؤسسات خارج التعلیم العالي).

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. رۆژان.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوەی لە ڕاپۆرتەکە هاتیه (احتساب الدرجه العلمیه) یه، بەس ئەو ناوه لەبەر ئەوەی ناوەڕۆکەکە لەسەر ڕۆشنایی تێبینی و پێشنیاری پەرلەمانتاران ناوەڕۆکەکە گۆڕایە، بۆیە ڕایەك هەبوو کەوا ئەو ناونیشانە دەلالەت لەسەر ناوەڕۆکی یاسایەکە ناکات، بۆیە لیژنەی پەروەردە پێشنیاری ئەوەی کرد کە پێدان و بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بێت، ناونیشانەکە بەو شێوەیە بگۆڕدرێت، تا ئێستاش کۆمەڵێك پێشنیار هەیە دەنگدانی لەسەر نەکراوە.

بەڕێز د.علی سعید -وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیاز ئەکەم کە بەم شێوەیەی لای خوارەوە بێت ئەگەر بۆم هەبێت، (پێدانی نازناوی زانستی، و بەرز کردنەوەی پلەی زانستی، یەکەم ئەوە نازناوە، دووەمیش، بەرز کردنەوەی پلەیە، بە عەرەبیش (منح اللقب العلمی والترقیه - الدرجه العلمیه)، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو لیژنەی یاسایی.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ناونیشانی یاساکە بەو شێوەمان دارشتەوە، (قانون منح اللقب العلمي والترقية الدرجة العلمية لحاملي شهادة الماجستير او الدكتوراه خارج وزارة التعليم العالي).

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. عمر.

بەڕێز د.عمر حمد امین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

به کوردیەکەی دەبێتە (یاسای پێدان و بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا خزمەت دەکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك صباح.

بەڕێز د.صباح محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە پێی ئەوەی کە لە عەرەبییەکەدا خوێندرایەوە، یاسای پێدانی نازناوی زانستی و بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وابزانم کوردیەکە دروستر لوغەویەن لە عەرەبییەکە، بە عەرەبییەکە دووجار نووسراوە مەنح دەرەجە، بەس دەبوایە یەکجار بێت وەکو کوردیەکە ،کوردیەکە زۆر جوان بوو، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو کاك جمال.

بەڕێز جمال طاهر ابراهیم:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(منح اللقب العلمی والترقیه العلمیه)، نابێت (الدرجه العلمیه)، ترقیەی علمی مەعنای ئۆتۆماتیکیەن دەرەجەی عیلمی بەرز ئەبێتەوە، بۆیە ئەوە کار پێکراوە، ئەوە ئیشمان کردیە، مەیدانیەن، واقیعی ئیشمان پێ کردیە، تەرقیە لە ئەصڵدا مەعنای بەرز کردنەوەی دەرەجەیە، (الترقیه الدرجه العلمیه) ناکرێتن، بۆیە من پێشنیار دەکەم ببیتە (منح اللقب العلمی و الترقیه العلمیه) ئەگەر لەقەبت دا ئۆتۆماتیکیەن تەرقیە دێتن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئاخیر صیاغه به عەرەبی (قانون منح اللقب والترقية العلمية لحملة شهادة الماجستير و الدكتوراه العاملين خارج مؤسسات التعليم العالي).

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو كاك صباح.

بەڕێز د.صباح محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

یاسای پێدانی نازناوی زانستی و بەرز کردنەوەی زانستی بۆ هەلگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا که له دەرەوەی دامەزراوەکانی خوێندنی باڵا خزمەت دەکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەو شێوەیەی که خوێندرایەوه بۆ ئەو یاسایه کێ لەگەڵ دایه؟ تکایه دەست بەرز بکاتەوه،

کێ لەگەڵ دا نیه؟ (10) کەس لەگەڵ دا نیه، به زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، فەرموو بۆ ماددەی یەکەم.

المادة الاولى:

لحامل الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلهما في القطاع الخاص او في وزارة التربية او احدى الوزارات او المؤسسات الرسمية في اقليم كوردستان الذين يخدمون خارج وزارة التعليم العالي والبحث العلمي حق الحصول اللقب العلمي والترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

بەڕێز د.صباح محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(هەلگری بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرا یان هاوشێوەکانیان که لەکەرتی تایبەت یان له یەکێك له دامودەزگا ڕەسمیەکانی هەرێمی کوردستان له دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵا کار ئەکەن، ماف پێدان و بەرز کردنەوەی نازناوی زانستیان هەیه به گوێرەی حوکمەکانی ئەم یاسایه).

بەڕێز د.ارسلان بایز- سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان لەسەر صیاغەکەی کێ تێبینی هەیه با بفەرموێ.

بەڕێز فرست احمد عبدالله-سکرتێری پەرلەمان.

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

به ڕەئی من کۆ کردنەوەی ئەوانەی له قیتاعی خاص ئیش ئەکەن و له دەوائیری ڕەسمی کار ئەکەن، به یەك فەقەرە ناحیەی صیاغەی عیلمی قانونی غەلەتە، لازمه دوو ماددە بن، یان لازمه دوو فەقەرە بن له

زمنی ماددەیەك، ئەوە یەك، نوقتەی دووەم، یان غەلەتی دووەم تەصلیحیان کرد بە خۆیان، (حق منح اللقب العلمی والترقیه) مەعنای ئەوە حامیلی شەهادە تەرقیەکە و لەقەبەکە بە غەیری خۆیتی، مەفروزە بڵێ (الحق فی منحه اللقب العلمی) بەس بەخۆیان دروستیان کرد (حق الحصول اللقب العلمی والترقیه)، زۆر سوپاس

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی(وەرتی)؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەکو کاك (فرست) ئاماژەی پێدا، لەسەر صیاغە کردنەوەی یاساکە، لە کاتی کۆبوونەوەی لیژنەکەش ئەو مولاحەزەیەم دا کە لێرە (لحامل الماجستیر) بە شێوەی تاك هاتووە، پاشان دەڵێ (الذین یخدمون، وزارة التعلیم العالي)، لەوێ بۆتە کۆ، یەعنی یان ئەبێت بڵێی (لحاملی) بە (یا)، (لحاملی الماجستیر و الدکتوراه) هەتا لە کوردیەکەش هەروای لێ هاتووە، بە کوردیەکە ئەڵێ، (هەڵگری بڕوانامەی، دوایی ئەڵێ ئەوانەی کار دەکەن مافی بەرز کردنەوەیان هەیە) بۆیە دەبێ ئەوە چاك بکرێتەوە، دووەمیش، من پێم باشە (في القطاع الخاص) لە دوای (وزارة التربیة او احدی الوزارات الرسمیة) بێت، چونکە لە ئەصڵدا ئەم پرۆژە یاسایە بۆ ئەوانە بووە کە کێشەیان هەیە لە وەزارەتی تەربیە و وەزارەتەکانی تر، یەعنی قیتاعی خاصەکە بکەوێتە دوای وەزارەتەکان و موئەسەساتی ڕەسمی، سوپاس

بەڕێز د.ارسلان بایز-سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا پێم باشە بەڕێز سکرتێری پەرلەمان ئەو صیاغەی کە پێشنیاری کرد بیخوێنێتەوە بۆ ئەوەی بزانین لیژنەی قانونی و لیژنەی خوێندنی باڵا دەڵێن چی؟ فەرموو

بەڕێز فرست احمد عبدالله-سکرتێری پەرلەمان؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الاولی:

1- لحامل شهادة الماجستیر او الدکتوراه او ما یعادلهما العامل في الدوائر و المؤسسات الرسمیة في اقلیم کوردستان و دوائر و مؤسسات وزارة التعلیم العالي والبحث العلمي الحق في منحه اللقب العلمي والترقیة العلمیة وفق احکام هذا القانون او الحق في الحصول علی اللقب العلمي والترقیة العلمیة وفق احکام هذا القانون.

2- لحامل شهادة الدکتوراه او الماجستیر العامل لدی القطاع الخاص الحق في منحه اللقب العلمي او الحق في الحصول اللقب العلمي و الترقیة العلمیة وفق احکام هذا القانون.

ببته دوو فەقەرە بەو شێوەیە، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان؛

فەرموو کاك عمر.

بەڕێز د. عمر حمد امین خدر (نورەدینی)؛

بەڕێز سەرۆکیی پەرلەمان.

مەبدەئیەن ماددەی یەکەم بەو شێوەیەی جەنابی سکرتێری پەرلەمان کە کردوویەتیە دوو بڕگە کارێکی باشە، بەس لەسەر بڕگەی یەکەم کە دەڵێ (في الدوائر والمؤسسات الرسمية لحكومة اقليم كوردستان) بە ڕەئی من هەندێك موئەسەساتی ڕەسمی هەن هی حکومەتی هەرێمی کورستان نین، بۆ نموونە پەرلەمان، سەرۆکایەتی هەرێم، بۆیە دەبێ بڵێین (في الدوائر والمؤسسات الرسمية في اقليم كوردستان) (الحكومه)ی لێ لابدەین.

بەڕێز عبداسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(للعاملين خارج وزارت التعليم العالى..) هەمووی ئەگرێتەوە، (في القطاع الخاص والعام)، ئەگەر بکرێ.

بەڕێز د.ارسلان بايز-سەرۆکی پەرلەمان.

بە عەرەبیەکەی بیخوێنەوە دەیکەینە ئەساس ئەوجا تەرجومە کوردیەکەی بکەن.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی یەکەم پێشنیار کرایە بکرێتە دوو بڕگە:

المادة الاولى:

1-**لحامل شهادة الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلهما العامل في الدوائر و المؤسسات الرسمية في اقليم كوردستان خارج دوائر و مؤسسات وزارة التعليم العالي والبحث العلمي الحق في منحه اللقب العلمي والترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.**

2- **لحامل شهادة الدكتوراه او الماجستير العامل لدى القطاع الخاص الحق في منحه اللقب العلمي و الترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.**

بەڕێز حەمە سعيد حەمە على:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەبڕگەی دووەم (او يعادلهما)ی نەوتووە، بڵێین. بۆ کەرتی خاصیش ئەوانەی هەڵگری شەهادەی ماجستێر یان دکتۆرا یان هاوتاکانیان.

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. ڕۆژان.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

ڕاستە وشەی (او مايعادلهما) لە بڕگەی دووەمیش زیاد دەکەین.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

دوا صیاغەی بخوێنەوە.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

1-لحامل شهادة الماجستير او الدكتوراه او ما يعادلهما العامل في الدوائر و المؤسسات الرسمية في اقليم كوردستان خارج دوائر و مؤسسات وزارة التعليم العالي والبحث العلمي الحق الحصول على اللقب العلمي والترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

2- لحامل شهادة الماجستير او الدكتوراه او مايعادلهما العامل لدى القطاع الخاص الحق الحصول على اللقب العلمي و الترقية العلمية وفق احكام هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

ماددەی (1) بەو شێوەیەی کە داڕێژراوە دوایی ئەیکەینە ئەساس بۆ تەرجومە کوردیەکەشی، کێ لەگەڵ دایە تکایە دەست بەرز بکاتەوە؟ کێ لەگەڵ دا نیە؟ (6) کەس لەگەڵ دا نیە، بە زۆرینەی دەنگ پەسند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

ماددەی دووەم:

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی دووەم بە پێی ئەو ڕاپۆرتە هاوبەشە:

المادة الثانية:

منح القب العلمي والترقية العلمية يكون وفق نظام خاص يصدر من مجلس الوزراء للمشمولين باحكام هذا القانون.

ماددەی دووەم:

پێدان و بەرز کردنەوەی پلەی زانستی بە پێی سیستەمێکی تایبەت دەبێت کە لە لایەن ئەنجومەنی وەزیران دەردەچێت، بۆ هەموو ئەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو كاك عمر.

بەڕێز عمر عبدالعزيز بهاءالدين:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مادام لە ماددەی (1) کردمان بە (حق الحصول) ئەو (ملح)ە بکرێتە (حق الحصول على اللقب العلمى).

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. احمد.

بەڕێز د.احمد ابراهیم علی(وەرتی)؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە کۆبوونەوەی هاوبەش لەسەر ئەو ماددەیە وامان گفتوگۆ لەسەر کرد کە یان ڕێنمایی بێت، یان ئەو پەیڕەوەی کە دەرئەکرێت هەردوو وەزارەتی تەربیە و وەزارەتی خوێندنی بالاْ ئامادەی بکەن، و پاشان مەجلیس وزەرا پەسەندی بکات، بۆیە لێرە ماددەکە کراوەتە، ئەوە فەقەت مەجلیسی وزەرا دەری ئەکات.زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان؛

فەرموو كاك خورشید.

بەڕێز خورشید احمد سلیم؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

وەلاْ هەر ئەوەبوو (حق الحصول) ئێستا باسمان کرد، ئێستا مەنحەکە بگەڕێنەوە (حق الحصول) یەعنی صیغەکەش باش نیە، لازمە ئیعادەی صیغەکەش بکرێتن، بە عەرەبیەکەی بەقوەت نیە، جارێکی تر ئیعادەی بکەین، چونکە ئەو مەعنایە نادات ئەوەی لە خالّی یەکەمدا هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان؛

فەرموو سیوەیل خان.

بەڕێز سیوەیل عثمان احمد؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەنیسبەت ماددەی (2)، (3) ناوی مەجلیس وزەرا هاتیە، وابزانم پەیوەندی بە وەزارەتی خوێندنی بالاْوە هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان؛

فەرموو كاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی صدیق؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

مەنح لێرە بزەبت جێگایەتی، چونکە لە لایەن مەجلیس وزەرایە، دووەمیان لە لایەن ئەنجومەنی وەزیران دەرچێت، ئەگەر بڵێم بە ئیقتیراحی ئەو ئەبێت، بەلاْم ئایا ئەو ماددە زەروریە؟ بۆ لە ماددەی (4) (بنظام)؟ .

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان؛

فەرموو د. عمر.

بەڕێز د.عمر حمد امین خدر(نورەدینی)؛

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەوەی کە بە نیزام دەردەچێت، دیارە نیزام لە دەستەلاّتی ئەنجومەنی وەزیرانە، بێگومانیش وەکو عـورفێکی لـێ هـاتووە لێـرە کـە سـەبارەت بـە بابـەتێك کـە سیسـتەمی لـە لایـەن ئەنجومـەنی وەزیرانـەوە دەردەچێت، وەزارەتە پەیوەندیدارەکان بەشداری دەکەن لە ئامادە کردنـی نیزامەکـە، بۆیـە ئەمـە تەحصـیل حاصلّە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. صباح.

بەڕێز د.صباح محمد نجیب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کاتێـك کـە بـە ماددەیـەك ئـەوتریّت کـە ئـەبێ بـە سیسـتەمێکی تایبـەت لـە لایـەن ئەنجومـەنی وەزیرانـەوە دەربچێت، لێرە ئەنجومەنی وەزیران مولزەم ئەبێت بەوەی کە ئەو سیستەمە دەربکات، بۆیە بوونی ماددەکە زەروورییە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو د. رۆژان.

بەڕێز د.ڕۆژان عبدالقادر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە (حق الحصول) یان (مـنح اللقـب العلمـی) ڕاسـتە لـە مـاددەی یەکـەم کردمانـە (حـق الحصـول)، لەبەر ئەوەی باسی ئـەو کەسـەمان دەکـرد کـە هـەڵگری بڕوانامـەی ماسـتەرە یـان دکتـۆرا یـان شـەهادەیەك، بڕوانامەکی هاوشێوە، بەڵام لێرە باسی ئەو کەسە ناکەین کە بڕوانامەکی هەیە، باسی ئـەو لایانانـە ئەکـەین کە لەقەبە عیلمیەکەی پـێ دەداتـن، بۆیـە دوو بابـەتی جیـاوازە، لێـرە ناکرێتـە (حـق الحصـول)ن بـە مـەنح ئەمێنێتـەوە، لەبـەر ئـەوەی باسـی ئـەو لایەنـە ئەکـەین کـە لەقەبـە عیلمیەکـە، نازنـاوە زانسـتیەکەیە پێـی دەبەخشێ بەو کەسەی کە ئەو مەرجانەی تێدایە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

جەنابی کاك فرسەت فەرموو.

بەڕێز فرست احمد عبدالله-سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

تەئیدی قسەکانی دکتۆرە ڕۆژان ئەکەم.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، جەنابی وەزیر فەرموو.

بەڕێز د.علی سعید-وەزیری خوێندنی باڵا و توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من پێشنیاز ئەکەم کە لەجیاتی سیستەمێکی تایبەت، بوترێ بە سیستەمێك و نازناوی تایبەت، بۆ ئەوەی دەستەواژەکان جیا بێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو سۆزان خان.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پێویست ناکات بڵێی نازناوی تایبەت، چونکە تۆ کە سیستەمت دەرکرد لە ناو ئەو سیستەمەدا دەڵێی ئەو کەسەی کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالایە کە تەرقیە ئەکات بەم پلانە فلاّن نازناوی ئەدەیتێ، بۆیە ئێمە جێمان هێشتووە بۆ سیستەمەکە، بۆ ئەوەی موناقەشاتی لەسەر بکرێت، لەسەر ئەساسێکی عیلمی دوێنێش باسمان کرد لەناو کۆبوونەوەکە، هینی وەزارەتی پەروەردە جیاوازە لەگەڵ وەزارەتەکانی تر، بۆیە ئێمە لێرەوە بە جەنابی وەزیر دەڵێین ئەوە بۆ ئێوەمان بەجێ هێشتووە، کە نازناوی تایبەت دابنێن بۆ ئەوانەی لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی بالاّن، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك برهان فەرموو.

بەڕێز برهان رشید حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

قسەکانی جەنابی وەزیر زۆر زۆر تەواون، من پشتگیری دەکەم ئەوە حەقە بدرێت بە خۆیان، لەبەرئەوەی تاوەکو ئەو تێکەڵ و پێکەڵیە دروست نەبێت و وردەکاریەکان بدرێت بە ئەوان، ئەوان باشتر دەیزانن، من گوێم لە ڕەئیەکەی جەنابی گرت، ڕەئیەکی زۆر عیلمی دەقیقە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

د. عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڕێزان ئەندامانی پەرلەمان، لەڕاستیدا کە لێرە لەم ماددەیەدا باسی سیستەمێکی تایبەت دەکات، کەواتە پێدانی نازناوی زانستی تایبەتە، هەروەها بەشێوەی نیزامێکی تایبەت، بێگومانیش بیروبۆچوونی وەزارەتی خوێندنی بالاّ بە نەزەری ئیعتیبار وەردەگیرێت و لە ئامادەکرنی سیستەمەکەیە، بەلاّم حزوریان دەوێت،

بۆیە کە دەوترێت سیستەمی تایبەت واتە بۆ پێدانی لەقەبێکی عیلمی تایبەتە، کە جیایە لەوەی لە وەزارەتی خوێندنی بالآ هەیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆرە رۆژان تێبینیت هەبوو؟ فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بەو ماددەیە ئێمە تەنها مەبەستمان ئەوەیە، کە سیستەمێکی تایبەت هەبێت، بۆ بەرزکردنەوەی پلەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆراو هاوشێوەکانیان، ئەوانەی کە لە دەرەوەی میلاکی وەزارەتی خوێندنی بالآن، لەو سیستەمە تایبەتە دەتوانن مەبەستیان چیە، وردەکاریەکان لەوێ باس بکەن، ئەو وردەکاریانە لەناو یاسا باس ناکرێت، سیستەمی تایبەت واتە لەقەبی تایبەت بەو کەسانە بێت کەوا حوکمەکانی یاسا دەیانگرێتەوە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

لیژنەی یاسایی و خوێندنی بالآ دوا سیاغەتان، فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەکە بەو شێوەیە دابڕێژرێتەوە:

المادة الثانية:

(على مجلس الوزراء اصدار نظام خاص لمنح اللقب العلمي والترقية العلمية تنفيذاً لاحكام هذا القانون).

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە کوردیەکەی هەتانە؟ باشە، دەتوانی بیکەیتە کوردی دکتۆرە، فەرموو.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بەڵێ ئەوە دەقە عەرەبیەکەم لەبەر دەستە دەیکەمە کوردی،

ماددەی دووەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران سیستەمێکی تایبەت دەربکات بۆ پێدانی بەخشینی پلەی زانستی و نازناوی زانستی و بەرزکردنەوەی زانستی بۆ جێبەجێ کردنی حوکمەکانی ئەو یاسایە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەو شێوەیەی کە دوا سیاغە خوێنرایەوە، تکایە کێ لەگەڵ دایە دەست بەرز کاتەوە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ (5) کەس لەگەڵ دانیە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. رۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الثالثة:

يستحق المشمولين باحكام هذا القانون مخصصات اللقب العلمي وفق تعليمات خاصة تصدر من مجلس الوزراء.

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە کوردیەکەی فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامين خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددەی سێیەم:

بۆئەوانەی حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیان گرێتەوە دەرماڵەی نازناوی زانستیان پێ دەدرێت بەپێی ڕێنماییەکی تایبەتی کە لەلایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت.

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو مامۆستا عمر.

بەڕێز عمر عبدالرحمن على:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

(يستحق المشمولين) ئەو ماددەیە سیاغەکەی غەلەتە، دەبێت (المشمولون) بێت نەك (المشمولين)، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

كاك خورشيد فەرموو.

بەڕێزخورشيد احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بە ڕەئی من ئیمتیازات باشترە لە موخەصەصات، ئیحتیماڵە شتی تر هەبێت، نەك تەنها موخەصەصات ئیمتیازاتی تر هەیە، ئیمتیازات باشترە لە موخەصەصات و شامیل تریشە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نورى:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بۆئەوەی بەو شێوەیەی کە کاك خورشید باسی کرد، تەنها باسی موخەصەصات نەکرێت، دەبێت بوترێت (حقوق وامتيازات) کەواتە ئێستا (يستحق المشمولون بأحكام هذا القانون حقوق وامتيازات اللقب العلمي وفق تعليمات خاصة تصدر من مجلس الوزراء).

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو جەنابی سکرتێری پەرلەمان، تێبینی هەیە؟

بەڕێز فرست احمد/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

موخەصەصات موستەلەحێکی موحەددەدە، کە لە دەوائیری ڕسمی بەکار دێتن لە ناحیەی قانونی، (قطاع خاص) ئەو وشەیە بەکار ناهێنن، بۆیەش ناتوانین ئیلزامیان بکەین بە موخەصەصات، چونکە ئیشکردن لە(قطاع خاص) نەتیجەی عەقدێکە لە بەینی خاوەنی ئیش و حاملی شەهادەی دکتۆرا یان ماجستێر، ئەو دەتوانێت شەرتی خۆی لەسەر فەرز بکات، ئەگەر بەکالۆریۆس هەبێتن بە 1000 دۆلاری ئیش بکات، ئەگەر دکتۆرا هەبێت بە 1300 ئیش بکات، بەخۆی ئەو فەرقە دەخاتە سەر ئجوری خۆی، نەکو ئێمە کەلیمەی موخەصەصات بۆ (قطاع خاص) بەکار بێنین، چونکە ئەوە خاصە بە دەوائیری ڕسمی، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك عبدالسلام فەرموو.

بەڕێز عبدالسلام مصطفی صدیق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

خاڵی یەکەم: کە ویستم بڵێم جەنابی سکرتێری پەرلەمان وتی، ڕاست دەکات، (قطاع خاص) تەعلیمات و یەعنی گرێبەستە، دووەمیان : دەمێنێت ئایا موخەصەصات بێت یان حقوق وئمتیازات بێت؟ بەڕاستی هەردووکی سەقەتە بەتەنێ هی من قانونی نیە، حەز دەکەم کاك فرسەت ئەو ئەگەر بڵێی (مخصصات اللقب العلمي) مەنحی ئەوان (مشمولون)، واتە شتێك هەیە ناوی (مخصصات اللقب العلمية) دەڵێی ئەوانەش مەشمول دەبن پێی، ئەگەر وتت (حقوق امتيازات اللقب العلمي) مەعنا وێ هەیە و، دەتەوێت ئەمانەش مەشمول بن پێی بە پێی تەعلیماتێك، بۆیە تەسەوری شەخسی من ئەصڵەن دەقیق نیە، یەك: ئەوەی کەرتی تایبەت، دووەم: هەندێك پلەی تایبەت هەیە ڕاتبەکەی مەفتوعە مەعقول نیە پلە تایبەتێك، یەعنی هیچ عیلاقەی بە لەقەبی عیلمی و شت نیە، مەقتوعە ڕاتبەکەی، ئەوانەی خوارەوە وتم لەسەر شەهادەکە یەعنی دیارە ئەمە گۆڕانکاریەکی گەورە دەکرێتە سیستەمی مووچەکان، دەبێت لەوە زیاتر ئەو ماددەیە یان فراوانتر بێت یان بە سیستەمێکی فراوان تر بێت، بۆیە تەسەور دەکەم ئەگەر نەبێتیش، ببورە با تەواو بکەم سۆزان خان، ڕەجات لێدەکەم، تەسەلسولی بیرکردنم لێ تێك مەدەن ڕەجات لێدەکەم، پێشنیارەکەی من ئەوەیە چونکە ئەو هەموو ئیشکالیەتەی تێدایە نابێت تەتبیقی بکەی لەسەر کەرتی تایبەت، موخەصەصات وجودی نیە تا بڵێی مەشمول بێت، ئیمتیازات وجودی نیە دەبێت تەعلیماتەکان تەعریف بکات، ئەنجومەنی وەزیران بۆی هەیە لەهەر کاتێك ویستی ڕێنمایی دەربکات، تۆ ئیلزامت کردووە نیزامێك دەرکات، بە تەسەوری من ئەم ماددەیە زیادە و، بەتایبەتی بەوشێوەیە ئیرباکە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەڕاستیدا هەم دەرماڵە تیدا بێت، هەمیش کەرتی تایبەت بگرێتەوە باشە، بۆ؟ مامۆستایەك هەیە هەڵگری بڕوانامەی ماستەرە لە یەکێك لە قوتابخانەکانی کەرتی تایبەت دا وانە دەڵێتەوە، لەقەبی عیلمیشی پێدەدرێت، تۆ دەبێت ئەم جیهەتەی کە خاوەنی ئەو قوتابخانەیە ئیلزام بکەی بەوەی کە موخەصەصاتی لەقەبی عیلمی بداتێ، بۆ نموونە ئێستا پەیمانگامان هەیە، پەیمانگای کۆمپیوتەری ئەهلی (5) ساڵە، لەوێ مامۆستا هەیە کە ماستەری هەیە و لەوێ دەرس دەڵێتەوە، تۆ دەبێت ئەو لایانەی کە خاوەنی ئەم مەشروعەیە واتە وەکو کەرتی تایبەت ئیلزامی بکەی کە دەرماڵەیەکی زانستی هەبوو بیداتێ، یان یەکێکی تر مەسەلەن دکتۆرایەو لە کۆمپانیایەك کار دەکات و، لەقەبی عیلمی دەدرێتێ بە گوێرەی ئەو قانونە، بۆیە لەڕاستیدا پێویستە کەرتی تایبەتیش ئیلزام بکەین، بەوەی کە ئەگەر بڕیارمان دا ئەگەر دەرماڵەی عیلمی بەوانە بدرێت، دەبێت ئەوان بیدەن، لەلایەکی تریشەوە سەبارەت بە دەرماڵە، لە قانونی هەموارکردنی قانونی خدمەی جامیعی عیراقی بە نەص هاتووە، کە دەرماڵە دەدرێت بە ئەوانەی خاوەنی نازناوی زانستین و نسبەتەکەشی دیاری کردووە، واتە لە قانون دا هاتووە.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێستا لە ئەرزی واقیعدا سێ گروپ خەڵکمان هەیە، کە هەرسێکیان من وەکو نموونە دەیهێنمەوە لە وەزارەتی پەروەردە کار دەکەن، گروپێکیان لە رۆژی وەرگرتنی فەرمانی زانکۆییەوە موخەصەصاتی لەقەبی عیلمیان بۆ سەرف دەکرێت، گروپێکیشیان وەریان گرت و حکومەت بە بڕیارێك پارەکەی لێ سەندوونەوەتەوە، گروپێکیشیان هەتا ئێستا لە رۆژی دەرچوونی فەرمانی زانکۆییەوە هیچ جۆرە موخەصەصاتێکیان بۆ سەرف ناکرێت، ئەمە چۆن چارەسەر بکەین؟ ئەگەر نەیێن لە ماددەیەکی یاسایی بڵێین ئەنجومەنی وەزیران بەتایبەت بۆ ئەم یاسایە، ئەو دەرماڵەی کە ئەو گروپانە دەگرێتەوە دەبێت مەشمولیان بکات، موخەصەصاتێکی بڕێکی تایبەتیان بۆ دیاری بکات ئەمە خاڵی یەکەم، خاڵی دووەم: من لە بابەتی کەرتی تایبەت دا هەردوو (وجهة نظر)ەکە ڕاستە، وجهة نظرکەی کاك عبدالسلام، چونکە لە کەرتی تایبەت دا بە دەرماڵەو شتەوە دیاری ناکرێت بڕی مووچەکە، بە پاکیجێك دەڵێت تۆ ئەگەر بێیت لەلای ئێمە کار بکەی ئەوەندە دەبێت پاکیجەکەت، بەڵام لەهەمان کاتیش دا ئێمە شتێکی تریشمان هەیە لە وەزارەتی پەروەردە، قوتابخانەی ئەهلی، پەیمانگای ئەهلیمان هەیە، کە ئەوانە هەندێکیان مامۆستای موعارن، هەندێکیشیان یەعنی تەنسیب پێکراون ڕۆیشتوونەتە ئەو قوتابخانە ئەهلی و پەیمانگا ئەهلیانە، هەندێکیشیان بە تەعین تەعین بوون، تۆ دەبێت کە یاسات دارشت ئەوەشت لەبەر چاو بێت هەندێك لەوانە

مونەسەبن لەلایەن وەزارەتەکەی خۆتەوە دەچنە لای ئەو شوێنە ئەهلیە کاردەکەن، بۆیە ئەگەر ئەو ماددەیە وەکو خۆی بمێنێتەوە دەستکاری نەکرێت زیاتر ئەو خەڵکانەی کە لەویان سوودمەند دەبن، ئەوسا دەشمێنێتەوە بۆ خاوەنی کەرتی تایبەتەکە دەڵێت من مولزەم نیم بەو بڕگەیە، من جێبەجێی ناکەم، ئیتیفاق دەکەم لەگەڵت لەسەر یەك بڕە پارەی دیاریکراو، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

عظیمة خان فەرموو.

بەڕێز عظیمة نجم الدین حسن:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لە ماددەی سێیەم، لە ماددەی یەکەم خۆی دیاریکراوە کە کەرتی تایبەت و هەموو ئەوانەی کە لە وەزارەتی پەروەردە و دامودەزگا ڕسمیەکانی تر، بەڵام لێرەیە ئەوانەی کە حوکمەکانی ئەم یاسایە دەیانگرێتەوە دەرمالّەی نازناوی زانستیان پێ دەدرێت، بەڵام هەمان ماف و ئیمتیازیان ئەدرێتێ، مافەکەی ئەوەیە کە نازناوی زانستی و ئیمتیازەکەشی موخەصەصاتەکەیەتی، چ پێویست دەکات ناوی بنێین دەرمالّەی زانستی یان ئەوە؟، بەڵام ئێمە دەتوانین بڵێین هەمان ماف و ئیمتیازیان دەدرێتێ، وەکو ئەوەی کە لە یاسای وەزارەتی پەروەردە دا هاتووە هەڵگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا هەمان ماف و ئیمتیازیان دەدرێتێ، بەڵام بە سیستەمەکەی تر ئەو ئەنجومەنە دروستی دەکات لە ئاخیری دا، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەڤین خان فەرموو.

بەڕێز ئەڤین عمر احمد:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

من نازانم واتێدەگەم کەوا لێرە دا تێکەڵ بوونێك دروست بووە لەلای ئێمە، لەبیرمان نەچێت لە وەزارەتی مالیە تەعلیماتێك کە لە حکومەتی ئیتیحاددیەوە هاتووە، سەبارەت بە هەموو دەرمالّەکان، کە باسی دەرمالّەی ماجستێرو دکتۆرا دەکات، بۆ ماجستێر 75٪)ی داناوە، بۆ دکتۆرا (100٪) موخەصەصاتی داناوە، ئەمە هی شەهادەکەیە، بەڵام ئەو موخەصەصاتەی کە ئێستا بەڕێزان باسی دەکەن هی لەقەبەکەیە کە تەفەروغی وابزانم عیلمی پێ دەوترێت، حەسەب ئەوەی کە دیاریکراوە لە یاسای خوێندنی بالاّ، ئەم تەفەروغە عیلمیە (100٪) دیسان بۆ ئەوانەی کەوا دەرس دەڵێنەوە، بۆیە بەڕاستی ئێمە لێرەدا غەدرێك دەکەین، ئەگەر بێت و ئێمە ئەصلّەن بەپێی یاساکانیش بۆمان نیە ئێمە فەرزی مالی بکەینە سەر (قطاع خاص)، بەوەی کەوا دەرمالّە یاخود بۆ خەڵکێك کە عەقدی لەگەڵ دەکات، بەهۆی ئەوەی کە هەڵگری ماستەرە یان دکتۆرا، ئەمە خۆی دەبێتە خیلافی قانون، بۆیە بۆ (قطاع خاص) ناتوانین دیاری بکەین، دوو: ناتوانین ناوی بنێین موخەصەصات، لەبەرئەوەی خۆی ئەصلّەن موخەصەصات لە قانون و تەعلیماتی

ئیداریە هاتووە، ئەم دوو خاڵە ئەگەر ڕەچاوی نەکەین ئێستا لێرەیە باسی موخەصەصات بکەین، بەتایبەتی بۆ کەرتی تایبەت و بۆ کەرتی عامیش، ئێمە لێرەیە تووشی گرفتێکی قانونی دەبین، دژایەتی دەکەین لەگەڵ ئەو تەعلیمات و یاسایانەی کە ئێستا کاری پێ دەکرێت لە وەزارەتی مالیە یان هەموو دەوائیرەکانی حکومەت، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کاك شوان فەرموو.

بەڕێز شوان عبدالکریم جلال:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

کۆمەڵێك جیاوازی زۆر هەیە لەنێوان ئەو یاسایانەی کە کەرتی گشتی کاری پێ دەکات و، ئەوەی کەرتی تایبەت کاری پێ دەکات و، ئەو جیاوازیە لە هەموو دونیاشدا بەڕاستی زۆر لەبەر چاوە، شتێك نیە بڵێی بەدوایە بۆی بگەڕێین، یەکێك لەو جیاوازیە مەسەلەی مووچەو دەرماڵەیە، لە ولاتی ئێمەش کەرتی تایبەت ئیش بە یاساکانی کەرتی گشتی ناکات، یاسای خۆی هەیە و، ئەوەی کە حکومەت یاسای دەرکردووە بۆ ڕێکخستنی کەرتی تایبەت، بەڵام دیاری نەکردووە مووچە چەند دەدات بەو کارمەندەی کاری لا دەکات بە عەقد و موخەصەصاتی چەند دەداتێ؟، تکام وایە لەم خاڵەیە بە دیقەت بن و، بەتایبەتی بەڕێزە یاسا ناسەکان زیاتر هەوڵ بدەن بگەنە سیغەیەك کە دوایی عەیب دار نەبێ، چونکە ئێمە ئەصڵی یاساکە هەموومان کۆمەڵێك تێبینیمان لەسەری هەبوو بە بەڕێز وەزیریشەوە، با ئەمەش نەبێتە خاڵێکی زەعیف تر لە یاساکە، هیوادارم یەعنی بەدیقەت لەسەر ئەم خاڵە ئیش بکرێت، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئاخر هەر ئەو موداخەلە و موداخەلە کاری و شتانە تەواو نەبوو، فەرموو دکتۆر عمر.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە موخەصەصاتی لەقەبی عیلمی، لە ڕاستیدا ئەوە قانونی هەموارکردنی یەکەمی قانونی خدمەی جامیعی عیراقی ژمارە (23)ی ساڵی (2008)، ئەمە قانونە لە پەرلەمانی عیراقی دەرچووە لێرەش جێبەجێ دەکرێت، لە ماددەیەك دا بە وازیحی هاتووە، دەڵێت هەر فەرمانبەرێك کە بەردەوامە لە خزمەت موخەصەصاتی لەقەبی عیلمی بەگوێرەی ئەو نیسبەتە پێ دەدرێت، لە (15٪) دەدرێتە مودەریس موساعید، لە (25٪) دەدرێتە مودەریس، لە (35٪) دەدرێتە استاذ موساعید، لە (50٪) دەدرێتە پرۆفیسۆر، ئەمە بە قانون هاتووە و وازیحە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو دکتۆرە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە لە ماددەی یەکی ئەو پرۆژە یاسایە، دەنگمان بۆئەوە دا کە ماددەکە بۆ دوو بڕگە، واتە کەرتی گشتی و کەرتی تایبەتمان لێك جودا کردەوە، ئێستاش وا باس لە دەرماڵە دەکەین، دەرماڵەکە تەنها ئەوانە بگرێتەوە کە لە بڕگەی یەکەمی ماددەی یەك دەنگمان بۆ دا، لە ماددەی یەك تەنها ئەوانە بگرێتەوە کە لە دامودەزگا حکومیەکان کاردەکەن، لە دەرەوەی میلاکی وەزارەتی خوێندنی باڵاو توێژینەوەی زانستی، (يستحق المشمولون بأحكام المادة الاولى اولا من هذا القانون مخصصات اللقب العلمي).

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

عەرەبیەکە دەکەینە ئەساس، کێ لەگەڵ دایە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، کەس لەگەڵ دانیە؟ فەرموو بیخوێنەوە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لیژنەی پەروەردە داوا دەکات ڕستەیەك زیاد ببێت (يستحق المشمولون بأحكام المادة الاولى اولا من هذا القانون مخصصات اللقب العلمي وفق النظام الذى يصدر من مجلس الوزراء).

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ (2) کەس لەگەڵ دانیە بەزۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الرابعة:

على مجلس الوزراء و الجهات ذات العلاقة تنفيذ احكام هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو بە کوردیەکەی.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

لەسەر ئەنجومەنی وەزیران و لایەنانی پەیوەندیدارە حوکمەکانی ئەم یاسایە جێبەجێ بکەن.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ (2) کەس لەگەڵ دانیە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموو بۆ ماددەیەکی تر.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

المادة الخامسة:

ينفذ هذا القانون اعتباراً من تاريخ نشره في الجريدة الرسمية(وقائع كوردستان).

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

کێ لەگەڵ دایە؟ کێ لەگەڵ دانیە؟ (1) کەس لەگەڵ دانیە، بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، فەرموو بۆ ئەسبابی موجەبە.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

الاسباب الموجبة

بغية تشجيع و تطوير الابداع و البحث العلمي لحملة شهادة الماجستير او الدكتوراة في اقليم كوردستان و ضمان حقوقهم بشكل عادل، شرع هذا القانون).

بەڕێز د.ارسلان بايز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بە کوردیەکەی فەرموو.

بەڕێز د. صباح محمد نجيب:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

هۆکارەکانی دەرچواندنی ئەم یاسایە

بە مەبەستی هاندان و پەرەپێدانی داهێنان و توێژینەوەی زانستی بۆ هەڵگرانی بڕوانامەی ماجستێر و دکتۆرا لە هەرێمی کوردستان و دابین کردنی مافەکانیان بەشێوەیەکی دادپەروەرانە، ئەم یاسایە دەرچوێنرا.

بەڕێز د.ارسلان بايز اسماعيل/ سەرۆکی پەرلەمان:

فەرموو كاك عبدالسلام.

بەڕێز عبدالسلام مصطفى صديق:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەم ئەسباب موجەبە ئێستا ئێمە چوار ماددەمان پەسەند کرد، پێنج ماددە هیچ عیلاقەتی بەو نەسە نیە، یەك، هیچ بابەتێك، ماددەیەك نالێت چۆن هانی عەمەلەی ماجستێر و دکتۆرا کرد کە بە بەحسی عیلمی تەرقیە دەکەن؟، دوو: هیچ عەدالەتێکی تێدانیە، ئەو مامۆستایانەی لە زانکۆکانی ئەهلی دەرس دەڵێن و خەریکی وتنەوەی دەرسن، بەحس و ڕاپۆرت پێشکەش دەکەن، ئەم یاسایە نایانگرێتەوە، بەڵام ئەوانەی کە لە تەربیە ئیش ناکەن و، ئەوانەی دەرسدان ناکەن دەرەجەی عیلمی دەدەیتێ، بۆیە عەدالەتی تێدا نیە، بۆیە ڕەجاتان لێدەکەم ئەم نەسە بگۆڕن و بیگونجێنن لەگەڵ ئەوەی مەبەستتان بوو، بۆئەوەی ئەوانەی

ماجستێر و دکتۆرایان هەیە و کاری تەدریس ناکەن، موخەصەصات و ئیمتیازات وەرگرن ئەم یاسایە دەرچوێنرا، بۆئەوە دەرچووە بۆ هیچی تر دەرچووە؟، حەقیانە دەرەجە وەرگرن، حەقیانە موخەصەصات وەرگرن، هیچ شتێکی تر لەو یاسایە نیە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

سۆزان خان فەرموو.

بەڕێز سۆزان شهاب نوری:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە ئەو یاسایە بۆئەوە نیە بڵێین ئەفزەلیەت بدەین بە فیئەیەك بەسەر فیئەیەکی تر، یان ڕەنج و ماندوو بوونی مامۆستایانی زانکۆ و شێوازی تەرقیە کردنەکەی کە خۆیان هەنە بەپێی ئەو ئسوسەی ئەوان هەیانە، ئێمە بڵێین بەرامبەر بەوان کۆمەڵە خەڵکێك بەبێ ئەوەی هیچ بکات لەقەب بکەین، ئێمە گفتوگۆمان کردووە و، بگرە ئیتیفاقیشمان کردووە لەگەڵ وەزارەتی پەروەردە و وەزارەتی خوێندنی باڵا، لە دەرکردنی ئەو نیزامەیە، ئسوسی تەرقیە چۆنە لە وەزارەتی خوێندنی باڵا بە هەمان شێوە بۆئەوانەی کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵان، بەمەرجێك لەقەبەکەی کە دەدرێتی لەقەبێکی جیاواز بێت لەگەڵ ئەو لەقەبە نابێت بەو لەقەبەی کە لە وەزارەتی خوێندنی باڵا دا هەیە، ئێمە ڕێز لە ماندوو بوونی ئەکادیمیانی کوردستان دەگرین و، دەزانین ئەوان چ موستەحەقاتێکیان هەیە و چۆن پلەیان بەرز دەکرێتەوەو بە چ شێوەیەکە؟ بەڵام ئەوەی کە لە دەرەوەی وەزارەتی خوێندنی باڵایە و هەڵگری بڕوانامەی باڵایە ئەویش مافی خۆیەتی دەرفەتێکی بۆ بکەیتەوە، دەرگایەکی بۆ بکەیتەوە بۆ بەرزکردنەوەی پلەکەی و تەقدیم کردن و هاندان بۆ پێشکەش کردنی توێژینەوەی زانستی، بەبێ توێژینەوەی زانستی تەرقیات ناکرێت لە ئێستاوە، بۆئەوەی لەڵای هەموان ڕوون بێت و، زۆر سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

بەڕێز سکرتێری پەرلەمان چەند تێبینیەکی هەیە؟ با بفەرموێت.

بەڕێز فرست احمد/ سکرتێری پەرلەمان:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

به ڕەئی من هەکا جوملەی موختەلیف دیراسات اقلیم کوردستان ئیزافە بکرێت، ئەوە دیار دەبێت لەسەر هەموو ئاستەك تەشجیعی ئەوان دەکرێت و بەو شکلە بێت (بغية تشجيع و تطوير الابداع و البحث العلمي لحملة شهادة الماجستير او الدكتورا في مختلف دوائر و مؤسسات اقليم كوردستان و ضمان حقوقهم بشكل عادل، شرع هذا القانون).

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

دکتۆر عمر فەرموو.

بەڕێز د. عمر حمدامین خدر(نورەدینی):

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

ئێمە پشتیوانی لەو دووبارە داڕشتنەوەی بەو شێوەیەی، کە بەڕێز کاك فرست کردی پشتیوانی لێدەکەین، چونکە لە ڕاستیدا ئەگەر سەیر بکەین ئێمە لە هەرێمی کوردستان هەلگری بڕوانامەی ماستەر یان دکتۆرامان هەبووە، بەشێکیان نازناوی زانستی و تەرقیەی عیلمیان هەیە و ئەو مافەیان هەبووە، بەلاّم بەشێکیان نەیان بووە، کەواتە ناعەدالەتی هەبووە یان ناهاوسەنگی هەبووە بە نیسبەت دەربڕێنێکی تر، ئێمە ویستوومانە لەڕاستیدا بە لەبەر چاوگرتنی ئەم خسوسیەتەی کە بۆ هەلگرانی بڕوانامەی ماستەر و دکتۆرا لە زانکۆکان هەیە و، پێویستە ئەم خسوسیەتە تایبەتەیان هەبێت، بەلاّم خەڵکانێکی تریش هەن خاوەنی هەمان بڕوانامەی بالاّن و ئینتاجی عیلمیان هەیە و شروتیان تێدا هەیە، با ئەوانیش بێبەش نەبن لەو مافە و لە فۆڕمێکی تایبەت بێت و لە ناوەڕۆکێکی تایبەت دا کە جیا بێت لە وەزارەتی خوێندنی بالاّ ئەم مافە بۆ ئەوانیش مسۆگەر بکەین، بێگومان مسۆگەر کردنی ئەو مافە لە لایەکەوە هاوسەنگی دەگەڕێتەوە، بێگومان تەشجیعێکیش دەبێت بۆ ئەوەی کە ئەوان بەردەوام بن، لە ئینتاجی عیلمی، لە داهێنانی عیلمی، چونکە حقوق و ئیمتیازاتی مەعنەوی و ماددیان بۆ مسۆگەر دەکرێت بە گوێرەی ئەم یاسایە، سوپاس.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

تکایە دوا سیاغەی ئەسبابی موجەبە بخوێننەوە.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

بغية تشجيع و تطوير الابداع و البحث العلمي لحملة شهادة الماجستير او الدكتورا في اقليم كوردستان و ضمان حقوقهم بشكل عادل، شرع هذا القانون.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

ئەسبابی موجەبە و سەرجەم یاساکە دەخرێنە دەنگەوە کێ لەگەڵ دایە؟ تکایە دەست بەرز بکاتەوە، کێ لەگەڵ دانیە؟ (7) کەس لەگەڵ دانیە بە زۆرینەی دەنگ پەسەند کرا، پیرۆزبایی لە هەموو ئەو مامۆستایانە دەکەین کە خاوەنی شەهادەی ماستەر و دکتۆران، چ ئەوانەی زانکۆ ڕسمیەکان، چ لە ئەوانەی زانکۆ ئەهلیەکان یان ئەوانەی کە لە قیتاعی خاص ئیش دەکەن، پیرۆزباییان لێ دەکەین کە ئەم قانونەیان بۆ ئیقرار کرا لە پەرلەمان و ئومێد دەکەین لە هەموو لایەك سوودمەند بن و ئەوانەی کە لە خزمەتی میللەتەکەمان دادەبن، زۆر سوپاس بۆ تەواو بوونی ئەم یاسایە، ئێستا دێینە سەر خاڵی دووەم، جەنابی وەزیر ئەگەر قسەیەکت هەبێت؟ فەرموو جەنابی وەزیری خوێندنی بالاّ.

بەڕێز وەزیر د. علی سعید محمد/ وەزیری خوێندن بالاّ و توێژینەوەی زانستی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

سوپاس و پێزانینی خۆم ئاراستەی سەرجەم لیژنە پەیوەندیدارەکان و سەرجەم ئەندامە بەڕێزەکانی پەرلەمانی کوردستان دەکەم، داواکارم کە لە رۆژی یەکەم دا ئەو تێبینیانەی کە خستمە بەردەمی ئەندامانی بەڕێز، دارێژراوە بە شێوەی نووسراوێك لێم وەرگرن بۆ ئەرشیفی پەرلەمانی کوردستان، ئەگەر مومکین بێت.

بەڕێز د.ارسلان بایز/ سەرۆکی پەرلەمان:

هەموو ئەو قسانەی کە جەنابت و سەرجەم پەرلەمانتارە بەڕێزەکان کردیان، لەو دوو، سێ رۆژەی ڕابردوو قسەیان کردووەو ڕای جیاوازیان داوە یان ڕای وەك یەکیان داوە هەموو لە پرۆتۆکۆلی پەرلەمان تۆمار کراوە لە ئایندەدا حەتمەن چاپ دەکرێت و دەخرێتە بەردەستی هەموو خوێنەرانی کوردستان، دەست خۆشیش لە پەرلەمانتارە بەڕێزەکان دەکەین، کە لەو چەند رۆژەی ڕابردوو ماندوو بوون، ئێستا دێینە سەر خاڵی دووەم: خاڵی خستنەڕوو گفتوگۆکردنی پرۆژە یاسای پاراستنی دارستان لە هەرێمی کوردستان، ئێمە سوپاسی لیژنەی پێشوو دەکەین، خوێندنی بالاّ کە ئیشەکەیان تەواو بوو، ئێستا لیژنەی تایبەت بە خاڵی دووەم لەگەڵ لیژنەی یاسایی بفەرموون بۆ سەکۆی لیژنەکان، لیژنەی تەندروستی، لیژنەی کشتوکاڵ با بفەرموێت.

بەڕێز د. ڕۆژان عبدالقادر دزەیی:

بەڕێز سەرۆکی پەرلەمان.

پرۆژە یاسای پاراستنی دارستان ڕاپۆرتی لیژنەی یاسایی، بۆ سەرۆکایەتی پەرلەمانی کوردستان، ڕاپۆرت سەبارەت بە پرۆژە یاسای پاراستنی دارستان، لیژنەی کاروباری یاسایی ڕۆژی 19/خەرمانان/2712ی کوردی بەرامبەر 2012/7/30ی زایینی کۆبوونەوە بۆ تاوتوێ کردنی پرۆژە یاسای پاراستنی دارستان، کە لەلایەن سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران پێشکەش کرا بوو، دوای خوێندنەوەی یەکەمی لە پەرلەمان، لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (4) ڕۆژی 2011/10/3 بۆ لیژنەکەمان نێردرا، دوای گفتوگۆ و تاوتوێ کردن لیژنەکەمان گەیشتە ئەمانەی خوارەوە:

1- لیژنە لەڕووی مەبدەئیەوە پشتگیری لە پرۆژەکە دەکات.

2- پرۆژەکە هەندێك هەڵەی زمانەوانی و چاپی تێدایە لە ڕووی ڕیزبەندی ماددەو بڕگەو ناوەڕۆکەکەی، هەروەك لەکاتی خوێندنەوە دا دەردەکەوێت، لیژنە پێشنیاز دەکات کە چاك بکرێتەوە.

3- لیژنە پێشنیاز دەکات پێشەکی و دەست پێکەکەی بگۆڕدرێت بۆ ئەو پێشەکیەی کە پەرلەمان داینناوە، چونکە ئەو پێشەکیە بۆ سەرۆکایەتی هەرێمە نەك بۆ پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەی یەکەم دارشتنی پێشەکی ماددەکە بەو شێوەیە دەبێت: